flacara

anul XXXV
7 (1600)
VINERI
14 FEBRUARIE
1986

săptămînal editat de frontul democrației și unității socialiste

Un mod superior de a face istoria

A MUNCI CU RĂSPUNDERE

Bilanțuri care apropie viitorul

După cum este cunoscut, la sfîrșitul săptămînii trecute a fost dat publicității Comunicatul cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe 1985 și pe întregul cincinal 1981—1985, însuflețitor tablou al muncii avîntate a întregului nostru popor. Așa cum se relevă în chiar textul documentului menționat, în perioada 1981—1985 România a obținut rezultate importante în înfăptuirea obiectivelor și a sarcinilor fundamentale ale dezvoltării economico-sociale stabilite de Congresul al XII-lea și de Conferința Națională din 1982 ale partidului, în realizarea unei etape importante a Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism. În toată această etapă, la dezvoltarea economiei naționale, la elaborarea și înfăptuirea întregii politici a partidului și a statului nostru, bazată pe aplicarea principiilor și adevărurilor general valabile ale socialismului științific la condițiile concrete ale României, un rol hotărîtor l-a avut conducătorul partidului și al statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a desfășurat permanent o activitate revoluționară pentru soluționarea problemelor cardinale ale creșterii economice în ritm susținut, pentru progresul continuu al societății românești. În cel de-al 7-lea cincinal, clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți cetățenii țării, strînși uniți în jurul partidului, al secretarului său general, au desfășurat o activitate susținută pentru realizarea prevederilor de plan, obținînd succese remarcabile în dezvoltarea economico-socială a patriei, fapt ce reflectă forța creatoare a întregului popor, hotărîrea sa de a transpune integral în viață obiectivele politice stabilite de partid.

Cu toate condițiile grele economice internaționale și cu toate că au existat unele contradicții interne în dezvoltarea unor sectoare ale economiei naționale, în cincinalul 1981—1985 s-a asigurat înfăptuirea programelor de ridicare a României pe trepte tot mai înalte de civilizație și de progres. Industria, ca factor dinamizator al creșterii tuturor ramurilor economiei naționale, a continuat să se dezvolte și să-și îmbunătățească structurile de producție. În 1985, producția industrială netă a reprezentat 128,7 la sută față de nivelul din 1980, ritmul mediu anual de creștere în cincinalul 1981—1985 fiind de 5,2 la sută. În același timp, agricultura, a doua

(Continuare în pagina 3)

ION CODRU

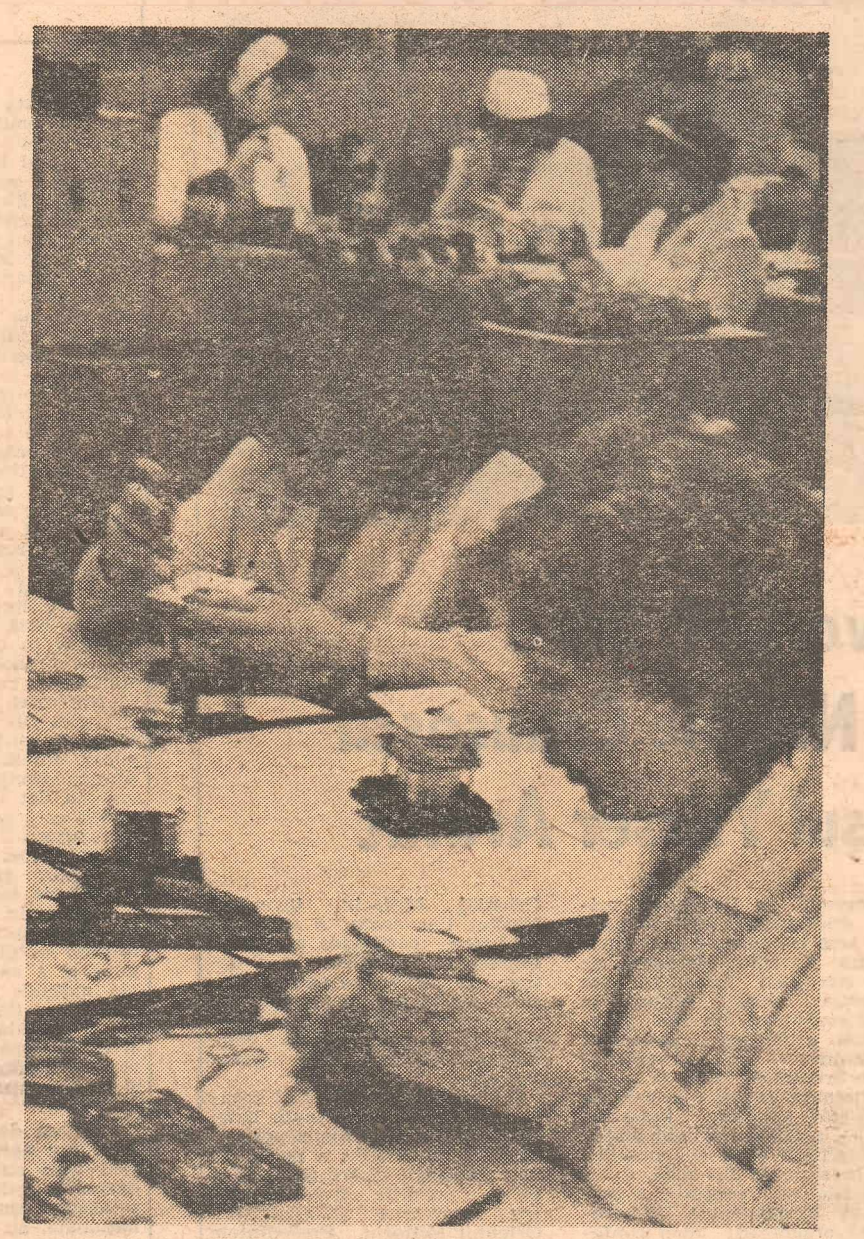

Precizia, o față a calității

Tehnica de vîrf devenită mod de a fi la I.A.E.M. Timișoara a însemnat transformarea inițialelor întreprinderii în denumirea unei firme de prestigiu

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

În cuvîntarea rostită la recenta ședința a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a definit cu o rigoare limpede și profundă cum trebuie să înțelegem responsabilitatea, pentru a face din această valoare morală un factor într-adevăr dinamizator al dezvoltării societății noastre. Fiecare, sublinia secretarul general al partidului, trebuie să acționeze pentru a-și îndeplini în cele mai bune condițiuni misiunea încredințată, nu să găsească justificări pentru nerealizarea atribuțiilor și răspunderilor ce-i revin! Aceasta înseamnă că responsabilitatea nu este o problemă abstractă, bună doar pentru tratatele de morală, și că modul ei de manifestare nu este, cum cred unii, asumarea **ulterioară** a neajunsurilor, după ce ele au adus deja daune: Responsabilitatea este un stil de muncă **activ**, cu funcție **preventivă**, unicul stil de muncă în stare să garanteze progresul economic și social al țării la nivelul posibilităților și al dorințelor noastre. Ea reprezintă un stil **militant** de a privi nevoile dezvoltării, singurul în conformitate cu interesele noastre, ale tuturor, un stil **revoluționar** de a acționa, de a refuza pasivitatea, intervenind prompt în procesul viu de făurire a viitorului, a istoriei. Ea trebuie să găsească soluții, nu explicații pentru neajunsuri. Trebuie să vegheze permanent la bunul mers al activității, nu să se mulțumească, pur și simplu (și comod!), cu recunoașteri ulterioare ale greșelilor. „Trebuie să înțelegem — arăta pe bună dreptate secretarul general al partidului — că nu ne mai putem mulțumi cu declarații, cu faptul că unii tovarăși spun: «recunosc că sînt vinovat, recunosc că nu am făcut aceasta»". Căci a dovedi cu adevărat răspundere înseamnă a ști că progresul nu vine de la sine. El trebuie înfăptuit. Prin muncă exemplară. Prin dăruire, a fiecăruia și a tuturor. Adevărata responsabilitate se măsoară nu cu vorbe, ci cu fapte, cu rezultatele obținute în locurile unde muncim. Tocmai de aceea, departe

(Continuare în pag. 2)

ALEXANDRU ȘERBAN

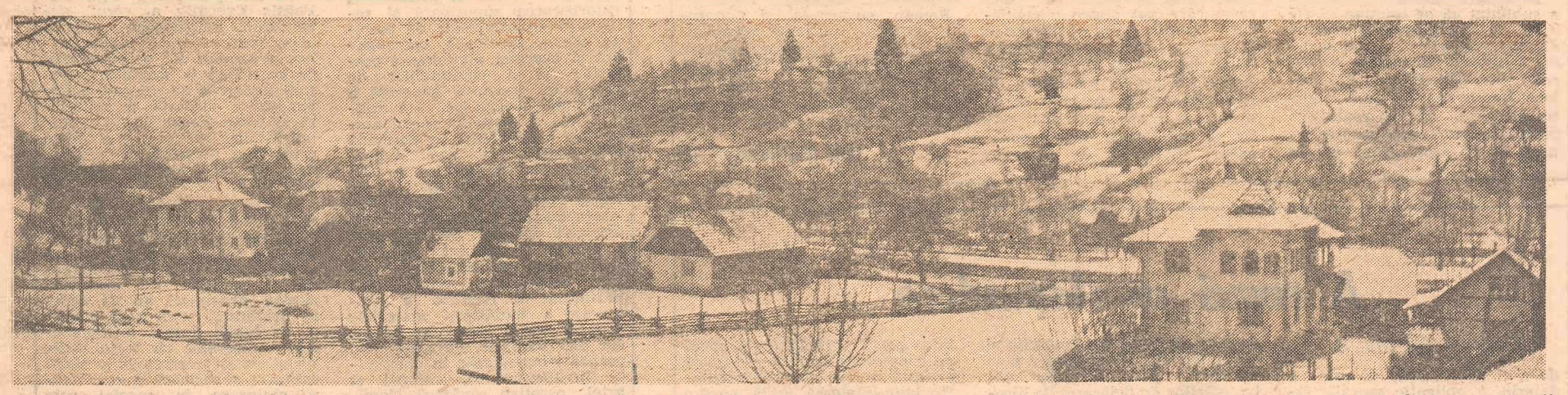

Sadova, unul din satele românești din nordul țării, în care recensămîntul animalelor a prilejuit o adevărată mîndrie a bunilor gospodari. Redactorii noștri consemnează, în paginile 6–7, **efortul crescătorilor de animale de a spori efectivele — o avuție totdeauna la mare cinste în lumea satului**

STAREA MATERNITĂȚII

Un dialog peste timp cu publicistul F. Brunca-Fox

Paginile 12–13

Cînd taragotistul Dumitru Fărcasu urcă în același timp și pe aceeași scenă cu Tudor Gheorghe are loc un adevărat eveniment muzical. Așa s-a întîmplat și la Slatina, la Festivalul „Doine și balade", ajuns acum la a XIII-a ediție

Viața în natură

Acad. prof. NICHIFOR CEAPOIU

Civilizația industrială are incontestabil o influență favorabilă asupra vieții materiale a omului, dar din nefericire nu aceeași și asupra psihicului uman. Viața din ce în ce mai trepidantă, solicitările din ce în ce mai intense, avalanșa de informații, poluarea mediului înconjurător, graba cu care se cer rezultatele în muncă impun omului eforturi continue de adaptare la noile situații. Omul modern este într-o continuă grabă, agitație și tensiune. Procesele de cunoaștere — memoria, gîndirea, atenția — sînt supuse mereu eforturilor iar cele afective se desfășoară la nivele tensionale ridicate.

Toate acestea pot produce asupra omului, asupra psihicului său influențe și perturbații neașteptate și nedorite, care, la rîndul lor, pot impieta asupra sănătății omului, diminuînd capacitatea de rezistență a organismului la boli.

Desigur, în ciuda asalturilor stresante ale vieții moderne, trebuie să depunem eforturi pentru prevenirea dereglărilor menționate. Acest lucru se poate realiza printr-un constant autocontrol, prin ordine și disciplină în muncă, prin respectarea perioadei minime de somn și odihnă și în general printr-o viață ordonată și echilibrată.

Prima măsură care trebuie luată pentru înlăturarea influențelor nefaste despre care am vorbit este înlăturarea cauzelor care le-au generat, în cazul cînd este posibil. Efecte salutare asupra sănătății psihice au: desfășurarea unor activități agreabile, pasionale, concretizate prin realizări care să ne aducă satisfacții, înconjurarea de prieteni și persoane care să ne încurajeze, să ne stimuleze spre activități plăcute. Inactivitatea, căderea pradă gîndurilor sumbre, descurajarea nu fac decît să agraveze stările depresive. Utilizarea diferitelor medicamente cu efect tranchilizant, sedativ, hipnotic, trebuie lăsată pe ultimul plan și numai dacă este

(Continuare în pagina 21)

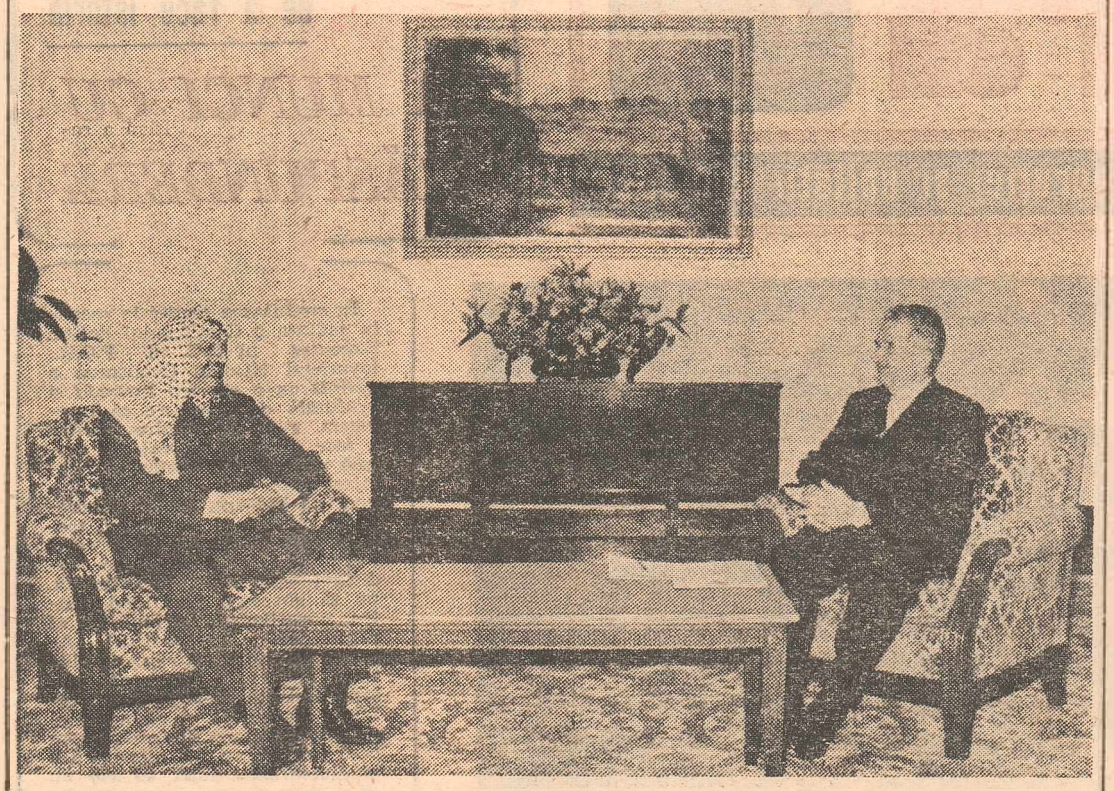

Convorbiri între tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Yasser Arafat

Într-o atmosferă de cordialitate și de caldă prietenie, sîmbătă și duminică tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, s-a întîlnit cu tovarășul Yasser Arafat, președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, aflat într-o vizită în țara noastră.

În cadrul convorbirilor, tovarășul Yasser Arafat, referindu-se la evenimentele din ultimul timp petrecute în Orientul Mijlociu, a prezentat poziția Organizației pentru Eliberarea Palestinei față de aceste evenimente, subliniind că O.E.P. a inițiat și a desfășurat o serie de acțiuni pentru găsirea de soluții în vederea rezolvării politice a problemelor complexe din această zonă, a intensificării procesului de instaurare a păcii în Orientul Mijlociu.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că se impune să fie intensificate acțiunile politice și diplomatice, să fie promovate noi inițiative și acțiuni pentru rezolvarea globală, pe calea tratativelor, a situației din Orientul Mijlociu, pentru realizarea păcii în această regiune. Reafirmînd și cu acest prilej poziția consecventă a României privind soluționarea pe cale politică, prin tratative, a problemelor din Orientul Mijlociu, pe baza retragerii Israelului din teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967, a rezolvării problemei poporului palestinian — prin recunoașterea dreptului său la autodeterminare, inclusiv la crearea unui stat propriu, independent —, a asigurării existenței, a integrității și a suveranității tuturor statelor din zonă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat însemnătatea și necesitatea organizării unei conferințe internaționale, convocate și desfășurate sub egida O.N.U., care să ofere un cadru favorabil de tratative directe, și la care să participe toate părțile interesate, inclusiv Organizația pentru Eliberarea Palestinei, precum și U.R.S.S. și S.U.A., ceilalți membri permanenți ai Consiliului de Securitate, alte state care pot aduce o contribuție pozitivă la soluționarea politică a problemelor, la procesul de pace în Orientul Mijlociu. Arătînd că s-a ajuns la o situație care permite să se ajungă la organizarea unei astfel de conferințe, la intensificarea eforturilor de pace în Orientul Mijlociu, tovarășul Nicolae Ceaușescu a exprimat hotărîrea partidului nostru, a României socialiste de a acționa în continuare pentru slujirea cauzei drepte a poporului palestinian, pentru soluționarea justă și durabilă, pe cale politică, a problemelor din această regiune.

Cu același prilej, a fost scoasă în evidență importanța întăririi unității și a forței organizatorice ale O.E.P., a dezvoltării colaborării dintre țările arabe, ca o condiție esențială pentru rezolvarea situației din Orientul Mijlociu. Președintele Comitetului Executiv al O.E.P. a dat o înaltă apreciere acțiunilor și inițiativelor întreprinse de România socialistă, de președintele Nicolae Ceaușescu, în vederea instaurării păcii în Orientul Mijlociu, a înfăptuirii deziderateloc poporului palestinian. El a exprimat profunde mulțumiri Partidului Comunist Român, guvernului și poporului român, personal tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru poziția principială și constantă de sprijinire a luptei duse de poporul palestinian pentru cucerirea drepturilor sale.

ION DUMBRAVĂ ■

A munci cu răspundere

(Urmare din pag. 1)

de a fi facultativă, ea este o datorie, o obligație morală, civică, patriotică, pentru toți. Numai așa, acționînd în acest spirit, pătrunși de imperativele orei pe care o trăim în istoria națională, ne putem dovedi dragostea de patrie, care prin chiar natura ei nu poate fi nici abstractă, nici pasivă. De altfel, întreaga cuvintare la care ne referim este străbătută de ideea, înalt patriotică și mobilizatoare, că generația noastră își va dovedi iubirea de țară muncind fără preget, cu neștirbită răspundere, pentru dezvoltarea și înflorirea țării, pentru ridicarea nivelului tehnic calitativ al producției, pentru sporirea avuției naționale. Înaintarea spre viitor nu se poate obține, în ritmurile impuse de interesele vitale ale țării și de nevoile societății noastre, decît prin efortul comun, al tuturor, prin instaurarea în toate domeniile și în toate locurile de muncă a unei responsabilități autentice atentă permanent la nevoile producției, intransigentă cu neajunsurile și cu jumătățile de măsură, gata să pună capăt, oriunde s-ar ivi, stărilor de delăsare, de birocratism, de inerție, și să promoveze perfecționarea continuă a activității.

Firește, responsabilitatea e în același timp personală și colectivă, dar caracterul colectiv al răspunderii nu trebuie să ducă la difuzarea, la diminuarea răspunderii personale. Cu alte cuvinte, în efortul nostru comun, al tuturor, pentru înălțarea patriei pe trepte noi de progres, fiecare are partea sa de răspundere de la care nu se poate sustrage fără să încalce astfel una din normele morale esențiale ale societății noastre. Nu e un secret pentru nimeni că, difuză, răspunderea devine confuză. După cum, formală, ea devine o simplă vorbă, fără acoperire practică.

În fond, buna înțelegere a responsabilității are o covîrșitoare importanță practică, fiind, totodată, o problemă de optică absolut definitorie pentru calitatea participării la vasta operă de construcție în care e angajat poporul nostru. Responsabilitatea bine înțeleasă, reală, nu e o simplă oglindă, ci un motor al progresului social. Ea trebuie să asigure bunul mers al activității în toate domeniile, valorificarea superioară a tuturor resurselor și energiilor creatoare, evitarea întîrzierilor în bătălia cu timpul. Altfel spus, adevărata responsabilitate trebuie să determine, să acționeze, să intervină acolo unde trebuie, cînd trebuie și cum trebuie pentru ca nici o șansă de a aduce viitorul mai aproape să nu se piardă. Ea reprezintă o condiție necesară pentru îndeplinirea cu succes a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, de Programul partidului pentru ridicarea patriei noastre pe o nouă treaptă de dezvoltare, pentru trecerea României la un stadiu nou, de țară socialistă mediu dezvoltată. Ceea ce înseamnă că responsabilitatea reprezintă, în ultimă analiză, un mod superior de a face istorie.

Ședința Comitetului Politic Executiv al C. C. al P. C. R.

În ședința de săptămîna trecută a Comitetului Politic Executiv, ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, au fost examinate și aprobate Raportul și Comunicatul cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1985 și pe întregul cincinal 1981—1985. Comitetul Politic Executiv a subliniat că în 1985 și în intreaga perioadă a celui de-al VII-lea cincinal au fost obținute, pe ansamblu, o serie de rezultate importante în dezvoltarea economică și socială a patriei, România parcurgînd în acești ani o nouă și importantă etapă pe calea progresului și a civilizației, a înfăptuirii Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism. Pe această bază s-au asigurat dezvoltarea în continuare a forțelor de producție ale țării, consolidarea realizărilor obținute în edificarea noii orînduiri și ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. Analizînd rezultatele obținute, Comitetul Politic Executiv a dat și cu acest prilej o înaltă apreciere rolului hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu în elaborarea și fundamentarea planurilor și programelor de dezvoltare economică și socială a patriei, în stabilirea măsurilor corespunzătoare menite să asigure mobilizarea largă a forțelor și a energiilor creatoare ale națiunii pentru realizarea hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, în organizarea și conducerea vastei opere istorice de edificare a socialismului și a comunismului pe pămîntul României.

Pe baza documentelor dezbătute, s-a apreciat că în anii 1981—1985 au continuat să se dezvolte industria, agricultura, celelalte ramuri ale economiei naționale, au sporit avuția țării și venitul național. Intreaga activitate a fost orientată spre lărgirea bazei proprii de materii prime și de resurse energetice, spre modernizarea agriculturii, spre accentuarea factorilor calitativi ai dezvoltării intensive a economiei — creșterea productivității muncii, a nivelului tehnic al produselor, valorificarea superioară și reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, diminuarea costurilor și a cheltuielilor de producție, sporirea generală a eficienței economice. S-a subliniat că dezvoltarea forței economice a României în perioada 1981—1985 a făcut posibilă participarea tot mai activă a țării noastre la schimbul mondial de valori materiale și la diviziunea internațională a muncii. Pe baza creșterii forțelor de producție, a sporirii venitului național și a avuției socialiste s-a asigurat înfăptuirea programului partidului de ridicare în continuare a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Au fost obținute, de asemenea, realizări importante în domeniile învățămîntului, culturii și artei, ocrotirii sănătății. Comitetul Politic Executiv a apreciat că rezultatele obținute în perioada 1981—1985 au creat o bază bună pentru trecerea țării noastre într-o etapă nouă, superioară de dezvoltare socialistă, pentru înfăptuirea cu succes a importantelor obiective economico-sociale prevăzute pe anul 1986 și pe întregul cincinal pe care l-am început. În același timp, Comitetul Politic Executiv a subliniat că realizările obținute în 1985 și în întregul cincinal precedent puteau să fie și mai bune dacă în toate domeniile s-ar fi acționat cu întreaga răspundere pentru respectarea strictă a disciplinei de plan, pentru valorificarea deplină a potențialului tehnic și uman, a tuturor resurselor de care dispune economia națională, pentru realizarea producției planificate, pentru ridicarea întregii activități la un nivel superior de calitate și eficiență.

Luînd cuvîntul în cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că în perioada 1981—1985 s-au obținut, comparativ cu alte state, o serie de rezultate relativ bune, însă nu la nivelul posibilităților. Legat de aceasta, secretarul general al partidului a reliefat existența unor nerealizări și deficiențe, care se cer neîntîrziat lichidate. Făcînd o analiză temeinică a activității desfășurate în cincinalul trecut, conducătorul partidului și al statului a subliniat necesitatea îmbunătățirii activității în toate sectoarele, a îndeplinirii sarcinilor de plan la toți indicatorii, cu un accent deosebit pe producția și pe activitatea de export, pe promovarea criteriului calității și al eficienței, pe continuarea efortului de modernizare a economiei naționale. În cuvîntare s-a remarcat că rezultatele obținute în prima lună a actualului cincinal arată posibilitățile care există pentru îndeplinirea în bune condiții a planului pe 1986. „Aș dori — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — să mă refer la faptul că realizările pe care le-am obținut demonstrează forța și capacitatea economiei noastre, a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității. Consider că este bine ca și în cadrul Comitetului Politic Executiv, acum, cînd discutăm rezultatele obținute, să apreciem în mod deosebit activitatea desfășurată de oamenii muncii, de întregul popor, care acționează cu toată hotărîrea pentru realizarea Programului partidului. Consider că este necesar să adresăm, o dată cu aprecierile și cu felicitările noastre pentru oamenii muncii, pentru toți cei care au contribuit la realizările obținute în cincinalul trecut, apelul de a face totul, de a uni toate eforturile pentru a asigura îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului pe acest an la toți indicatorii, punînd astfel o bază trainică înfăptuirii întregului cincinal, a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea, de Programul partidului, pentru ridicarea patriei noastre pe o nouă treaptă de dezvoltare, pentru trecerea României la un stadiu nou — de țară socialistă mediu dezvoltată". În spiritul cerințelor și exigențelor cuprinse în cuvîntarea secretarului general al partidului, Comitetul Politic Executiv a cerut guvernului, ministerelor, centralelor industriale, întreprinderilor, organelor și organizațiilor de partid să ia măsurile necesare pentru a se asigura o îmbunătățire radicală a activității în toate domeniile, în scopul îndeplinirii în cele mai bune condiții a planului pe anul în curs și pe întregul cincinal 1986—1990.

În aceeași ședință au fost analizate și aprobate Propunerile cu privire la dezvoltarea cooperării economice și tehnice între Republica Socialistă România și celelalte țări socialiste. Aceste propuneri au în vedere asigurarea unei baze stabile și de lungă durată a raporturilor economice cu toate țările socialiste și trecerea la o etapă calitativ superioară a colaborării reciproce, în special prin stabilirea unor legături durabile în producție, pe calea realizării în colaborare de obiective complexe, precum și prin adîncirea cooperării și a specializării, pe temeiul principiilor deplinei egalități în drepturi, al respectării independenței și suveranității naționale, al neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești. Propunerile urmăresc, de asemenea, accelerarea colaborării tehnico-științifice, în vederea realizării de instalații, de echipamente și de tehnologii de înalt nivel tehnic și calitativ, competitive pe piața mondială, menite să asigure creșterea continuă a productivității muncii și a eficienței economice, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, reducerea consumurilor de combustibili, de energie, de materii prime și de materiale.

P. NICOARĂ ■

BILANȚURI CARE APROPIE VIITORUL

(Urmare din pag. 1)

ramură de bază a economiei, a adus o contribuție tot mai mare la satisfacerea cerințelor de consum ale populației, la aprovizionarea industriei cu materii prime, precum și la acoperirea altor nevoi. Creșterea în cincinal a producției globale agricole a fost de 110,2 la sută (perioada 1981—1985 față de perioada 1976—1980), iar ritmul mediu anual de creștere a aceleiași producții a fost de 2 la sută. Totodată, s-a realizat un important volum de investiții (reprezentînd 106,6 la sută față de cincinalul precedent, cu un ritm mediu anual de 1,3 la sută), acordîndu-se prioritate extinderii bazei proprii de materii prime și de resurse energetice, dezvoltării în ritmuri înalte a domeniilor tehnicii de vîrf și modernizării ramurilor economiei. Progrese importante s-au făcut și în ceea ce privește accentuarea laturilor calitative, de eficiență, ale dezvoltării economiei. Astfel, venitul național a crescut, în 1985 față de 1980, cu 24,1 la sută, ritmul mediu anual de creștere fiind de 4,4 la sută ; veniturile bănești ale populației de la sectorul socialist au crescut, în perioada menționată, cu 34,3 la sută, avînd un ritm mediu anual de creștere de 6,1 la sută ; toate acestea au asigurat creșterea pe întregul cincinal a veniturilor reale ale oamenilor muncii : cu 8 la sută ale personalului muncitor și cu 12 la sută ale țăranilor cooperatori ; cheltuielile pentru acțiuni social-culturale de la bugetul de stat au crescut, în 1985 față de 1980, cu 27,3 la sută, ritmul mediu anual de creștere fiind de 4,9 la sută.

Creșterea forței economice a țării și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor au asigurat participarea mai activă a României la diviziunea internațională a muncii ; s-au extins relațiile de cooperare și colaborare economică și tehnico-științifică cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii — componente importante ale politicii generale a partidului și a statului nostru de pace, de prietenie și de solidaritate internațională. O realizare importantă a cincinalului 1981—1985 este asigurarea unei balanțe comerciale active care a permis reducerea substanțială a datoriei externe.

Și în perioada 1981—1985 creșterea economică a fost fundamentată pe sporirea aportului științei și pe extinderea progresului tehnic în toate sectoarele de activitate, potrivit programelor elaborate sub conducerea directă a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim-viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului. Succese de seamă s-au obținut, de asemenea, în domeniile învățămîntului și culturii, factori de însemnătate deosebită pentru progresul general al patriei.

Așa cum s-a anunțat, și cum se consemnează detaliat într-un alt articol din numărul de față al revistei noastre, Comunicatul cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1985 și pe întregul cincinal 1981—1985 a fost dezbătut și aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Cu acest prilej, s-a apreciat că rezultatele obținute au creat o bază bună pentru trecerea țării noastre într-o etapă nouă, superioară, de dezvoltare socialistă, pentru înfăptuirea cu succes a importantelor obiective economico-sociale prevăzute pe anul 1986 și pe întregul cincinal actual. În același timp, Comitetul Politic Executiv a subliniat că realizările obținute în 1985 și în întregul cincinal puteau fi și mai bune dacă în toate domeniile s-ar fi acționat cu întreaga răspundere pentru respectarea strictă a disciplinei de plan, pentru valorificarea deplină a potențialului tehnic și uman, a tuturor resurselor de care dispune economia națională, pentru realizarea ritmică, integrală a producției planificate, pentru ridicarea întregii activități la un nivel superior de calitate și de eficiență. Cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv constituie un program de acțiune de o excepțională importanță pentru întreaga activitate economico-socială. Analiza pe care această cuvîntare o cuprinde scoate în relief atît semnificația profund pozitivă a rezultatelor obținute în cincinalul trecut, cît și neajunsurile și lipsurile care s-au manifestat — din care trebuie trase toate învățămintele —, trasînd pe această bază principalele direcții de acțiune și măsurile ce trebuiesc luate urgent în toate ramurile, de toate ministerele, centralele și întreprinderile pentru a se asigura o îmbunătățire radicală a activității în toate domeniile.

Avînd în față această oglindă pe care o reprezintă datele și cifrele din Comunicat, răspunzînd îndemnurilor adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, înțelegînd exact imperativele momentului, ale etapei noi în care au intrat societatea și economia românească, desprinzînd toate învățămintele din activitatea din cincinalul trecut, atît din succese, cît și din lipsuri, toți oamenii muncii din patria noastră au datoria de a acționa cu fermitate și cu spirit revoluționar, cu toate energiile și capacitățile creatoare pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții, la toți indicatorii, a planului pe acest an și a programului suplimentar în industrie, punînd astfel o bază trainică înfăptuirii întregului cincinal actual, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Industria, pivotul progresului general al țării

Cu mîndrie patriotică și deplină satisfacție am luat cu toții cunoștință de comunicatul dat recent publicității cu privire la îndeplinirea cincinalului 1981—1985. La loc de frunte sînt puse realizările remarcabile din domeniul industriei care constituie elementul fertilizant al întregii dezvoltări economice, pivotul progresului general, multilateral al țării, este tocmai ceea ce ne face să înțelegem corect uriașul drum parcurs de România socialistă de la stadiul de țară slab dezvoltată la cel de țară industrial-agrară, capabilă să producă azi, la două decenii după Congresul al IX-lea al partidului, ceea ce altă dată nici măcar nu îndrăzneam să visăm.

Puternica și moderna industrie a României realizează o gamă de produse dintre cele mai diverse, începînd de la ceasornicele electronice pînă la modernul ROMBAC, de la frigidere, aparate de radio, televizoare, autoturisme, tractoare și autocamioane, pînă la roboți, calculatoare electronice sau nave de mare tonaj, mașini și utilaje-gigant etc. care, prin performanțele lor tehnice și calitative, se situiază la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial.

Cel de al 7-lea cincinal nu demult încheiat se înscrie ca o etapă însemnată pe drumul devenirii industriei noastre. În ultimii cinci ani producția-marfă industrială înregistrează o creștere de aproape 22 la sută, un singur procent în progresul industrial al țării echivalînd, la nivelul anului 1985, cu peste 12 miliarde lei, adică de peste zece ori mai mult decît valoarea aceluiași procent în anul 1965 ! Și încă un argument convingător : datorită efortului susținut pe care l-au depus, în cincinalul trecut, milioane și milioane de muncitori și specialiști, în prezent industria constructoare de mașini asigură peste 90 la sută din volumul de mașini și instalații necesare economiei naționale.

Cifrele comunicatului privind realizarea planului pe perioada 1981—1985 confirmă, de asemenea, o dată în plus, statornica preocupare a oamenilor muncii din industria noastră pentru creșterea continuă a eficienței economice. Sînt sugestive în acest sens chiar și numai două date : ritmul mediu anual de creștere a producției nete — 5,2 la sută, pe ansamblul cincinalului trecut — devansează simțitor ritmul de creștere al producției-marfă — 4 la sută. Cu alte cuvinte, acestea înseamnă că au sporit, deopotrivă, gradul de complexitate al produselor și gradul de valorificare al materiilor prime și, totodată, ca urmare a dezvoltării intensive, industria și-a consolidat poziția de ramură conducătoare în economie, participarea acesteia la crearea venitului național sporind de la 58,6 la sută în 1980 la peste 60 la sută în 1985 !

Se relevă ca un merit incontestabil al partidului, al tovarășului Nicolae Ceaușescu faptul că, în condițiile unei crize adînci și de durată, care dezvăluie brutal atributele anacronice, profund inechitabile ale economiei mondiale, a știut să găsească modalități de rezolvare a problemelor pe care le implică aceste fenomene, nu prin frînarea procesului de industrializare, a creșterii economice, ci prin restructurări semnificative ale producției industriale în direcția accentuării elementelor ei calitative, prin valorificarea superioară, intensivă, a tuturor resurselor de care dispune economia noastră națională.

Acum, după mai bine de două decenii, la sfîrșitul celui de-al 7-lea și începutul celui de-al 8-lea cincinal, se poate afirma, că viziunea strategică unitară și de largă perspectivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu de dezvoltare puternică, pe baze moderne, a unei industrii naționale s-a dovedit pe deplin realistă.

MIHAI MERIȘANU

Mai mult în balanța recoltei

Și agricultura — după cum relevă recentul Comunicat — a evoluat în anul trecut — și în cincinalul pe care l-am încheiat — sub semnul acelei **noi calități** care, din clipa în care a fost formulată de secretarul general al partidului, a devenit platforma națională de muncă și existență a tuturor fiilor acestui pămînt. S-au accentuat, în această densă etapă a dezvoltării noastre, laturile calitativ-intensive ale vitalei ramuri — a doua ramură de bază a economiei patriei —, au fost amplu mobilizate și puse în operă resursele ei tehnice și materiale, știința, conștiința și iscusința truditorilor pămîntului, astfel că, în ciuda secetei, a condițiilor climatice grele, producția globală agricolă a sporit în cincinalul 1981—1985 cu 10,2 la sută față de cincinalul precedent. Mari investiții de stat, de la mașini (86 400 de noi tractoare și 26 700 de noi combine pentru recoltarea cerealelor) și îngrășăminte chimice (peste 7 milioane de tone substanță activă), la îmbunătățiri funciare de o unică anvergură (în numai 5 ani a fost amenajat pentru irigații un teritoriu de aproape 707 mii de hectare !), au dat oamenilor cîmpiilor, în această etapă de nouă și complexă edificare a politicii agrare a partidului, o teafără certitudine a temeliilor pe care clădesc.

Acei ce s-au dovedit, în această etapă, buni — și s-au dovedit destui, numeroase unități agricole raportînd producții vegetale și animaliere superioare — nu pot însă modifica tabloul unor încă nevindecate carențe, care fac ca vigurosul și modernul potențial al agriculturii noastre să rămînă — în cazul altor unități, nici ele, din păcate, puține — stăvilit doar în etapa virtualității. Recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, a reliefat, în acest sens, o seamă de neajunsuri ținînd de organizarea muncii, de aplicarea tehnologiilor avansate, de valorificarea fondului funciar, de recoltarea și conservarea producțiilor vegetale, de furajarea și îngrijirea animalelor etc. ; neajunsuri care au afectat, deopotrivă, activitatea unor unități și a unor organe de stat și obștești, ale căror lacune la capitolul ordine și organizare, spirit de disciplină și de răspundere nu-și pot găsi nici o explicație admisibilă. Nu pot fi tolerate „justificări" cînd e vorba de pîinea țării, de forța economiei, de viața oamenilor, cu atît mai mult cu cît agricultura noastră, grație eforturilor depuse de stat pentru modernizarea și dezvoltarea ei și grație unui sistem organizatoric de apăsată eficiență, este astăzi cu totul aptă să facă față, indiferent de condițiile vremii, marilor sarcini dictate de nevoile dezvoltării noastre. Nerealizarea producțiilor agricole stabilite pentru anii 1981—1985 invită astfel la un sever examen retrospectiv al muncii, la reevaluarea decisă a tuturor forțelor ignorate sau slab folosite, la depistarea fermă a lipsurilor și a erorilor și la procedarea în consecință, prin măsuri radicale.

Noile și complexele exigențe puse în fața agriculturii în 1986 și în cincinalul 1986—1990 reclamă o și mai strînsă fructificare a tuturor rezervelor acestei ramuri, astfel încît nimic din ce constituie valoare, sursă de bogăție, potențial dinamic de sporire a producțiilor vegetale și animale, atît în unitățile socialiste cît și în gospodăriile populației, să nu scape din raza prospecției ci, dimpotrivă, să fie atent cîntărit și grijuliu așezat în cămara obștească a țării. Decisivă, ca totdeauna, este și acum munca oamenilor, de sus pînă jos, pînă la fiecare unitate și formație de lucru, pe întregul flux — deloc simplu, dar vital pentru țară — la capătul căruia se naște pîinea.

Bătălie a vrednicei noastre țărănimi, a specialiștilor, a întregului popor, deci **bătălie națională** în deplina accepție a cuvîntului, cuprinsă într-un ansamblu de relații ce încercuiește însuși ansamblul societății noastre, bătălia pîinii — are toate șansele de a cuceri acele victorii înscrise cu slove de aur în planurile partidului. Cifrele recentului Comunicat, cu aurul împlinirilor și cu învățămintele care se desprind din neîmpliniri, o confirmă. Există, după cum ne spun aceste cifre, după cum noi înșine ne-o spunem, căci toți ținem un creion în mînă și toți știm să facem socotelile muncii noastre, condiții în întregime prielnice ca, încă din acest an de debut al cincinalului 1986—1990, să culegem de pe cîmpiile României producții cu mult mai mari ca anul trecut. Totul depinde de noi, și, cum n-avem pe lumea asta alt sprijin decît pe noi, ne îmbărbătăm cu credința în noi, în capacitățile noastre validate de timp și major renăscute în anii din urmă, mobilizîndu-le integral întru binele țării și al fiecăruia dintre fiii ei.

ILIE PURCARU

Pentru binele patriei și al oamenilor ei

Anii cincinalului de curînd încheiat au marcat — fapt ce se evidențiază cu limpezime în **Comunicatul cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1985 și pe întregul cincinal 1981—1985** — o creștere accentuată a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Creșterea fondului de retribuire a muncii personalului muncitor (fond cu o treime mai mare în 1985 față de 1980), a veniturilor bănești ale țărănimii (ajungînd, în ultimul an al cincinalului la 22,1 miliarde lei, cu 17 la sută mai mult decît în primul an), a fondurilor destinate finanțării acțiunilor social-culturale (reprezentînd, la nivelul anului 1985, peste 107 miliarde lei) constituie dovezi concrete, exprimate prin cifre exacte, de necontestat, ale modului în care s-a acționat, în acești ultimi ani, în direcția realizării obiectivului fundamental al întregii activități a partidului și statului nostru, al socialismului însuși : creșterea bunăstării oamenilor muncii.

Urmînd neabătut linia trasată de partid, îndemnurile și indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, anii din urmă au evidențiat și o continuă modernizare și dezvoltare a învățămîntului de toate gradele, fondurile destinate transpunerii în viață a acestui scop fiind de 88 miliarde lei, cu 7 miliarde mai mari decît în precedentul cincinal. Școala — ca principal factor de instruire și educare a tineretului, de calificare superioară a forței de muncă — a reușit să pregătească, în perioada 1981—1985, peste 1 216 mii cadre prin învățămîntul profesional, de maiștri și liceal și 184,2 mii ingineri, economiști, medici, profesori și alte cadre cu pregătire superioară.

Rezultate de seamă s-au obținut și în domeniul ocrotirii sănătății, asistența medicală a populației fiind asigurată, în 1985, de 47 400 de medici, fiecărui medic revenindu-i 480 de locuitori.

Toate aceste date, alături de altele (cum ar fi lărgirea bazei materiale a culturii și artei — prin darea în folosință a noi case de cultură, cinematografe, cluburi și cămine culturale —, sporirea desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin unitățile comerțului socialist, creșterea veniturilor din pensii etc.) întregesc un tablou al României contemporane în care elementul cel mai de seamă, subiectul căruia îi sînt dedicate marile succese din toate domeniile vieții economico-sociale este Omul, omul făurar, proprietar și beneficiar al roadelor muncii sale.

Expresii edificatoare ale acestei permanente griji pentru om — o grijă reală, validată de fapte și nu de afirmații circumstanțiale — o reprezintă și numărul mare de apartamente (peste 706 mii) construite în ultimul cincinal, ceea ce a determinat ca, la nivel național, problema cererilor de locuințe să fie, în linii generale, rezolvată. La fel, în contextul aceleiași griji pentru bunăstarea, vigoarea și viitorul națiunii, au fost majorate, în medie cu 35 la sută, alocațiile de stat pentru copii, numai în anul 1985 revenind celor aproape 5 milioane de copii ai țării circa 14 miliarde lei.

Oglindă fidelă a marilor realizări ale poporului nostru, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general — Comunicatul la care ne referim oferă nu doar o retrospectivă a rezultatelor unor mari eforturi, încununate de mari și firești împliniri, ci și imaginea unui suport trainic pentru continua creștere a nivelului de trai al oamenilor țării. Bunăstarea, se știe bine și de către oricine, își are rădăcinile în truda noastră a tuturor. De modul în care se va munci pe mai departe, de tot mai înalta calitate și productivitate a acestei munci depind, în chip decisiv, realizările viitoare.

DAN MUCENIC

Sensul fiecărei zile de muncă:

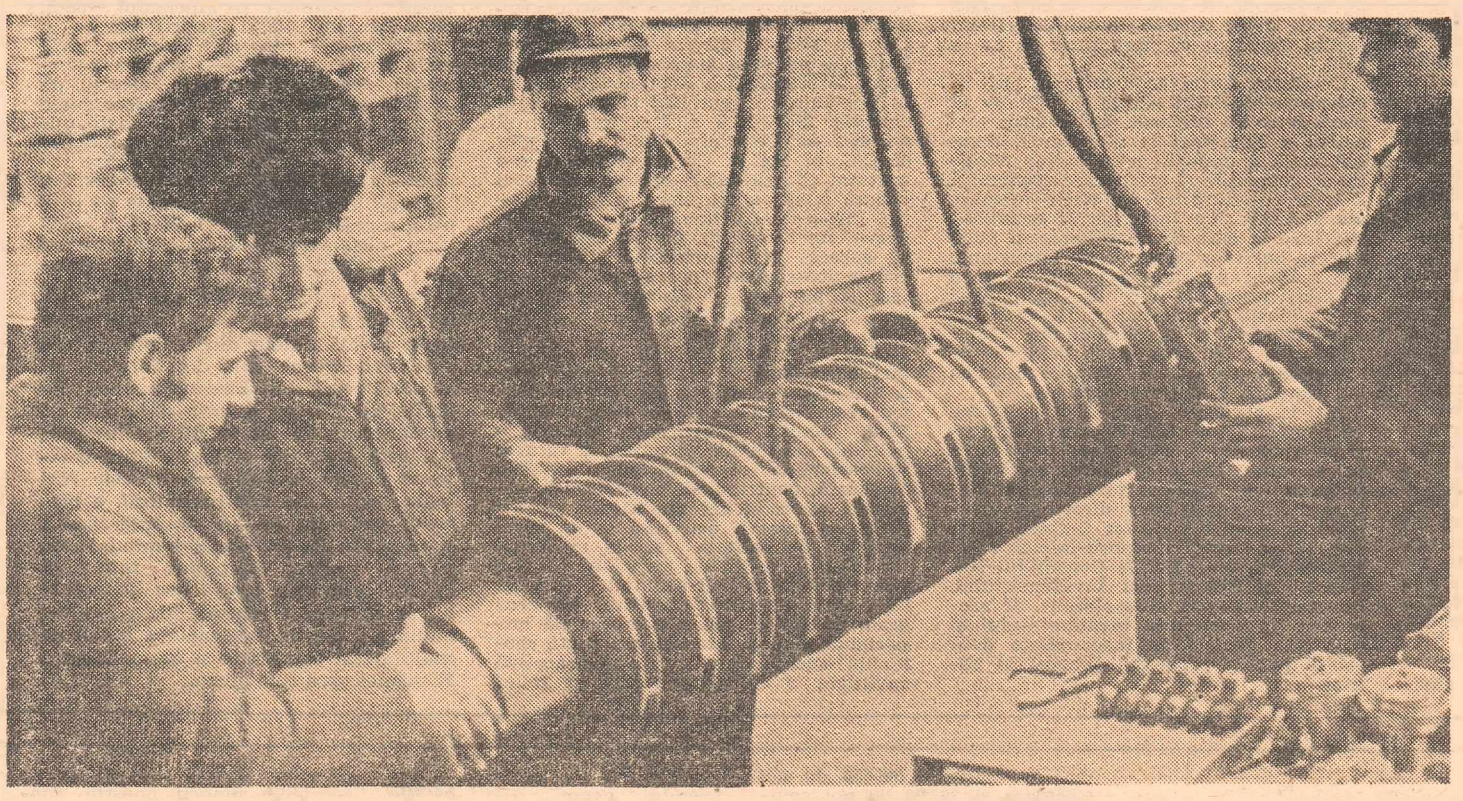

Unicat la Aversa

E aproape noapte deşi e doar ora 18,20. Inginerul Dan Dumitrescu, şeful secţiei prelucrare-montaj pompe energetice şi de proces a întreprinderii bucureştene „Aversa", se opreşte la unul din cele trei grupuri de muncitori, rămase peste program, uitînd de ora înaintată. Cel în dreptul căruia ne-am oprit lucrează la o pompă unicat, de fapt un agregat cu mii de repere, cu panouri proprii de comandă automatizată. Complexitatea problemelor pe care le ridică lucrarea cere nu doar timp, ci mai ales muncă de o calitate superioară. Nicolae Bercea, la 33 de ani, are cea mai mare categorie de specializare, urmează Vasile Tache şi Aurică Spiridon cu categoria a şasea şi Gh. Florea cu a patra, toţi patru recunoscuţi ca fiind dintre cei mai buni muncitori ai întreprinderii.

ELENA GHERA

Noptile albe de la Doicesti

Iarna nu se numără, oricît de îngăduitoare s-ar arăta, printre prietenii acelora care muncesc la termocentrale. Deci, nici pentru cei din Doiceşti. Problema numărul unu este transportul şi descărcatul vagoanelor de cărbune. Aici, la Doiceşti, cărbunele soseşte din Valea Jiului, din bazinul Olteniei de la Filipeşti, Şotinga şi, mai ales, Cîmpulung. Vine după cum îl lasă starea căilor ferate şi gerul, care-l transformă în piatră de stîncă lipită de peretele vagoneţilor. Cine-i gospodar — îşi face stoc din vară şi, la caz de nevoie, apelează la rezerve. Energeticieni cu experienţă, cei de la Doiceşti au strîns ceva cărbune pentru zile negre şi acum, cînd ritmul de livrare a cărbunelui bate spre andante, au soluţiile în buzunar, adică în depozite. Şeful secţiei combustibil, inginerul Corneliu Sala, lucrează aici din '59. A uitat, în anii care au trecut de la primul său contact cu termocentrala (sau poate n-a ştiut niciodată) ce înseamnă imposibil. Sau ce este somnul atunci cînd grijile se abat grindină asupra termocentralei. Cînd cu ninsorile şi viscolele începutului de februarie a stat, alături de oamenii săi, o zi, o noapte şi încă o zi întreagă pînă la normalizarea întregii situaţii. A fost nevoie să se sudeze o bandă transportoare. Operaţia s-a efectuat în aer liber şi a durat peste 16 ore. S-a făcut şi totul a mers mai departe. Şi a mers bine, aşa cum merg, de la începutul anului, treburile Întreprinderii Electrocentrale din Doiceşti. În ianuarie, producţia realizată, pe cărbune, peste plan a fost de 10 milioane kWh. Şi în februarie se înregistrează, constant, producţii mari de energie electrică. La momentul cînd scriem aceste rînduri, termocentrala Doiceşti este printre primele, dacă nu chiar prima, între termocentralele ţării din punct de vedere al producţiei de energie. Este, desigur, meritul celor peste 1 500 de oameni care lucrează aici, dar şi al eforturilor cu totul aparte pe care le depune echipa de conducere a unităţii.

Directorul întreprinderii, inginerul Zoldi Micloş, are o alură de adolescent din cale-afară de serios, care nu prea ştie să zîmbească şi n-are chef de glumă. E din Tirgu Mureş, a făcut facultatea la Iaşi, s-a căsătorit cu o vrînceancă şi a fost repartizat, în '67, la Borzeşti, atunci cînd se punea în funcţiune termocentrala Borzeşti II. A stat 13 ani acolo, după care a venit la Doiceşti, ca inginer şef, fiind numit apoi, în 1982, director. Aceasta este, pe foarte scurt, povestea vieţii unui bărbat de 42 de ani care, după cum spune, în afară de a face lumină, ştie foarte puţine alte lucruri. Îl îngrijorează acum (şi nu tocmai) iarna care s-a aşezat, se pare temeinic, în zona Doiceştilor. Grija e legată de ritmicitatea aprovizionării cu cărbune şi de dificultăţile pe care le ridică descărcarea acestuia. Optimismul se datorează încrederii pe care o are în cei din subordine, în puterea lor de a depăşi, fără văicăreli, momentele grele. Circulaţia în triaj decurge normal. În acest an este proiectată reconstruirea morilor de cărbune, astfel încît cantitatea de combustibil introdusă să fie mai mare pentru ca energia rezultată să fie mai multă. În decembrie s-a încercat cu o primă moară şi rezultatele au fost bune. Acum se definitivează cercetarea şi se va trece masiv la modificări.

Directorul Zoldi îşi mai aprinde o ţigară. Nu fumează decît atunci cînd e la lucru, deindată ce a ieşit pe poarta termocentralei nu mai trage nici un fum pînă la întoarcere. Acum e într-un moment bun, adică îşi permite să lase cîteva clipe problemele de moment ale întreprinderii şi să privească puţin în viitor. Dar şi aceste gînduri nu se pot desprinde de realul de fiecare zi, un real care impune o mare rigoare a muncii şi o disciplină de fier. Centrala de la Doiceşti este una dintre primele construite în anii socialismului. Acum 35 de ani, altul era nivelul tehnic. Saltul — de la centrala veche la cea nouă — a avut darul să şocheze pe unii dintre muncitori, ba chiar şi pe unii specialişti. Nu atît partea de exploatare şi, cea de reparaţii au ridicat dificultăţi, ci aceea de automatică. Acum este în curs de montare un calculator care să urmărească procesele postcalculatorii funcţionării, pentru a se vedea mai repede unde se greşeşte, mai ales din punct de vedere al economicităţii funcţionării. Introducerea tehnicii de calcul este absolut necesară în această etapă — accentuează tînărul director —, mai ales în condiţiile în care, conform indicaţiilor tovarăşului Nicolae Ceauşescu, producţia de energie electrică, trebuie să crească necontenit. Va urma montarea unui alt calculator pentru chestionarea combustibililor, calculator care va deţine toate datele privind cantitatea de cărbune vehiculat pe oră, pe schimb şi pe zi.

Ţigara s-a terminat şi directorul Zoldi Micloş se întoarce la cele de fiecare zi şi de fiecare clipă. Nu s-ar zice că e prea odihnit. Împreună cu inginerul şef asigură, zilnic, permanenţa la „cartierul general". Această permanenţă este chiar ceea ce spune cuvîntul, adică de la 5 de dimineaţa pînă a doua zi la 5 de dimineaţă. Lumina e pretenţioasă. Cere nopţi albe. Nopţi pe care, generoşi, energeticienii le oferă întru binele semenilor. E seară deja, asta însemnînd că ziua de muncă de la Doiceşti continuă. La cîţiva kilometri, la Tîrgovişte, platforma industrială lucrează cu întreaga capacitate.

DAN MUCENIC
Fotografie de
SORIN POSTOLACHE

Începe, iată, o nouă zi de muncă pusă în slujba luminii

Ce e greu şi frumos la dumneavoastră?

Au fost suficienţi doar cîţiva ani pentru ca tînăra întreprindere ieşeană Tehnoton să treacă de la producerea modestului aparat de radio Milcov, cu o lungime de undă, primul produs electronic realizat pe meleagurile moldovene la începutul anului 1975 la radiocasetofoane stereo, portabile sau auto, cu design reuşit, fidelitate înaltă şi bandă largă de frecvenţă, echipamente de televiziune industrială şi de radiocomunicaţii pentru nave.

Deşi pieţele externe sînt suprasaturate cu diferite tipuri de radioreceptoare, radiocasetofoane, combine muzicale stereo şi quadrofonice şi alte produse similare realizate de firme din Japonia, R.F.G. şi Olanda, cu veche tradiţie în acest domeniu, printr-o alegere atentă a gamei sortimentale, a modelelor şi a culorilor, a performanţelor şi în special a preţului extern de livrare, Tehnoton a reuşit să exporte 150—200 mii aparate de diverse tipuri pe an. Numai această reuşită ar putea să ne convingă de calitatea şi competitivitatea produselor româneşti.

Gabriel Galan, directorul general al întreprinderii are 36 de ani şi o înfăţişare de inginer stagiar. A început să lucreze aici imediat după terminarea facultăţii. În toamna lui 1972 se băteau primii ţăruşi ai şantierului. Nucleul de conducere îşi desfăşura activitatea într-o încăpere a unei unităţi învecinate. Atunci a început şi recrutarea forţei de muncă, viitorii montatori piese radio şi semiconductori, depanatori şi reglori radio, bobinatori etc.

Gabriel Galan a lucrat în toate sectoarele de producţie. A fost responsabil de produs pentru Milcov, inginer de reglaj final la staţii navale, şef de colectiv al sectorului de radio comunicaţii, şef de atelier placare centralizată radio, şef secţie montaj radioreceptoare, director tehnic şi, de cîteva luni, director general.

Ce e greu şi în acelaşi timp frumos în ceea ce faceţi aici ?

— În electronică progresul este atît de rapid încît trebuie să citeşti totul, să fii la curent cu ultimele noutăţi. Un tren pierdut e iremediabil pierdut. N-ai altă soluţie decît să te mulţumeşti cu următorul. Concurenţa este acerbă. Nu e suficient ca un aparat de radio, de exemplu, să fie bun din punct de vedere tehnic. El mai trebuie să fie plăcut, frumos, elegant. Dacă în domeniul tehnic aproape s-a atins perfecţiunea, în ceea ce priveşte modul de prezentare căutările sînt permanente, diversificarea — formă, culoare, materiale noi — e mare. De la început am avut

Tehnoton: o firmă care vine tare

de rezolvat toate aceste probleme. S-o recunoaştem, în primii ani produsele noastre n-au fost prea reuşite. A trebuit să ducem o luptă susţinută pentru promovarea lor, pentru impunerea lor pe piaţă. Într-un timp foarte scurt, 5 ani, între 1975 şi 1980, am reuşit să ne maturizăm şi după această dată consider că a avut loc o adevărată explozie de calitate : design şi performanţe. De la înfiinţarea întreprinderii s-au pus în fabricaţie în jur de 150 de tipuri de radioreceptoare de diverse caracteristici, forme de prezentare şi performanţe, peste 40 de tipuri de echipamente de televiziune în circuit închis. Începînd cu anul 1981 am realizat unele produse de înalt nivel, premiere naţionale, competitive pe piaţa externă. Mă gîndesc la radiocasetofonul auto stereo demontabil, la radiocasetofonul portabil stereo şi combina muzicală. De asemenea am reuşit să producem instalaţii de televiziune antiex pentru mine sau care să funcţioneze în condiţii de temperaturi mari, pentru supravegherea proceselor tehnologice în cuptoare şi furnale. Avem pe banda de fabricaţie instalaţii de radio-recepţie pentru navele fluviale şi alte echipamente industriale : relee de frecvenţă, relee în infraroşu, instalaţia specială pentru pretratarea foliei de mase plastice şi de spălare cu ultrasunete. Cel mai complex produs realizat în prezent de întreprinderea noastră îl reprezintă consola de radiocomunicaţie pentru nave, care conţine un număr de peste 19 echipamente, produse de mare complexitate, cu condiţii speciale de exploatare. Pînă în prezent am livrat peste 50 de console, care au dotat flota noastră maritimă şi vase destinate exportului. Spuneam că în prima perioadă a activităţii noastre a trebuit să ducem o luptă susţinută pentru înlăturarea neîncrederii unora în calitatea produselor noastre. Cel mai bine ne pleda cauza tocmai această calitate, dar nu întotdeauna era deajuns. Prima consolă radio pentru nave am instalat-o pe minereierul de 55 000 tone Buziaş.

Partea grea este aprovizionarea. Sîntem practic în conexiune cu toată ţara. Nomenclatorul nostru de aprovizionare cuprinde mai mult de 200 mii de poziţii. Cantităţile sînt relativ mici. Majoritatea furnizorilor sînt la distanţe mari de Iaşi : Bucureşti, Zalău, Urziceni, Curtea de Argeş. Lipsa unui singur sortiment de sîrmă te împiedică să finalizezi un aparat. Uneori sîntem nevoiţi să stocăm sute şi mii de aparate în aşteptarea unei sîrmuliţe sau a unui banal tranzistor. Această situaţie ne-a obligat la un grad mare de integrare, ceea ce afectează productivitatea şi preţul de cost, încarcă dotarea şi capacităţile. Deci, spunem noi, într-un timp foarte scurt am reuşit să facem multe lucruri bune, să acoperim un larg domeniu al economiei care pînă nu demult se sprijinea pe importuri. De la noi se aşteaptă mult. Ştim asta şi faptul ne întăreşte ambiţia.

OPREA GEORGESCU

datoria, aşa cum se cere!

NOROC BUN LA VOIVOZI!

Dialog cu oameni printre maşinile care scot cărbuni

Ar fi putut exclama directorul Întreprinderii miniere Voivozi, ing. Mihai Iosub, un uriaş de aproape doi metri care ar putea, cu uşurinţă, să sape singur o galerie întreagă cu tîrnăcopul în oricare mină din nordul Bihorului, la aflarea veştii că întreg colectivul de peste 4 000 de ortaci ai săi cu feţele înnegrite de soarele de lignit din adîncurile pămîntului a fost distins cu Ordinul Muncii clasa I, iar pe cele 11 luni ale anului trecut s-a situat tot pe locul I în ramura extracţiei cărbunelui.

„Împlinirea unui secol şi încă a unui pătrar de minerit pe aceste plaiuri nu ne-a lăsat deloc indiferenţi, îmi spune directorul I. M. Voivozi, ing. Mihai Iosub. Anul trecut 1985 a constituit un an aniversar, dar şi un examen extrem de dificil, o încercare grea pe care am trecut-o însă cu bine. Pentru a recupera unele restanţe din cursul întregului cincinal 1981—1985, anul trecut s-au extras peste prevederile iniţiale de plan 258 000 tone lignit, în medie realizîndu-se extragerea a 4 000 tone lignit zilnic, 240 tone nisip bituminos, 30 tone bitum din cele 6 sectoare cu activitate de subteran : Suplac, Vărzari Iurteana II, Iurteana III, Cuzap II, Budoi Nord. La I. M. Voivozi, îmi spune directorul, se practică un minerit la nivelul tehnicii mondiale prin aceea că toate fazele procesului de producţie începînd cu tăierea cărbunelui în abataj, încărcarea pe transportoare, transportul pînă la suprafaţă şi încărcarea lui în vederea expedierii către beneficiari se execută sută la sută mecanizat. Întreprinderea are în proprietate utilaje de genul complexelor mecanizate de abataj şi a combinelor de înaintare la nivelul ultimelor realizări din tehnica mondială. Aici, la Voivozi, se aplică în premieră absolută pe ţară „Metoda de rabatare a complexelor mecanizate pentru recuperarea pilierilor", metodă care conduce la o foarte bună gospodărire a rezervelor şi la exploatarea lor integrală. Datorită modernizării întreprinderii noastre putem raporta că în primele nouă zile ale lunii ianuarie am extras peste sarcinile de plan o cantitate de 3 940 tone de cărbune, iar către Întreprinderea „Electrocentrale" Oradea am livrat, în plus, o cantitate de 4 118 tone cărbune".

Cum astăzi s-a întîmplat să vină la întreprindere şi o echipă de filmare de la Televiziune, directorul şi inginerul şef Emil Pătruică ne duc pe toţi cu un TV al întreprinderii pînă la mina de lignit din satul Budoi, după ce ne-am echipat cu cizme de cauciuc.

Ajungem la mina din Budoi. Coborîm. Bate un vînt rece, tăios, electricienii şi mecanicii de întreţinere de la suprafaţă întind un cablu îndărătnic, avem mare noroc cu cizmele pe care ni le-a dat directorul, noroiul, e mare, negru, cleios. În răstimpuri, dintr-o ţeavă ţîşneşte, mînioasă, apa tulbure din mină împinsă cu pompele, ca dintr-un izbuc, straniu, făcător de minuni.

„Vreţi să intraţi în mină ?", mă întreabă directorul. Tresar ca şi cum cineva mi-ar fi rostit, neîngăduit, cu voce tare gîndul. „Da", răspund, şi atunci maistrul Cuc Liviu, secretarul organizaţiei de bază nr. 3 îmi aduce un fel de centură cu acumulator şi un bec, o cască, mă încing ostăşeşte peste paltonul civil în timp ce el îmi ţine o lecţie laconică de protecţie a muncii, îmi pun casca pe cap şi vîntul fluieră prin găurile de aerisire, intru în mină după maistru şi secondat de ortacul înalt Bigaz Ioan, de 36 de ani, miner mecanizator din Budoi, tată a 2 copii. Casca nu mai fluieră. Vîntul a încetat brusc. Coborîm în şir indian pe partea stîngă a galeriei principale pe un fel de scînduri în latul cărora s-au bătut în cuie nişte bete să nu alunece minerii. Parcă aş intra printr-un tunel al Timpului spre un ţinut pe care încerc să mi-l închipui cam cum ar arăta, călăuza tăcută din faţa mea mă opreşte şi îmi arată o nişă de refugiu, simt un fior, dar îi surprind un surîs uşor maliţios şi mă gîndesc că numai a vrut să mă intimideze, aşa că mă iau iar pe urmele lui spre necunoscut, luminîndu-mi drumul cu lanterna legată de acumulator printr-un cablu ca printr-un cordon ombilical prin care primeşte binefăcătoarea putere ce risipeşte şi alungă întunericul prin colţuri misterioase, galeria tăcută pare un pîntece de balenă iar şinele semicirculare coastele ei pe sub care mă aventurez ca un Iona spre gura balenei care muşcă cu dinţi încovoiaţi din mărunţaiele de lignit ale pămîntului.

Îmi vine să-l întreb pe maistrul Cuc cît mai avem de mers, picioarele îmi tremură de încordarea celui neobişnuit să meargă pe o scîndură, adesea udă, să nu alunece şi în întunerec, dar tac, mai arunc din cînd în cînd jetul de lumină în dreapta şi-n stînga în pereţii încremeniţi ai galeriei.

În sfîrşit, ajungem la abataj unde echipa condusă de maistrul Slovac Ioan lucrează cu combina de tăiat lignit. Mă cheamă Demian Gavril din Bogei, zice unul şi combina îşi repede caninul în muşchiul înţepenit al lignitului, eu sînt Ferche Carol din Tria, şi cărbunele lovit de dinte crapă în bucăţi, pe mine mă cheamă Sabău Emanuil din Voivozi, şi combina mugeşte ca un titan aruncat de stăpînul zeilor în Tartar, sînt Slovac Carol din Derna, şi maxilarul declanşează revoluţia prăbuşirii orînduirii terţiare în împărăţia cu picioare de lignit, mă numesc Furic Iosif din Budoi, şi un praf negru se înalţă ca praful de pe gura carabinelor în spatele baricadei, sînt Mendea Teodor din Bogei, şi stratul de lignit este învins, eu sînt Bonca Gheorghe din Cuieşd îmi spune ultimul, pe care îl aud mai bine, uitaţi-vă ce fain îi lignitul nostru cînd cade pe banda transportoare, după ce l-am rupt cu dinţii din strînsoarea de piatră a pămîntului. Se şterg cu toţii de sudoarea neagră de pe frunte şi privesc liniştiţi acest miracol zilnic. Mai vin şi Ianceu Augustin din Spinuş, tatăl a 4 copii, îmi spune că faţă de 15 tone pe post s-a realizat 23 de tone şi a avansat cu echipa lui 103 metri în stratul de cărbune, Clotoc Gavril de 49 de ani din Popeşti a cîştigat luna trecută 9 300 lei, iar într-o lună a cîştigat şi peste zece mii.

„Cum e munca în mină ?" îmi repetă maistrul Cuc întrebarea. „Vara, pe cînd ceilalţi de la suprafaţă se perpelesc, aici e răcoare, iar iarna cînd îngheaţă tun, aici e căldură", şi toţi izbucnesc în hohote de rîs cu dinţii albi puternici, strălucind pe chipurile negre ca nişte fulgere. Îmi dau seama că minerii abia au intrat în schimb, sînt bine dispuşi, dar la ora cînd ies sînt negri de praf de cărbune din cap pînă-n picioare şi parcă bătuţi cu maiul de oboseală. Dacă temperatura e de 27—32 de grade cum îmi spunea directorul, e suficient doar să stai în mină, să nu mişti un deget şi deja eşti lac de sudoare. Dar minerii nu stau. Şi cînd ies poţi stoarce hainele de pe ei ca şi cum ar fi trecut pînă la gît printr-un rîu de sudoare neagră.

Stratul de lignit uscat străluceşte la lumina becului. Combina îl taie cu sapele care-l aruncă direct pe banda transportoare ce-l cară spre suprafaţă şi-l deşartă în uriaşele buncăre. Din loc în loc sînt difuzoare şi microfoane şi se poate vorbi oricînd cu centrala, cu cei de la suprafaţă sau cu minerii din alte galerii. O legătură rapidă, perfectă. Armăturile, îmi spune maistrul Cuc, împreună cu scoabele care le fixează în galerie se recondiţionează pe loc în mină şi se reutilizează.

Urăm „Noroc bun" minerilor din abataj şi ne întoarcem printr-o altă galerie, spre ieşire.

Îndrept jetul de lumină spre tavan. Maistrul Cuc parcă bănuieşte gîndul meu şi-mi spune că anul trecut în întreaga întreprindere, datorită unei protecţii a muncii deosebită, nu a fost nici un accident. Din spate ne ajunge, cu mustaţa fluturînd, tînărul subinginer stagiar Dan Cristian din Budureasa de lîngă Beiuş care vine după noi să-şi recupereze casca şi acumulatorul cu lanterna.

Ne oprim la o răscruce de galerii în mină să mai răsuflăm. Gheregi Gavril caută nişte şuruburi ca şi cum ar fi vrut să semene manual boabe de porumb la mare adîncime. Nu rîdeţi, le spune el celorlalţi, că dacă ar auzi celălalt Gavril v-ar arăta el vouă. Aflu pe urmă că-i vorba de cazul lui Lazăr Gavril care a optat pentru misia de miner în trei schimburi, dar nu se consideră un ghinionist, ba din contră, e iubit şi apreciat de colegii săi de muncă, cîştigă bine şi este mulţumit. De-altfel maistrul Cuc îmi spune că tot a 11-a familie de mineri posedă un autoturism, minerii trăiesc în coloniile de la Derna, Tătăruş, Voivozi, în colonia de tip oraş Popeşti, au legături cu Marghita şi Oradea, li s-a construit o impozantă casă de cultură pe care ar invidia-o şi primarii unor oraşe cu o sală mare şi frumoasă şi o scenă largă în stare să găzduiască pentru cîteva ore şi trupa renumită de la Teatrul de Stat din Oradea.

De undeva, din întunerec răsună semnalul unei sonerii. Minerii îmi strîng puternic mîna, îmi urează „Noroc bun" şi se topesc prin galerii şi apoi numai licărul de lumină le mai trădează prezenţa ca unor licurici pierduţi în pădurea întunecată şi încremenită de lignit. Se face linişte. Urc cu precauţie sporită de unul singur, scîndura se lipeşte cu burta de pămînt sub paşii mei şi după cîteva zeci de metri ies, cu lumina din mine, în lumina de afară.

PAŞCU BALACI ■

Medalie de aur pentru „Miss Otilia"

În fiecare an, în iunie, la Bratislava, cînd se scutură magnoliile şi înfloresc rozele, se întîlnesc, ca într-o competiţie cu natura însăşi, sintezele fine ale chimiei lumii într-un renumit Tîrg internaţional de specialitate. Se etalează şi se confruntă cele mai noi descoperiri, cercetări, invenţii şi realizări din domeniul tehnologiilor celor mai suple şi mai complexe pentru produse chimice de mic tonaj dar cu randamente incomparabile faţă de industriile gigant de pînă acum atît de mari consumatoare de resurse. În 1984, „Medalia de aur" a Comisiei internaţionale de chimie C.A.E.R. a fost atribuită unui astfel de produs original românesc pentru uz cosmetic — crema de noapte „Miss Otilia", un nou titlu de marcă. Oricît ar interesa şi fascina pe frumoasele mele contemporane trebuie să le spun că, în cele ce urmează nu va fi vorba despre miracolele ce le pot produce asupra obrazului lor această extraordinară cremă (pe care, fie vorba între noi, nici n-o prea găsim uşor în magazine), ci despre un **complex biostimulator de regenerare a epidermei** ce îi conferă respectivele virtuţi, cosmetica fiind doar una dintre posibilele şi multiplele lui aplicaţii. Este o sinteză originală obţinută în anii de studii şi cercetări de laborator de către doctorita — cu dublă licenţă, în Medicină şi Biologie, cu doctorat în Farmacologie biochimică — Otilia Chiculescu de la Institutul de ştiinţe biologice din Bucureşti, o vreme asistenta distinsului profesor doctor farmacolog Valentin Stroescu de la Facultatea de medicină generală din Capitală. Ca şi în urma unor laborioase studii asupra mecanismelor celulei ţesutului epidemic. Viaţa, întîmplările ei ciudate au făcut ca prima experimentare clinică a produsului să-l efectueze asupra sa. Într-un moment absolut dramatic şi nu pentru a impresiona ori a imita mari corifei ai medicinei, de la Pasteur la Hahnemann. Pe scurt, acum cîţiva ani a suferit un grav accident de circulaţie care îi mutilase faţa şi-i periclitase vederea la un ochi. Ochiul i l-a redat profesorul Mircea Olteanu printr-o intervenţie chirurgicală cum numai înaltul său profesionalism poate să atingă, dar îi rămîneau rănile îngrozitoare cu serioase pierderi de ţesut fără nici o şansă de recuperare şi astfel era condamnată la iremediabile cicatrice în faţa cărora, oricită forţă morală ar avea un om, suferinţele psihice sînt iminente. Cu atît mai mult pentru o femeie, cu atît mai mult pentru o tînără care nu trecuse cu prea mult de pragul a 30 de ani. Sigur, pînă să se gîndească la ce va fi mîine, trebuia să învingă ce era azi, rănile, să le vindece şi să nu se infecteze. Voinţa îi cedează. I-a adus un caz, mai disperat ca al ei. O adolescentă de 18 ani cu arsuri de gradul III pe aproape întregul corp şi în cea mai mare parte suprainfectate ; e greu de presupus că mai avea şanse de viaţă. Otilia Chiculescu începea să redevină din pacient medic şi cercetător. I-a aplicat biostimulatorul său regenerator de epidermă şi, curînd, a văzut apărînd insule de viaţă pe trupul numai rană, insule de piele sănătoase care, treptat, treptat, au luat locul rănilor iar fata a reînviat. Duce azi o viaţă normală ca a tuturor tinerilor sănătoşi de vîrsta ei, învaţă, se bucură, se întristează, iubeşte, într-un cuvînt trăieşte. Nu este o poveste facilă pentru a impresiona cititorul (sau medicii mai reticenţi faţă de descoperirile confraţilor lor), există cazuri vindecate clinic de alţii, dar care, după un timp, au recidivat impresionant". O nouă speranţă, iată, pentru suferinzii de această boală pe cît de necunoscută pe atît de incurabilă ce invalidează numeroşi oameni. Perspectivele noului produs sînt însă mult mai îndrăzneţe ; autoarea l-a experimentat şi în ciroze hepatice (atît uscate cît şi cu ascită), obţinînd efecte promiţătoare dar, surpriza cea mai impresionantă o constituie rezultatele asupra unor copii handicapaţi, cu sindrom DUCHENE, boală gravă de cauză genetică „prin deformarea braţului perechii a 8-a de cromozomi, aşa cum au dovedit-o geneticienii". Ceea ce a determinat-o să-l experimenteze şi asupra unor adulţi „suferinzi de anumite defecţiuni genetice cu implicaţii neuro-musculare, unde am înregistrat, de asemenea, ameliorări substanţiale". Dacă experimentări viitoare, pe o casuistică relevantă statistic le vor susţine pe acestea atunci descoperirea dr. Otilia Chiculescu este, fără exagerare, uluitoare, şi nu ne ferim de termen, chiar epocală, pentru medicină, remedii în bolile genetice nefiind prea multe în lume, deşi se efectuează intense cercetări. Cercetătoarea noastră are convingerea că „se pot remedia maladiile genetice, dar cu condiţia cunoaşterii temeinice a mecanismului intim al acestora şi determinării factorilor care pot influenţa în sensul dorit respectivul mecanism". Deci, prin produsul său regenerator întreprinde „un fel de microintervenţie chirurgicală cu instrumente biochimice la nivel infracelular", cum ne lămureşte. Trebuie să mai subliniem că nu este vorba despre un singur biostimulator-miracol, ci despre biostimulatori specifici pentru fiecare din grupele acestor maladii amintite, cercetaţi în funcţie de organele şi ţesuturile cărora se adresează, a rolului acestora în organism, ca şi a mecanismelor lor intime. La fel cum mai ţinem să precizăm că asemenea cercetări de fineţe şi îndrăzneală ştiinţifică se desfăşoară într-unul din cele mai dotate laboratoare — **de biologie celulară** — din Institutul de ştiinţe biologice din Bucureşti, de unde au pornit şi s-au afirmat nu puţine idei originale şi brevete româneşti, dintre care 21 aparţin cercetătoarei dr. Otilia Chiculescu. De fapt, iată ce a fost distins cu aur la Bratislava, în apriga competiţie a microsintezelor : **biostimulatorul regenerator** care, prin structura şi efectele sale, prezintă o noutate pe plan internaţional cu nebănuite şanse de viitor nu doar pentru cosmetică — această pe nedrept cenuşăreasă a medicinei —, ci pentru medicina însăşi. Vom reveni pe parcurs ce experimentările clinice vor avansa şi vor aduce noi dovezi.

CICI IORDACHE-ADAM ■

În Țara de Sus a Moldovei, la Sadova, la oameni bogați

O statistică în care se vede mîndria și care sporește ambiția bunului gospodar

Reportaj : DUMITRU ELIADE
Fotografii : VICTOR RĂDULESCU

Din pragul caselor noi, lumea se vede, totdeauna, frumoasă.

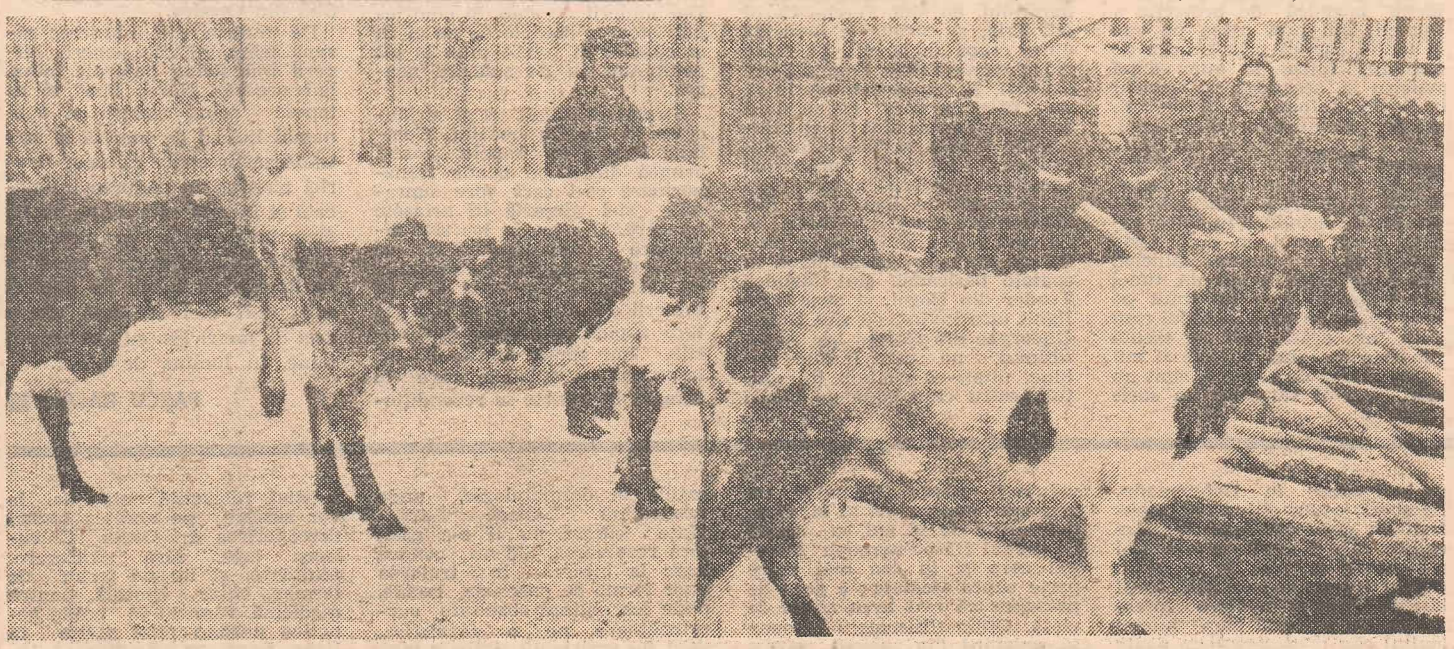

Ochiul stăpînului îngrașă vita, nu-i așa ? —

La începutul fiecărui an își cumpără, cu cîțiva lei, o agendă cu coperți de vinilin și cînd nu are ce face răsfoiește plin de interes primele ei pagini, dornic să știe care e capitala vreunei țări de la capătul pămîntului sau care este cel mai lung fluviu din lume sau distanța dintre Pămînt și Soare. Prietenii, dornici la rîndul lor să-l necăjească, au făcut să umble vorba că dacă într-o bună zi i-ar dispărea agenda el n-ar mai ști nimic dar Anton Filaret nu s-a supărat, a zis doar atît mda, așa cum obișnuiește a zice tot după trei cuvinte și nu s-a supus, în nici un caz, vreunei verificări, adică n-a dat agenda din mînă nici unui examinator de ocazie. Pe filele acelei agende se află tot felul de însemnări și calcule gospodărești asupra cărora el nu are nici un chef să se abată privirea unui ochi străin, nu pentru că ar avea secrete un om ca el, care a trăit pînă la 64 de ani în văzul întregului sat, ci pentru că înțelesul care se adună din acele calcule rămîne unul știut dinainte : dacă stai în mediul rural, spune Anton Filaret, trebuie să te străduiești să nu dai faliment. Cu alte cuvinte, să ai o gospodărie înfloritoare. Or, această credință, în ce-l privește, datează cu mult înainte de apariția agendelor cu coperți de vinilin. Altfel n-ar fi reușit el să-și ridice o casă de-a dreptul impunătoare în Sadova, unde competiția în această privință se poate bănui că a fost destul de aspră de vreme ce case noi, mari, cu un etaj iar multe dintre ele chiar cu două etaje se pot vedea oriîncotro te-ai întoarce să privești. La temelia tuturor stau, bineînțeles, aceleași calcule pe care țăranii le-au înșirat fie pe agende, în stil modern, ca Anton Filaret, fie pe cîte o bucată de hîrtie smulsă din caietul de școală al copilului, fie de-a dreptul în minte. Oricum, bogăția fiecărei case s-a strîns tot de pe urma numărului de vite, cît mai mare, pe care s-a străduit să le crească fiecare țăran. Primărița Maricica Țiprigan spune, dealtfel, că țăranii din Sadova împreună cu cei din comunele alăturate, Pojorîta, Fundul Moldovei, Breaza, Moldova Sulița și Izvoarele Sucevei, predau lapte și carne de vită mult peste contractele inițiale. Numai comuna Sadova a contractat și a predat la fondul de stat, în cursul anului trecut, 8 200 hectolitri de lapte, în total, și 245 tone de carne. Planul pe acest an fiind de 8 600 hectolitri de lapte și 287 tone de carne, ceea ce e destul de mult dacă ținem seama că Sadova nu e o comună prea mare. Ea nu are decît 835 de gospodării, cu 2 500 de oameni. Între aceste gospodării, 23 aparțin unor oameni prea vîrstnici ca să le mai poată pretinde cineva să contribuie la realizarea planului de livrări către fondul de stat, ei ar putea să nu contracteze nimic și totuși,

Averile satului — cum le gospodărim?

M-am întors nu de mult din Insula Mare a Brăilei, din comuna mea natală, Mărașu. Am stat, ca de obicei, de vorbă cu gospodarii satului : cu Gheorghe Pană, președintele cooperativei agricole de producție, cu Nicolae Purice, președintele cooperativei de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, cu primarul Nicolae Dumitrașcu și, firește, cu alți săteni. De la ei am aflat că recoltele au fost strînse de pe cîmpuri în întregime, sînt așezate în hambare, că roadele toamnei au fost bune totuși, față de seceta care a bîntuit și prin insulă. Erau mîndri, de pildă, că au obținut producții mai mari, la porumb, mazăre, fasole, soia, orz, floarea-soarelui, decît vecinii lor de la Complexul agroindustrial Zăton, al I.A.S. Sigur, nu o mîndrie nechibzuită, ci un fel de mică satisfacție, ținînd cont că acolo, la Zăton, sînt mai mulți specialiști, mai multe îngrășăminte și mașini. Trei ani la rînd, aveam să aflu, au obținut frumoase beneficii, circa șase milioane și jumătate ! Datoriile către stat le-au plătit și se gîndesc acum, după ce le plătesc drepturile ce li se cuvin oamenilor, să-și dezvolte zestrea cooperativei :

— Avem, zice președintele Gheorghe Pană, pe lîngă cele patru ferme vegetale, la Mărașu, Bănduiu, Țacău și Măgureni, și două ferme zootehnice cu 10 000 de oi. Dar pentru că noi toți iubim oile, din tată în fiu am crescut aici animale, multe oi, am hotărît să mai construim o fermă nouă, modernă, pentru alte 5 000 de capete. Oamenii au fost de acord, s-au bucurat chiar, pentru că oile sînt, în condițiile noastre, rentabile. Din beneficiile obținute anul trecut, unii cooperatori, cei harnici mai ales, au obținut pînă la 1 300 lei.

De la primarul Nicolae Dumitrașcu mai aflu ceva : continuînd ideea în discuție, ne spunea, cu registrele de evidență în mînă, că în comună mai există, la cetățeni, alte 11 470 de oi, aproape 6 000 de porci, din care 1 085 scroafe de prăsilă, aproape 800 de bovine, peste 20 500 de păsări și altele, la un număr de 1 156 de gospodării. Firește, la atîtea animale, cantitățile de carne, lînă, lapte, ouă și alte produse contractate cu statul, predate de pe acum, au fost mari.

Existînd o astfel de avere, a început, însă, să se simtă în comună necesitatea unor unități de prelucrare a produselor :

— Noi, zicea Nicolae Purice, președintele cooperativei de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, obținem cam 36 de tone de lînă pe an numai de la cetățeni. Predăm la stat 25 de tone și mai rămîn în comună încă 11 tone de lînă. Ne-ar trebui aici un darac mai bun și o mașină de tors, pentru că oricît ar mai toarce sătencile noastre, ele nu pot s-o prelucreze pe toată. Și atunci, sătenii sînt nevoiți să meargă cu lînă tocmai la Sibiu, să o toarcă acolo, la sute de kilometri. Vin apoi cu ea acasă și țes abale, covoare, carpete, împletesc pulovere și alte obiecte de îmbrăcăminte. Avînd atîtea oi, și porci, avem, se înțelege, și piei. Nu avem însă unde le prelucra. S-ar putea, deci, înființa în comună cîteva unități de prelucrare a acestor produse : atelier de tors, de țesut și împletit, de cojocărie și tabăcărie, o căsărie, unde să prelucrăm laptele, altele. Oamenii n-ar mai fi nevoiți să meargă la sute de kilometri să le prelucreze, să piardă timp de la muncă, să cheltuiască bani. Ne gîndim apoi că avînd în comună cîteva asemenea ateliere, am păstra în sat mai mulți tineri, am oferi de lucru unor femei.

Veștile aflate au avut darul, pe de o parte, să ne bucure, am constatat atribute știute : hărnicia acelor oameni dragi inimii mele, statornicia lor în rosturile de totdeauna ale satului românesc, chiverniseala gospodărească, interesul pentru binele satului și al țării, prin aceea că nu așteaptă de la nimeni nimic, ci dimpotrivă cresc, prin truda lor, atîtea animale, obțin producții, nu mai au datorii și vor ca roadele muncii lor să fie pe mai departe prelucrate în satul lor, de aceleași mîini harnice ale lor. Pe de altă parte, veștile lor m-au făcut să mă gîndesc și la alt aspect al problemei : la un fel de păgubitoare inerție, la neinițiativa, ca să nu spunem nepăsarea, unora dintre aceia care, cunoscînd aceste aspecte stringente ale satului, nu au mișcat încă un deget pentru așezarea acestor temeiuri, pentru valorificarea la un nivel superior al atîtor resurse locale, materii prime de milioane, acolo, la locul producerii lor.

De ce ?

Un sat devine, iată, ca rezultat al unei politici înțelepte, ca rezultat al unor eforturi făcute din partea statului, a oamenilor lui, devine, zic, mai bogat, mai bine așezat în temeiurile lui, decît ni l-a lăsat trecutul. Faptul nu este, deci, întîmplător, ci este rezultatul unor investiții : de politică economică, de politică socială. De ce să nu valorificăm mai departe rezultatele acestor costisitoare eforturi ? Doar satul bogat înseamnă, în cea mai elementară judecată, țară bogată.

N. GRIGORE MARĂȘANU ■

zice primărița, în vatra comunei nu se află nici măcar o casă al cărei stăpîn să nu vrea să aibă o vită în bătătură. Sigur că e adevărat ceea ce zice, că dacă e pustie curtea casei tot pustie ajunge și viața omului, dar se vede că la Sadova se trăiește chiar pînă la capăt cu această credință, nu numai cît omul simte că se află în toate puterile. Iar asta parcă spune ceva despre oamenii de pe-aici. Maricica Țiprigan a venit ca primar la Sadova în urmă cu patru ani. Și dacă are 31 de ani acum, înseamnă că pe-atunci avea exact 27. Localnicii, după cum au recunoscut pe urmă și o spun și astăzi fără să se ferească, n-au prea știut la început ce să creadă despre întîmplarea că pentru prima oară în istoria comunei lor venise ca primar o femeie. I-a cuprins, pur și simplu, o mare sfială, mai cu seamă cînd le-a trecut prin minte că de la fereastra biroului primăriței se vedea perfect intrarea în restaurant. De primăvara pînă toamna, frunzișul unui șir de arbori întruchipa un camuflaj perfect dar ce te faci de toamna pînă primăvara ? Proiectul de a se face altă intrare în restaurant a căzut pînă la urmă, din mai multe motive, înainte de toate pentru că el nu fusese decît un fel al oamenilor de a se răsfăța, la o adică, și pentru că ei s-au convins că nimeni n-o să-și facă o impresie greșită despre ei doar dacă-i vede cu o sticlă de bere în mînă. Sadova fiind o comună în care nu se bea în nici un caz mai mult decît în altele, ba poate chiar mai puțin. Între poveștile locului se află dealtfel și una care ne spune că în urmă cu un veac și jumătate cei din Sadova au îngropat cu tot alaiul cîte un butoi cu vin sau cu rachiu la capătul de sus și la capătul de jos al satului, ridicînd deasupra și cîte o cruce ca să pecetluiască definitiv hotărîrea de a îndepărta de vatra lor un năravaș care se știe, de cînd lumea, că nu duce la nimic bun. Primărița cunoaște această poveste veche și crede că înțelesul ei nu s-a pierdut nicidecum, astăzi, la Sadova. Aflînd această impresie favorabilă despre el, cum zice și Anton Filaret, oamenii s-au dezbărat cu-ncetul de sfiala care-i cuprinsese într-un fel atît de neașteptat și au început să uite că primărița nu e de fel chiar din Sadova. Și dacă în 1982 comuna avea 2 000 de vite iar numărul acestora a crescut de-atunci, în fiecare an, cu cîte 100, fără îndoială că o anume importanță va fi avut și strădania primăriței ca oamenii să-și cîștige, pînă la centimă, toate drepturile lor de pe urma contractelor pe care le-au încheiat cu statul și să primească, în general, orice ajutoare ar fi de folos gospodăriilor lor de țărani de munte. Bunăoară, să nu rămînă fără făină sau mălai. În cursul anului trecut, comuna a primit ca pe un eveniment important în viața ei încredințarea pe mîinile unui om cinstit a funcției de „centraș". Omul se numește Constantin Coca iar funcția lui de responsabil al centrului în care se adună zilnic tot laptele predat de gospodăriile țăranilor din Sadova presupune înainte de toate corectitudine în măsurarea grăsimii laptelui. Ceea ce se și întîmplă, de la un timp încoace, de cînd țăranii nu se mai simt „păcăliți" cu nici un procent din grăsimea laptelui pe care-l aduc. Măsurătoarea se face pe față iar banii se dau după lege. Mai bine nici nu se poate, zic oamenii.

Prima ninsoare a acestui an a venit în ianuarie. A nins binișor, de vreo două palme, dar repede au venit niște zile călduroase și zăpada a pierit fără urmă. Apoi a mai nins la începutul lui februarie, ceva mai puțin, doar cît să se afunde piciorul pînă la gleznă. Tocmai începuse de o zi recensămîntul animalelor. Opt zile mai tîrziu, cînd recensămîntul se încheiase, primărița Maricica Țiprigan a știut că rezultatele lui erau, într-adevăr, îmbucurătoare față de cele înregistrate anul trecut. Poezia iernii, cît și-a putut îngădui să se lase în voia ei, o zăvorîse în suflet ca pe o carte citită pe jumătate și aruncată în raftul bibliotecii cu grabă omului pe care-l cheamă, urgent, alte treburi. Cînd ninge, e adevărat, parcă, se-ntîmplă că pe neașteptate nu mai e loc și pentru altă bucurie și cu toate acestea, zice primărița, cînd știi că bogăția unui sat cum e Sadova a crescut în ultimul an cu 100 de animale nu se poate să nu te gîndești și că bucuria de-a afla această veste nu are cum să piară fără urmă, ca zăpada, după cîteva zile cu soare.

La Sadova, viața a mai păstrat prea puțin din idilicul tablou al zilei de iarnă petrecute într-o navetă somnoroasă între gura sobei și fereastră. Oricît de gros ar fi stratul de zăpadă și oricît ar umbla gerul printre nămeți ca un cîine scăpat din lanț, cînd e frig că a-nghețat apa în căldare și riul Sadovei între maluri, cineva trebuie să se îngrijească și să aducă vitelor și hrană și apă iar dacă nu uităm că lîngă munții aștea se adaugă și altele, cu mulsul vacilor sau curățenia zilnică a grajdurilor, înțelegem de ce oamenii spun că ziua le pare încă prea mică. Nicolae Simion Coca îngrijește de cele 18 vite ale lui, între care 8 vaci, mai sus cu vreo zece kilometri de vatra comunei, aproape de locul de unde izvorăște, din lacul Iezer, riul Sadova. Acolo, pe Obcina Fereculuți, stă ca un bătrîn soldat în post și veghează la respectarea regulamentului pe care singur l-a fixat pentru tot ceea ce mișcă în cuprinsul taberei instalate de el în mijlocul terenurilor pe care le ține ca fineață. Ori ca el, în tabere de iarnă, ori pe lîngă casă, dacă au vrut să-și aducă fînul pînă jos, în vatra satului, Vasile Sturza are de îngrijit 33 de vite, Gheorghe Zbranca 30, Toader Coca 14, Aurelian Gavrilescu 15, Viorel Coca 32.

Recensămîntul animalelor s-a încheiat. La Sadova, el a adus numai veşti bune.

Primărița Maricica Țiprigan nu e un om al locului dar parcă ar fi.

La Sadova, cum spuneam, recensămîntul s-a încheiat dar viața merge înainte, cu fiecare zi, iar asta înseamnă bunăoară că în gospodăria cu 35 de oi a lui Ion Zbranca se tot repetă, aproape zilnic, miracolul viu și fragil al mieilor care au venit să se alăture și ei celor mai bine de un miliard de oi cît spun cei ce se pricep că s-ar afla în toată lumea.

Acum, în zi de iarnă, cînd în livezile satului chiciura se rupe de pe crengile pomilor cu irizări de bijuterii de preț, țăranii din Sadova sînt bucuroși să afle că se vorbește despre ei ca despre niște oameni care-și fac datoria și mulțumirea aceasta e tot atît de adevărată, cinstită și curată pe cît este de curată și înaltă și cuprinzătoare lumina însăși a zilei, lumină brănită cu zăpezi.

Opinia unui alegător

În miezul iernii, cu gîndul la primăvară

Cînd bat la mașină aceste rînduri viscolul lovește iar nemilos în fereastra mea, cerul e vînăt, o ninsoare deasă, ca o sare de ghiață, albește pămîntul amenințător, însă nu știu de ce eu nu mai pot să cred în puterea iernii, mai sînt, bune, de fapt, două săptămîni și vine 1 martie și la 1 martie începe, sigur, primăvara, nu mai am răbdare pentru poveștile iernii, abia aștept să văd colțul grîului răsfățîndu-se sub primele raze ale soarelui — chiar cu dinți — dar din ce în ce mai stăpîn pe rostul lui și încep să mă gîndesc ca țăranii, la calendarul muncilor agricole.

Nu cred deloc că greșesc prea mult, dar așa cum îi mai ia pe cîte unii iarna prin surprindere, încît abia la cea dintîi ninsoare își aduc aminte că vara își face sanie omul gospodar — și dacă întîmplările astea ar fi rare și dacă nu s-ar fi repetat prea adesea prin destule locuri n-ar merita să ne oprim asupra lor — tot astfel, la începutul primăverii, parcă văd prin gazete interviurile care, de fiecare dată, ne lasă stupefiați, interviuri cu oameni în toată firea, cu ranguri administrative și cu diplome inginerești bine parafate care află, **de la reporter,** că a venit, însfîrșit, ceeace se aștepta din toamnă, ca urmînd firesc după iarnă, adică primăvara. Dacă stăm strîmb și judecăm drept, povestea primăverii, **a primăverii descoperită la 1 martie,** a început și ea să cam obosească și totuși sînt destui tovarăși ai noștri din agricultură, unii din ei chiar fii de țărani ajunși ingineri agronomi, pentru care ea rămîne de fiecare dată nouă, absolut nouă !

Să ne gîndim bine însă și la faptul că niciodată pînă acum țăranul n-a rămas surprins de apariția primăverii așa cum rămîn, totuși, unii dintre dirigiuitorii lui direcți cu diplomele frumos înrămate.

Deși și eu sînt de la țară și, firește, nu sînt defel străin de chestiunea agrară, ceeace ar trebui să presupună măcar o undă de înțelegere față de pomenita surpriză, paradoxala surpriză, mărturisesc că m-am găsit total descoperit în fața uimirii ienate cu care un inginer agronom, fiu de țăran, și specializat în zootehnie, a aflat de la mine, spus pe șleau, ca să zic așa, că tatăl său, ca orice țăran gospodar și cu ambiție să stea în rîndul lumii, știa să socotească mult mai bine ca el de cît fin avea nevoie la începutul toamnei ca să scoată vitele sănătoase din iarnă și mai ales boii, în stare să înceapă aratul cu spor !

Aș vrea să mai observ, pornind de la acest caz, că și în agricultură — nu spun desigur noutăți — se cer calcule la fel de exacte ca și în industrie, chiar mai fine m-aș hazarda eu să spun, fiindcă o bară de fier mai poate fi îndreptată în timp util, pe cînd unei biete vaci îi trebuie mult ca să mai ajungă să dea laptele pe care l-a dat cînd era podul cu fîn, plin. Mă gîndesc, așadar, la primăvara care se apropie și se apropie mai curînd decît ne lasă să credem acest viscol de la mijlocul lui februarie și visez bărăganul răsuflînd ostenit sub biciul usturător al vîntului de martie, cînd cerul se face la asfințit ca o cerneală liliachie și pe aripile lui reci vine, pînă în mijlocul orașului, mirosul reavăn al brazdei întoarse cu speranță.

Mi-e dor de lumina farurilor la care tractoriștii ară și noaptea, săgetînd întinderile fără sfîrșit și m-aș dori iar reporterul frenetic care vrea să afle și să spună, pînă la capăt, povestea acestor oameni cu adevărat de nădejde, în puterea și voința și meseria cărora se află, în bună măsură, soarta recoltei și nu pot să nu-mi amintesc o întîmplare dintr-o vară nu prea îndepărtată, cînd însoțind, la un treierat, pe o căldură de foc, un prieten cu serioasă răspundere într-un județ, am descoperit amîndoi că se uitase să li se aducă mîncare tocmai lor, tractoriștilor, și trecuse bine de prînzul cel mare, în timp ce primarul se trăsese la o umbră deasă cu toți ai primăriei ca să întocmească raportul acelui treieriș și să se și laude cu nădușala lor !

Nu e nici întîmplarea asta chiar izolată și recunosc, acum, că mă uitam la primarul grîului cu umbra lui răcoroasă cu niște ochi păgîni bine înțeleși de el, fiindcă nu era deloc prost, însă **„noi plecam"** — cum zicea prietenul meu — și ei rămînea liniștit.

Nu mai are, sigur, putere mare iarna asta, două săptămîni ne mai despart, totuși, de 1 martie, vine timpul aratului și al semănatului, se desface cerul din chingile lui albe, iese soarele, parcă văd brîndușile în Valea cu pietrele, la stejari : atunci e o clipă cînd parcă se petrece iar facerea lumii și-mi amintesc că din copilărie am rămas cu credința că luna lui martie e ca un început de viață.

Nici un gest nu m-a impresionat mai mult ca gestul țăranului apăsînd zdravăn pe coarnele plugului și nici o lumină nu m-a fulgerat mai fericit dureros ca lumina sapei plugului scoasă ca un fulger din brazdă de țăranul care, iată, nu-și epuizează nici rostul, nici înțelepciunea, nici simbolul, simbolul celei mai nobile ambiții, aceea de a stăpîni pămîntul și de a-l face să rodească, **în fiecare vară,** mai spornic.

Nu începuse încă viscolul dintîi al acestui februarie din care, repet, mai sînt două săptămîni, cînd am întîlnit, la mijlocul bărăganului, o turmă de oi trecînd dinspre baltă spre satele mele de munte. Un soare primăvăratec se grăbise să ne facă să credem că scăpăm mai ușor anul ăsta de iarnă, însă ciobanii citeau bine calendarul, ei nu se grăbeau, mînau oile încet dar cu credință și unul din ei și-a ridicat căciula și s-a închinat la lumina soarelui care aprinsese pămîntul.

Și pămîntul era spuzit de văpaia verde a grîului nou.

— Vine primăvara ? — m-am grăbit și eu să-l întreb.

— Ne îndreptăm către ea — mi-a răspuns el, senin.

Curînd, așadar, foarte curînd, vom auzi sapele plugurilor tăind adînc brazda pîinii de mîine. E un prilej să ne amintim că, totuși, pe țăran primăvara nu-l ia niciodată prin surprindere. El a zămislit și proverbul cu gospodarul care își face iarna car. Poate anul ăsta izbutim să evităm interviurile cu agronomi care află la 1 martie că a venit primăvara !

DINU SĂRARU ■

Constructorii Porților de Fier își pun iscusința în serviciul duratei unui ilustru monument istoric

Un pod redat eternității

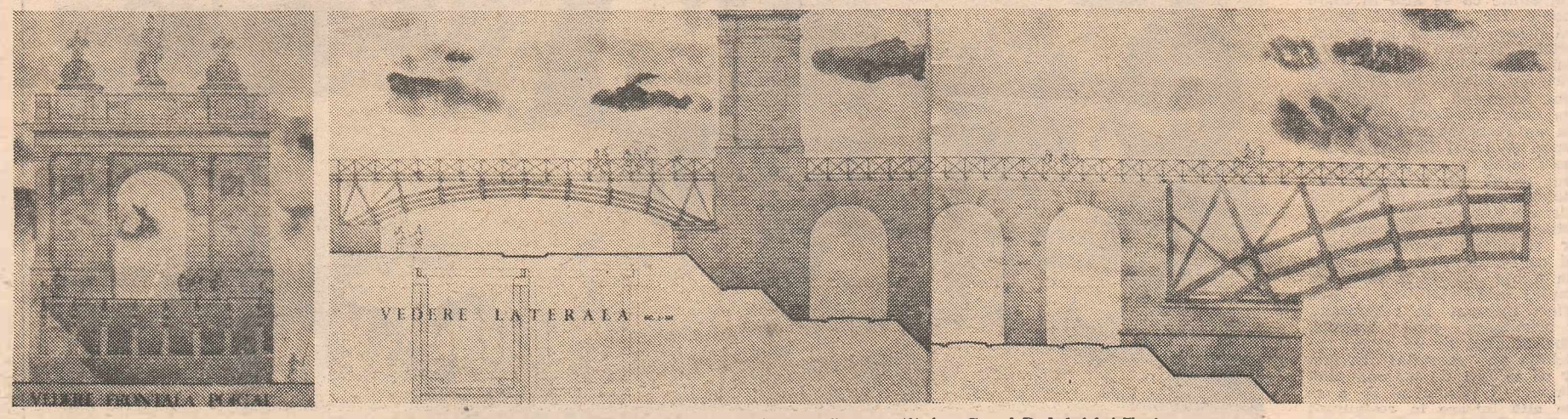

Un monument pentru eternitate sau cum va arăta, după reconstituire, Capul Podului lui Traian...

Istoria poporului nostru consemnează la loc de cinste un episod de epopee pe care-l știm încă de cînd eram copii în clasele primare, anume că, în pragul ultimului război daco-roman, între anii 103—105, din porunca lui Traian, vestitul arhitect Apollodor din Damasc construi un mare pod de piatră peste Dunăre. Vroia el, Imperatorul, să asigure o legătură ușoară și permanentă între cele două maluri, spre a facilita trecerea legiunilor sale pe pămîntul getodacilor, al „celor mai viteji și mai drepți dintre traci" — cum îi numea Herodot —, care nici cu prețul vieții nu se lăsau înfrînți. Locul ales a fost în dreptul municipiului Drobeta, azi Drobeta Tr. Severin, unde bătrînul Danubius măsura în lățime doar 1 127 metri.

Aici avea să se înalțe și să rămînă în istorie celebrul Pod al lui Traian.

Construcția s-a executat în răstimp de numai doi ani, pînă în primăvara anului 105. Pilonii care susțineau masivă suprastructură, în număr de douăzeci, au fost făcuți din piatră legată cu ciment roman și din cărămidă arsă. Ei se aflau la o distanță de 170 de picioare unul de celălalt, adică 56,74 m, socotindu-se din centrul unui pilon la centrul celuilalt. Cercetările de specialitate relevă că partea de deasupra podului era din lemn de stejar, iar lungimea lui totală, între cele două portaluri, de 1 134,90 metri. Înșiși stîlpii podului erau de o contrucție specială ; în zidăria lor erau practicate găuri în care fuseseră așezate birne groase (porțiuni din acestea rezistă și azi, relativ bine conservate, în străfundul apelor și în Muzeu). Cărămizile care acopereu stîlpii — cărămizi care, așa cum releva istoricul Constantin Giurescu, au de fapt consistența și soliditatea pietrei, fiind făcute, întocmai ca și cimentul roman, după o rețetă ale cărei taine încă n-au fost pe deplin dezlegate pînă astăzi — poartă sigiliile Legiunii a VII-a Claudia și ale unor cohorte independente. Așadar, la această mare construcție care l-a impresionat adînc, stîrnindu-i îndelung admirația, pînă și pe istoricul antic Dio Cassius, au lucrat, ostașii, cum era de altfel obiceiul la romani; ei erau și zidari, și dulgheri, iar ofițerii erau și arhitecți, nu numai luptători. Se poate spune pe bună dreptate că nu doar Dacia, ci întreg Imperiul roman a fost cucerit în timp de război cu sabia, iar în timp de pace cu ciocanul, dalta, plugul și mistria luptătorilor.

Romanii, condusi de împăratul Traian, au cîștigat, după cum prea bine se știe, războiul, dar dacii lui Decebal n-au putut fi ingenuncheați și nici înfrînți. Din convietuirea lor simbiotică pe teritoriul străvechii Dacii s-a născut poporul român.

De atunci au trecut aproape două mii de ani...

Din falnicul pod de altădată, considerat drept una dintre cele mai ingenioase constructii ale antichității, o pildă vie de trăinicie și îndrăzneală, au rămas pe verticală, în picioare, ruinele actuale ale Podului Traian care pentru noi, românii, și poate nu numai, au fost și rămîn veșnic de inestimabilă valoare, nespus de dragi, pentru că ele vorbesc, în graiul lor anume, despre măreția faptelor strămosilor noștri. Despre viața și lupta eroicului nostru popor stăpîn de milenii pe aceste meleaguri de legendă.

Dar, în pofida unor măsuri parțiale de conservare, vestitele relicve continuau să se deterioreze. Odată cu scurgerea implacabilă a timpului, vestigiile deveneau tot mai mici. Au venit însă anii socialismului, anii Epocii de aur, și o dată cu ei au prins contur în zonă, pe pămîntul strămoșesc, marile cetăți ale luminii — sistemele hidroenergetice și de navigație Porțile de Fier I și Porțile de Fier II, edificii gigant, adevărate pietre de încercare ale iscusinței și măiestriei urmașilor lui Apollodor, constructorilor României de azi. Cotele apelor fluviului, strunite în amonte și aval de cele două baraje ale uriașelor bazine de acumulare, au crescut continuu, amenințînd grav relicvele sacre de pe malul dobetan. Grație grijii pe care partidul și statul, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu a acordat-o păstrării și punerii în valoare a moștenirii noastre culturale, conservarea complexă a ruinelor Podului lui Traian, a acestui excepțional monument istoric de a cărui importanță credem că nu mai e cazul să convingem pe cineva, a devenit o necesitate stringentă, ce nu mai putea suferi amînare. Totul a fost conceput într-un cadru mai amplu, de amenajare complexă și consolidare a întregului mal românesc al Dunării.

Am aflat cu bucurie vestea că lucrările au început să se desfășoare din plin încă de anul trecut.

Acceleratul 124 cu care mă îndrept spre Drobeta Turnu-Severin a și intrat iată pe viaductul Topolniței... Ca și mulți alți călători, mă reped la fereastră, să revăd (oare, pentru a cîta oară ?) ruinele. Nu trec decît cîteva minute și iată-le conturîndu-se enigmatic în peisajul pestrit al începutului de iarnă și defilînd lin prin fața ochilor. Trecem printr-un adevărat santier și trenul își încetinește vizibil mersul... Privit mai de departe, obiectivul pare o stîncă demult pietrificată...

Experimentații specialiști de la T.C.H. Porțile de Fier II, cei care au preluat din mers lucrarea continuă acum turnarea betoanelor în cămășile de forță ale pilelor intermediare care îmbracă resturile fostului pod. Așa-numita pilă culee, cea din buza fluviului, păstrează încă imaginea cu care școlarii s-au obișnuit din cărțile de istorie. Poate doar că e nițel mai erodată de vreme. Alături de cioata celei de-a patra surate abia descoperită sub vechiul amplasament al căii ferate, ea, culeea, și-a scos la iveală și talpa masivă, din aceeași piatră și cărămidă roșie, care pînă mai ieri zăcuse sub pămînt, nefiind văzută niciodată. În cuva din juru-i, adîncă de aproape doi metri și mai bine, se pompează din cînd în cînd apa ce continuă, totuși, să se infiltreze din Dunăre. Tocmai pentru o astfel de treabă a rămas de veche, peste noapte, fierarul-betonist Florică Vilvoi. Arheologul Mișu Davidescu, directorul Muzeului Porțile de Fier, custodele de drept și de facto al Monumentului și al întregului complex de vestigii romane, ne răspunde povestea reconstituirii Capului de pod.

— Conservarea și păstrarea ruinelor, ca și reconstituirea în întregime a capului Podului Traian — spunea arheologul-director — e o treabă din cele mai migăloase, cu un grad sporit de dificultate. Totul a fost prevăzut să se facă însă pe baza unui proiect, aprobat de Comisia centrală a Patrimoniului cultural național din cadrul C.C.E.S. și organele locale, proiect întocmit cu rigoare științifică, cu respect pentru autenticitate, pentru adevăr.

— Am auzit că v-ați bucurat în această privință de colaborarea și înțelegerea unei somități în materie...

— E adevărat. Da, am primit un mare sprijin din partea conf. univ. arhitect Aurel Teodorescu, de la Institutul de arte plastice din București. După un studiu temeinic, dumnealui ne-a oferit un proiect în două variante de execuție. Amîndouă economice și posibil de înfăptuit, vizînd deopotrivă atît conservarea și păstrarea vestigiilor, cît și reconstituirea în ansamblu a Capului de pod de pe malul nostru. Prima variantă — care consta în esență în tăierea de la sol a părții vizibile a ruinelor cîntărind cîteva sute de tone și liftarea lor pe un fel de piedestal de beton-armat sore a le cuprinde apoi în lucrările de reconstituire — a căzut pentru simplul motiv că ruinele nu au putut fi tăiate cu tehnica de care dispunem la ora actuală. Datorită durității deosebite, de diamant, a materialului din care au fost făcute, toate filourile (ferăstrae din oțel, cu siliciu) — cei de la Cooperativa de construcții „Smeura" de Argeș, cu care contractasem inițial lucrarea, v-o pot proba !... — n-au izbutit să taie, în trei zile de încercări, nici măcar doi milimetri, că au fost făcute harcea-parcea. Atunci s-a recurs hotărît la cea de-a doua variantă de proiect, care s-a dovedit, pînă la urmă, a fi cea mai chibzuită. Iat-o, aceasta-i, care se materializează la ora de față. Conform acestui proiect aprobat definitiv, ruinele rămîn neclintite de pe propriul lor amplasament. Așa cum sînt, vor fi protejate prin includerea lor în construcția Capului de pod care va fi reconstituit aidoma celui original, realizat de Apollodor.

— Totuși, ceva deosebiri trebuie să fie.

— Nici nu încape îndoială · Mai întîi că la reconstrucția lui se vor folosi nu numai pietrele sau cărămizile recuperate originale, cu sigiliul Legiunii a VII-a Claudia, pentru că au rămas destul de puține — fie că s-au măcinat de intemperii, fie că au dispărut fără urmă — ci, cum ați și văzut, se folosesc intens betoanele. Cimentul roman a fost, firește, și el înlocuit cu cimentul nostru românesc.

— Apropo, oare s-a găsit formula cimentului roman ? Știam că...

— Enigma a fost dezlegată. Mortarul sau cimentul era făcut din marnă arsă în cuptoare deschise în amestec cu var gras într-o anumită proporție, la fața locului. Despre asta am scris chiar eu un articol în ziarul județean.

— Să revenim, rogu-vă, la Monument. Cum ziceați că va arăta în final Capul de pod reconstituit ?

— Așa cum l-a realizat Apollodor din Damasc. Și cum îl vedeți aici, în schițele și proiectele acestea... Parcă le și fotografiaserăți și dumneavoastră, împreună cu Sandu Schinderman, mai pe vară...

Și zicînd asta, doctorul în științe istorice, descoperitorul faimosului Tezaur de la Hinova, îmi desfășură larg pe birou aceleași schițe și proiecte pe care le mai văzusem încă o dată, decuseară, în baraca de pe șantier. Își plimbă grijuliu mîna în susul și-n josul schițelor releveu și profil, apoi cu glas puțin tremurat de emoție și de fiorul mîndriei ce i se citeau pînă și în mișcări, reluă :

— Vedeți ? Asta-i pila portal... Cea de alături e pila culee... Celelalte sînt pilele sau picioarele intermediare, pe lîngă care va trece trenul... Sus, e tablierul cu grile, cu dreve cu tot...

— Dar nu văd ruinele !... Unde-s ruinele ? am exclamat eu intrigat.

— Ei, tocmai aici vreau să vă pun la încercare perspicacitatea !... zîmbește larg și înțelegător interlocutorul. Pur și simplu sînt adăpostite, incluse și protejate în interior. Adică, cele patru picioare reconstruite din beton sînt goale pe dinăuntru și ele vor îmbrăca, precum o cămașă sau un manșon, cum am mai spus, ruinele așa în starea în care sînt, fiind astfel ferite de orice vicisitudini sau intemperii. Încăperile sau nișele ce le adăpostesc sînt prevăzute, desigur, cu un sistem de iluminat, cu orificii de aerisire... cu ferestruici și scări pentru accesul optim al vizitatorilor.

— Sus, deasupra portalului, văd că apare un fel de statuie...

— Întocmai, nu v-ați înșelat : E Mars Ultor, divinitatea soldaților romani, încadrată de două însemne ale puterii romane.

— Ingenios și impresionant de-a dreptul !

E și aceasta o dovadă că știm să ne păstrăm cu sfințenie moștenirea pe care ne-a lăsat-o însăși istoria. Clevetitorii de ocazie să știe că păstrarea și conservarea monumentelor, cum este și acest Cap de pod ce face parte integrantă din Patrimoniul culturii noastre naționale, este la noi nu doar problema unui singur om, sau a unui grup de oameni, ci o importantă problemă de stat. Cine nu crede, să vină să se convingă ! În epoca noastră pentru păstrarea și conservarea monumentelor, se depun eforturi, se acordă importante fonduri bănești, deși chestiunea nu face acum parte din rîndul priorităților absolute.

— Cam cît costă reconstituirea ?

— Cu lucrările de conservare cu totul costă peste 10 milioane de lei. Statul ne-a acordat 9,9 milioane, restul lucrărilor vor fi acoperite prin folosirea posibilităților locale, prin muncă patriotică. Trebuie să vă mai informez că, lîngă Capul de pod, este prevăzută, pentru etapa următoare, amplasarea unui amfiteatru construit în stil roman, care va fi folosit pentru organizarea de spectacole în aer liber.

— Cine-s constructorii și restauratorii ?

— ...Sînt, de astă dată, fiți sigur, demni urmași ai lui Apollodor : meșterii A.C.H. Porțile de Fier II, conduși de maistrul Grigore Bădescu — pentru prima fază, cea actuală, de realizare a părții de structură, iar suprastructura propriu-zisă a fost încredințată I.C.F.-ului Craiova, o firmă de mare prestigiu, cu multă experiență. Proiectele tehnice de execuție sînt semnate de inginerii Beșu și Stoiculescu. Menționez că am primit un foarte prețios sprijin din partea autorităților locale, ca și din partea C.C.E.S.

— Și cînd va fi gata ?

— Dacă totul va merge bine, cel mai tîrziu la sfîrșitul anului viitor.

Pe șantier munca este în toi. Informația oferită de tînărul fierar-betonist s-a dovedit exactă : echipa de dulgheri și de fierari betoniști condusă de Nicolae Scînteie e la datorie. Deși-i frig și burnițează mărunt, oamenii au și coborît în cuvă prima structură metalică peste care, pînă acum, la vremea prînzului, au turnat cîțiva metri cubi de betoane. Automacaraua TAKAF își înalță o dată, și încă o dată, gîtul ei de cocostîrc, plimbîndu-și brațul peste pilonii albi în plină devenire. Închid pentru o clipă ochii și văd parcă aievea cum trec peste pod, strunindu-și greu cailе și zăngănindu-și armurile, legiunile și cohortele romane. De undeva, din ascunzișuri nebănuite, luptătorii bravului Decebal încearcă zadarnic să închidă drumurile spre Sarmizegetusa. Revin la realitate trezit de fluierul strident al unui tren cu ferestrele încărcate ciorchine de curioși. Mai privesc o dată șantierul și în gînd îmi revin, ca o dulce șoaptă, cuvintele lui Iorga. Pentru mine, ca și pentru noi toți cei ce sălășluim aici de milenii, ruinele romane de la Drobeta-Tr. Severin reprezintă, sigur, mai mult decît oricare din cele șapte minuni ale lumii.

MIHAI STĂNESCU
Fotografii de
SANDU SCHINDERMAN

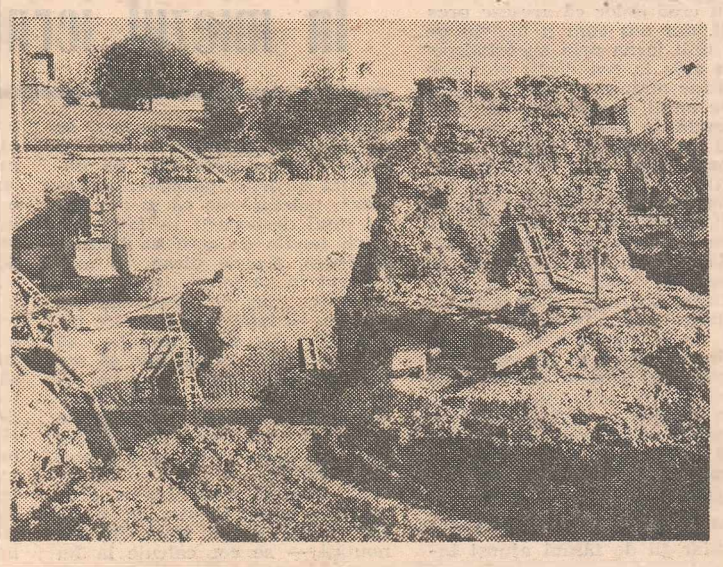

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

UN GRANDIOS PORTRET AL ŢĂRII

Și-n acest început de an, ca de fiecare dată cînd sărbătorim cîte un eveniment de seamă, reprezentativ pentru ființa însăși a devenirii noastre, prestigioasele spații expoziționale ale sălii Dalles au găzduit o amplă și impunătoare imagine a chipului de suflet al țării, a noilor sale ctitorii ridicate în epoca pe care cu mîndrie o numim epoca Nicolae Ceaușescu.

Turnate-n marmură și-n bronzuri nepieritoare, întrupate în fibra caldă a lemnului ce păstrează încă vuietul pădurilor, topite în mirifica simfonie a culorilor, a cernelurilor tipografice, ori în linia somptuoasă a desenului, sau izvodite din jocul rafinat al firului de lînă alcătuind superbe tapiserii, priveliștile noi ale țării, cu tot ce are ea mai frumos, mai înalt, mai măreț și mai luminos, fac dovada unor adînci și semnificative prefaceri pe care ochiul artiștilor plastici le-a surprins în tot ceea ce au ele mai semnificativ, mai emoționant, mai adevărat.

Accentul cade, în astfel de expoziții cu caracter omagial, pe calitatea însăși a însemnării, a notației, a mijloacelor de expresie specifice fiecărui artist în parte, a subordonării universului său plastic la necesitatea de-a se alcătui și ca o cronică vie, pur afectivă, a unor trăiri eminamente colective. Și, din acest punct de vedere, expoziția a fost, cu adevărat, o trecere în revistă a tot ce are arta plastică românească mai limpede și mai clar conturat la ora actuală.

Am întîlnit, deci, pe simezele din Sala Dalles, nume consacrate, sau aflate în plină afirmare, artiști ce au impus un stil, o viziune, o atitudine. Lucrările lor, dialogînd unele cu altele, instaurînd o unitate tematică, dar totodată, o largă diversitate în ceea ce privește abordarea realului, realizează imaginea de ansamblu a peisajului pe care țara îl dezvăluie ochiului și inimii noastre. Prezenți pe marile șantiere ale țării, în mijlocul oamenilor muncii, relatînd întîlnirile de lucru ale conducerii de partid și de stat cu toți cei ce înfăptuiesc idealurile acestei mărețe epoci, ilustrînd viața de zi cu zi a patriei, a orașelor ei, mereu înnoite, dominate de turnurile înalte ale macaralelor și de silueta zveltă a blocurilor albe, grațios decupate pe cerul senin, sau aflați pe-ntinsul nesfîrșit al ogoarelor, în inima satelor, vetre în care s-a plămădit de peste milenii și veacuri ființa poporului nostru, conștiința artiștilor plastici a vibrat profund și patriotic, a consonat cu înaltele comandamente sociale ce le-au fost adresate și pe care arta lor le-a onorat cu promptitudine, cu talent, cu dăruire, cu înaltă măiestrie artistică.

Printre cei ce semnează acest grandios portret al țării, am întîlnit, așa cum am mai spus, nume unanim recunoscute, sau aflate în plină afirmare, precum Doru Rotaru, Viorel Mărginean, Lucreția Pacea, Ovidiu Maitec, Constantin Blendea, Horia Flămându, Costel Badea, Gh. Iliescu-Călinești, Ion Bițan, Petru Popovici, Gabriela Adoc, Vasile Pop Negreșteanu, Marcel Beju, Vasile Grigore, Sabin Bălașa, Elena Greculesi, Vladimir Șetran, Constantin Piliuță, Ion Musceleanu, Ovidiu Paștina, Dimitrie Grigoraș, Octav Grigorescu, Cornel Brudașcu, Victor Postelnicu, Ion Grigore, Georgeta Năpărus, Iulia Hălăucescu, Iosif Matyas, Angela Pop Brădean, Brăduț Covaliu, Ion Sălișteanu, Ion Gheorghiu și mulți alții firește, pictori, sculptori, graficieni și artiști plastici decoratori, tot ceea ce are mai reprezentativ la ora actuală arta plastică românească.

VICTOR NIȚĂ ■

Omagiu — EUGEN PALADE

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și copiii — ION BITAN

Vizita de lucru — EUGEN PALADE

Întîlnire de neuitat

Sîmbătă, 8 februarie, în același elegant **Salon Albastru** (ca și în anii trecuți al ospitalierului hotel **Flora**, într-un cadru mai degrabă emoționant decît festiv, adjective care, de bună seamă, nu se exclud, ci mai curînd se completează într-un mod cît se poate de fericit, colectivul redacției noastre, împreună cu prieteni și colaboratori apropiați i-a sărbătorit pe laureații anului 1985 ai premiilor revistei Flacăra.

A fost pentru noi toți, cel mai frumos, cel mai odihnitor și mai împlinitor din atîtea alte momente ale unei obișnuite săptămîni de muncă și viață, un moment în care începem să gustăm din dulceața vieții, în care începem să visăm, să facem planuri, să ne bucurăm de clipele trăite împreună cu cei dragi, cu cei pe care îi iubim și îi respectăm. Am trăit bucuria de-a ne afla în apropierea unor oameni a căror viață a fost pusă în slujba vieții, a căror ființă, cu tot ce are mai frumos mai înalt mai luminos și mai adevărat în ea ființa umană, a fost pusă în slujba semenilor lor. Iar semenii lor, iată, prin noi, întorc acest prinos al inimii, al inteligenței și-al talentului lor, dăruindu-i cu înaltă și, totodată, adîncă gratitudine. Recunoscînd și apreciind valorile timpului nostru, recunoaștem însăși dorința noastră de-a fi, de-a ne împlini, de-a năzui, de-a crede, cu toată convingerea, că vom realiza tot ceea ce ne-am propus. A prețui valorile în preajma cărora trăim, a fi mîndri de contemporaneitatea noastră cu ele, a ne înclina, în semn de respect, în fața trudei lor, a reușitei lor, înseamnă, în ultimă instanță a ne simți solidari cu urîașul efort al întregului nostru popor pentru afirmarea plenară a geniului românesc într-o epocă pe care cu mîndrie o numim Epoca Nicolae Ceaușescu.

Uneori, aplauzele celor prezenți în Salonul Albastru, stîrnite doar de simpla rostire a numelui laureaților, au acoperit, în parte, motivele pe care redactorii revistei le-au formulat în vederea acordării premiilor. Vom transcrie, deci, în ordinea în care au fost înmînate premiile, argumentele revistei noastre. Poetului Nicolae Dragoș, pentru poezia sa angajată, de un înalt suflu patriotic și civic. Prozatorului Radu Cosașu, pentru larga deschidere a scrisului său față de problemele timpului nostru. Criticului literar Edgar Papu, pentru profunzimea comentariului său asupra omului și culturii acestei țări. Istoricului literar Niculae Gheran, pentru pasiunea și profesionalismul cu care s-a ocupat de ediția Rebreanu. Dramaturgului Platon Pardău, pentru radiografia fidelă pe care piesele sale o fac societății noastre. Profesorului doctor inginer Kelemen Arpad, și conferențiarului doctor inginer Ioan Boldea, pentru insemnatele lor contribuții la dezvoltarea gîndirii tehnice și originale. Compozitoarei Liana Alexandra, pentru mijloacele sale echilibrate puse în slujba inovației în limbajul muzical contemporan. Pictorului Vasile Grigore, pentru plusul de frumusețe adăugat inimii și ochiului nostru. Regizorului Mihai Manolescu, pentru inspiratele sale opțiuni repertorale. Regizorului Mircea Veroiu, pentru modul veridic în care filmele lui surprind complexitatea atitudinii omului în fața vieții. Academicianului Alexandru Rosetti, pentru întreaga sa viață închinată culturii și limbii române. Profesorului doctor Dan Alesandrescu, pentru o viață dedicată mamei și copilului. Istoricului Alexandru Zub, pentru o viață închinată restituirilor unor opere fundamentale ale istoriei românilor. Maiorului doctor Ioan Codorean și doctorului Gheorghe Bugeag, pentru promovarea unor tehnici de vîrf. Matematicianului Gheorghe Păun, pentru originalitate și creativitate în gîndirea matematică românească. Publicistului Leon Kalustian, pentru credința cu care a slujit mai bine de o jumătate de veac cuvîntul fierbinte al presei. Publicistului Neagu Udroiu, pentru gazetăria sa de înalt nivel, care reflectă diversitatea lumii contemporane. Artistei Sofia Vicoveanca, pentru pledoaria sa artistică în favoarea autenticității folclorului românesc. Artistului Alexandru Mica, pentru talentul și migala cu care repune în circulație vechi cîntece populare românești. Actriței Olga Tudorache, pentru vibrația cu care însuflețește rolurile sale de o mare diversitate. Actriței Melania Ursu, pentru căldura cu care a dat viață unor personaje de neuitat. Actorului Marin Moraru, pentru marele său talent de a descoperi gravitatea umorului. Actorului Gheorghe Dinică, pentru forța și luciditatea întruchipărilor sale artistice. Colectivului de autori ai lucrării **„23 August — Documente"**, vol. III și IV, pentru meritul de-a fi pus în adevărata sa lumină un moment istoric crucial pentru țara noastră. Colectivului de autori ai lucrării **„Teroarea horthysto-fascistă în nord-vestul României"**, pentru restituirea unor dovezi elocvente și zguduitoare privind vicisitudinile istoriei noastre și inegalabila putere de rezistență a poporului român, impresionanta sa capacitate de jertfă în ideea unității de patrie și neam. Atletului Sorin Matei, pentru înaltele sale performanțe sportive care relevă sugestiv una din aspirațiile dintotdeauna ale omului, înălțimea. Fotbalistului Rodion Cămătaru, pentru calitățile sale de luptător în arena sportivă, pentru splendidul său spirit de sportivitate.

În laureații anului 1985, revista și-a cîștigat noi și prestigioși colaboratori, a căror competență și audiență va facilita publicației îndeplinirea în și mai bune condiții a atribuțiilor ce-i revin. Ca prim beneficiu, publicăm astăzi — în paginile 14—15, — o parte din textele, pe teme diverse, încredințate redacției chiar la evocata întîlnire.

A fost, așa cum spuneam, o zi de sîmbătă, la prînz, cînd am trăit din plin bucuria și gîndul că piscurile sînt fala munților, așa cum stejarii sînt fala pădurilor, așa cum oamenii, cei ce se pot asemui piscurilor și stejarilor, sînt fala și nădejdea cetății.

Un poem pentru patrie

de MIHAI BENIUC

Stăpînii

Zăpada cade parc-ar fi confeti
La baluri presărați în părul fetei,
Dar albi sînt toți, mai albi decît ninsoarea
Ori cînd e albă și curată sarea,
Dar fata, nu e fată, ci e țară
Cînd stele multe populează cerul seara
Și țara-i vechea noastră Românie
Ca patrie unită pe vecie.
Și-nveșmîntată-n alb ea pare-o zînă,
Dar nici oleacă nu pare bătrînă.
Subt blana-i albă grîul înverzește
Și pentru-ntreg poporul pînea crește,
De știe cum să-l secere și care
Și să-l așeze bine în hambare.
Dar cum n-o știi ? Că el l-a semănat
Pe-ogorul ce din toamnă l-a arat.
Iar țara : șes, Carpații, Apusenii,
A lui e doar, de veacuri, de milenii,
Ba și mai mult cînd el călca pe arie
Și l-au călcat străini, cum a fost Darie,
De ne cerură apă și pămînt...
Dar stai și te întrebi : azi unde sînt ?
Căci după Decebal, Traian, stăpînii
Ai țării lor, pe veci, își sînt Românii.

18 ian. 1986

Față în față cu marile întrebări

Caratele erudiției

Există cărți care-și slujesc în primul rînd obiectul și altele, menite să vorbească mai ales despre subiect. Nefiind un volum de beletristică propriu-zisă, ne-am fi putut aștepta de la **Echidistanțele** (Editura Eminescu, 1985) lui Paul Cortez să ilustreze mai ales prima afirmație. Fapt este însă că acest cu totul aparte jurnal de idei artistice își află echilibrul tocmai în circumscrierea aventurii estetice și de gîndire în limitele eului, altfel spus, în realizarea ei în profunzime. „Echidistanțele," concluzie stenică — după fiecare re-verificare — a unui consens subtil între eu și lume, cartea doctorului Cortez este spectacolul capacității de cuprindere culturală a unui spirit extrem de alert, viu, asociativ, plin de fericitul (și nevinovatul) „orgoliu" de a regîndi totul pe cont propriu. Pe autor îl interesează în egală măsură etimologia și evoluția cuvîntului snob, ca și motivul creațiunii în literatură și artă, gustă cu aceeași plăcere anecdota afurisită și cugetarea filozofică, supunîndu-le condiției de argumente pentru demonstrațiile sale. Aflăm în **Echidistanțe** o splendidă diversitate de teme, risipite precum culorile pe un evantai, dar pe care un singur gest (al închiderii, ca să rămînem în limitele comparației) le comprimă într-un admirabil compendiu de idei.

Sub aparențele sale dezinvolte, ludice, cartea lui Paul Cortez ascunde o secretă aspirație spre rigoarea sistemului — reflex al profesiunii științifice (psihiatria) în care autorul s-a distins. Mari întrebări ale gîndirii omenești a tuturor timpurilor — viața, moartea, dragostea, raporturile genialității cu anormalitatea, creațiunea, rîsul, șansele de viitor ale umanității etc. — sînt abordate aici cu o gravitate pe care ironia, teribilul simț al umorului (și al ridicolului) le disimulează aproape etanș. Ca și într-o altă carte a sa, **Echivalențe** (1983), problema morții ocupă un loc însemnat în **Echidistanțe.** Scrieri extrem de diverse își răspund peste veacuri și peste mări și țări. Între Legendele Olimpului și statisticile O.M.S. nu e o distanță chiar atît de mare. Așa s-ar explica de pildă faptul că slujitorii lui Hades cereau instituirea morții repetate, iar Organizația Mondială a Sănătății consideră dovedit un deces numai atunci cînd s-au putut stabili trei cauze (!). La fel, o ingenioasă acoladă unește teoriile indice ale reîncarnării și scrierile profesorului Petre Botezatu despre metempsomatoză (migrația trupului).

Toată verva moralistului este pusă însă în joc în capitolele dedicate lui „Eros în lume". Aici, cugetările aforistice au — toate — o incîntătoare alunecare ironică, iar parodia este și ea la loc de cinste. „A-ți pierde capul din dragoste" nu e numai o vorbă de toate zilele, ci face parte, iată, din categoria „modificărilor anatomofiziologice" generate de acest nobil simțămînt. Gelozia s-ar putea defini, după Paul Cortez, ca „o tulburare de schemă corporală în care bolnavul are impresia existenței unor coarne cu localizare frontală chiar în absența lor". Chiar dacă am ales spre citare cu precădere din oazele de umor, trebuie subliniat faptul că nota dominantă a eseurilor lui Paul Cortez rămîne totuși cea cogitativă.

Extrem de interesantă, alăturarea de nume din paginile cărții — Arhimede, Svejk, Caragiale, Confucius, Marcus Porcius Cato Censorius Maior, Topîrceanu, Diogene, Dostoievski, Mahomed, Maeterlink, Jean Genet etc., etc. — compune o hartă a lecturilor și informațiilor culturale absolut bulversantă, pe care înclinația asociativă notează neașteptate „echidistanțe".

În loc de punct, volumul ne oferă o confesiune de admirabilă vibrație — **Ignoramus** — ce ține foarte bine loc și de cheie pentru plăcutele labirinturi ale lui Paul Cortez și al cărei laitmotiv este setea de cunoaștere. De la înălțimea emoției ce hrănește aceste pagini, un gînd cum este „Niciodată nu am rămas singur : totdeauna am fost cu mine" aureolează în culorile adevărate — ale spiritului măsurabil în caratele erudiției, sensibilității, rigorii morale și mobilității intelectuale — o carte nu de toate zilele, dar pentru toate zilele îndrăgostitului de frumos.

TANIA RĂDU ■

Cartea de istorie

Țăranul în istorie

Considerat de curentele poporanist și semănătorist drept eroul predilect al literaturii, țăranul nu a intrat în sfera de interes a vechii istoriografii românești decît în măsura în care investigația situației sale de-a lungul secolelor explica geneza „problemei agrare", adică a repartiției inechitabile a fondului funciar al țării și a setei de pămînt a țăranului. În marile momente ale evoluției raporturilor agrare apelul la istorie nu a lipsit : în dezbaterile Comisiei proprietății, înființată de guvernul revoluționar muntean în 1848, în discuțiile privind reforma agrară a lui Cuza-Vodă, în polemicile declanșate de ascuțirea contradicțiilor sociale în lumea rurală la începutul secolului al XX-lea, a fost mereu evocată situația țărănimii în societatea medievală și interesul social-politic pentru această problemă a dat impuls cercetării istorice (să amintim doar lucrările lui Gh. Panu. R. Rosetti, N. Iorga și C. Giurescu).

Racordată la această tradiție — ilustrată de scrieri care au marcat momente de progres al cercetării științifice — noua istoriografie românească, întemeiată pe concepția materialist-istorică, a abordat istoria țărănimii cu o informație documentară de o abundență fără precedent — grație explorării sistematice a fondurilor arhivistice — și cu un aparat conceptual capabil să reflecte pe cît de amplu pe atît de profund relațiile agrare. Și în acest domeniu Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a inaugurat o fază fecundă în realizări.

O lucrare recent apărută **„Organizarea politică a țărănimii (sfîrșitul sec. XIX — începutul sec. XX)** a lui Romus Dima, îmbogățește remarcabil literatura consacrată istoriei țărănimii române. Autorul făcuse dovada aleselor sale însușiri de investigator al fenomenelor de istorie socio-economică și politică în contribuțiile anterioare, între care pe primul loc se așază, desigur, **Mișcarea muncitorească din Oltenia** (1982). În noul său volum, autorul studiază primele începuturi de organizare politică a țărănimii din România, la sfîrșitul veacului trecut și la începutul celui actual, problemă abordată numai succint în solida cercetare a lui Ioan Scurtu, **„Din viața politică a României (1926—1947). Studiu critic privind istoria partidului național-țărănesc"**, apărută în 1983.

Cartea lui Romus Dima este clădită pe o largă documentație ce include, alături de o întinsă bibliografie, un bogat material documentar inedit, extras din fondul Arhivelor Statului din București, dar și din Craiova, Rîmnicu Vîlcea, Slatina și Turnu Severin. Informație nouă, date noi, astfel ar putea fi caracterizată succint această carte care este, sigur, înnoitoare. Meritele ei științifice vor fi discutate, evident, de specialiști în periodicele lor. Ceea ce dorim să subliniem aici este readucerea în reflectorul interesului științific a unor figuri generoase ale luptei politice a țărănimii, despre care s-a scris puțin și nu întotdeauna exact.

Romus Dima a îmbinat în cercetarea sa ancheta desfășurată cu metodele specifice istoriei — detectarea surselor, critica lor, prezentarea și interpretarea datelor oferite de ele —, altfel spus obiectivitatea cercetătorului autentic cu o mare iubire pentru țăran. În primele pagini ale cărții sale, îndată după Nicolae Bălcescu și Nicolae Iorga, este citat Liviu Rebreanu cu admirabilul său discurs de recepție la Academia Română, **Laudă țăranului român.** Excepționalul rol pe care l-a jucat țărănimea de-a lungul mileniilor de istorie, în progresul societății românești, constituie fundamentul întregii lucrări : țăranul, cultivator al pămîntului ; țăranul apărător al vetrei strămoșești ; țăranul, creator al culturii și artei populare. Acest Țăran, pe care secole la rînd, s-a rezemat întreaga societate, era ținut însă la marginea ei, supus oprimării și umilinței, exclus, practic, din viața politică a țării. Izbucnirile paroxistice ale nemulțumirii țărănești — răscoalele — au zguduit de fiecare dată temeliile acestor structuri inechitabile, au adus, uneori, anumite ameliorări . în condițiile materiale de existență a țăranului, dar nu i-au dat locul cuvenit în societate.

Acesta era contextul istoriei de la sfîrșitul secolului trecut, cînd o luminoasă figură țișnită pe neașteptate din mediul rural a purces la încercarea de a da clasei țărănești o organizare politică : învățătorul Constantin Dobrescu-Argeș din comuna Mușetești (Argeș), întemeietorul în 1895 al „Partidei țărănești". Romus Duma îl reînvie pe acest energic, combativ și cult luptător pentru emanciparea socială și politică a truditorilor ogoarelor. Omul a avut mari calități personale care i-au cîștigat prețuirea și admirația unor personalități precum Nicolae Iorga. Înverșunarea adversarilor politici, îndeosebi a liberalilor, l-au împiedicat pe Constantin Dobrescu-Argeș să valorifice în beneficiul țărănimii marea sa capacitate de organizator și animator politic. Victimă a unei mașinații odioase, menită să compromită un om de mare cinste, Constantin Dobrescu-Argeș a fost silit să abandoneze lupta și a sfîrșit în descurajare și uitare. Acțiunea lui a fost continuată de colaboratorul său cel mai apropiat, Alexandru Valescu, care — arată autorul — „are marele merit că a asigurat apariția în continuare a **«Gazetei țăranilor»** și, cu prețul unor sacrificii financiare extraordinare, a reușit să dețină recordul de longevitate în sistemul presei țărănești" (p. 306—307). Împreună cu Vasile Kogălniceanu, el a întemeiat un Partid Țărănesc, în 1906, dar represiunea care a urmat răscoalei țărănești din 1907 a marcat și sfîrșitul noului partid. Bogăția de idei și informații a cărții se refuză rezumării. Se întîlnesc în paginile ei date despre activitatea cluburilor socialiste la sate, despre poziția partidelor politice față de problema agrară, o analiză critică a vederilor lui Ion Mihalache etc.

Concluzia ce se desprinde din citirea acestei valoroase cărți este că numai alături și sub conducerea clasei muncitoare, țărănimea avea să găsească locul meritat în societatea la al cărei progres a contribuit prin muncă și luptă. În așteptarea încheierii marii lucrări de sinteză, în curs de elaborare, sub conducerea academicianului Ștefan Pascu, **Istoria țărănimii române,** cartea lui Romus Duma aduce o contribuție vrednică de un cald elogiu.

FL. CONSTANTINIU ■

Cartea de poezie

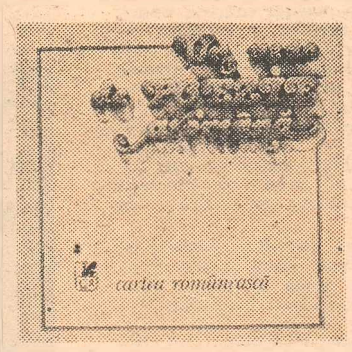

„Un veac de poezie aromână"

Astfel se intitulează recenta (cea mai cuprinzătoare) antologie de poezie aromână cultă, apărută sub îngrijirea unui reputat critic, Hristu Cândroveanu, și a unei cunoscute poete, Kira Iorgoveanu. Lucrarea strînge între coperțile ei tot ce este mai reprezentativ în poezia aromână, de cînd se scrie în graiul, parcă de cronică veche, al românilor trăitori sau originari din Peninsulă. Prin 1880 în locurile de baștină ale aromânilor, încep să apară primele lor publicații literar-culturale. Limba lor, ca și a fraților lor români, este fără îndoială, multimilenară. Un cîntec, prin care se deschide și antologia de față, vine parcă din negura vremii să depună mărturie de această vechime : „Din adîncuri ne răsună / Diata veche și străbună — / Poruncă, să dăinuiască / Limba noastră, românească. / De sub lespezi de morminte / Strigă bunii : „Luați aminte, — / Crunt blestem să aibă-n casă / Cel ce graiul lui și-l lasă... **(Demindarea părinteascâ** de C. Belimace). O astfel de limbă, care-și păstrează iubirea prin autoanatemă, nu putea să nu treacă vămile mileniilor.

Exponenți ai unui neam de păstori prin excelență, „oameni ai munților", „casa noastră-i muntili", cum însiși mărturisesc, poeții aromâni au cîntat muntele, viața lor de oieri. **În exod,** poem de Marcu Beza, transpus în românește de Hristu Cândroveanu, devine text emblematic în această direcție : „Se scoboară turme-n jos, / Tot prin rarișt de aluni. / Încotro le tot mînați, / Oameni buni ? / Încotro vedem cu ochii, / Că de-o vreme. pe la stînă, / Numai crivățul și jalea / Se îngînă ! / Vine iarna peste culmi / Și mioarele ne pier, / De-o rămîne locul gol / Și stingher ! / Amurgește. Trec mereu — / Pîlcuri, turmă după turmă ; / Le petrece codrul, trist, / De din urmă..." Fiorul existențial, aici, are același izvor cu al doinei și al Mioriței. Nu e o exagerare în ce spunem — drumurile aromânilor din Balcani, Macedonia și Pind s-au întretăiat și suprapus nu o dată cu ale păstorilor din Carpați, iar necazurile, dorurile și nostalgiile le-au fost aceleași. Păstoritul, dragostea de turmă, unica lor avere, de codru, de munte s-au răsfrînt larg în creația lirică a multor poeți aromâni : la Dimitrie Bolintineanu, în poemul **San-Marina ;** la Nida Boga, în peste 150 de sonete, în care se vorbește nu numai despre avatarurile păstorilor întemeietori ai faimosului oraș Moscopole, ci și despre o-ntreagă civilizație și cultură a aromânilor sud-dunăreni. Din același filon existențial se inspiră Nuși Tulliu, liric profund, autor de balade de rară frumusețe, Zicu A. Araia, George Ceara, Marcu Beza, liric reflexiv, pînă la cei de azi : Teohar Mihadaș, Nicolae Caratană, Atanasie Nasta, Kira Iorgoveanu, Vasile Tode și alții.

Dorul, în echivalentul lexical **xinitia,** ecourile acestui sentiment le găsim în multe poeme din antologia de față, aparținînd lui George Murnu, inegalabil traducător al poemelor homerice, inegalabil nu numai în literatura noastră, ci chiar în ansamblul literaturilor moderne ale lumii, cum remarca G. Călinescu ; alte poeme aparțin lui Tache Caciona, Nacu D. Scrima, George Perdichi, pînă la Kira Iorgoveanu, al cărui **Cîntec pentru bunicul meu,** este, în opinia lui Hristu Cândroveanu, „o pregnantă reconstituire a existenței strămoșilor din munții Balcani". Și alte sentimente domină, ca expresie, poemele din antologia în cauză : dragostea la N. Velo, Ioan Cutova, mai amplificat acest sentiment la Kira Iorgoveanu ; apoi vitejia, lupta împotriva dominației otomane, sentimentul înstrăinării, ca și gluma, ironia sau sarcasmul, excelînd aici Nicolae Batzaria, ironist, fabulist de excepție și de mare talent.

Spre deosebire de alte antologii, autorii celei în discuție, Hristu Cândroveanu și Kira Iorgoveanu, au fost conduși, constatăm, de o bună idee : de a da echivalente artistice în limba română literară (uneori superioare originalului) și nu o traducere justă (lineară), care ar fi sărăcit mesajul liric. Antologia **Un veac de poezie aromână** adună, față de cele anterioare, un număr dublu de autori, de la cei dinții, pînă la cei de azi. Prin ea, literatura aromână se integrează organic în ansamblul creației spirituale românești, căreia de fapt și de drept îi aparține.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

V. Vasilescu : Cîteva lucruri bune, mai ales „Pling cuvintele", „Puncte de reper". Ce păcat, însă, că (meteahnă mai veche) vă fuge condeiul prea mult și prea des pe o pantă de cronică rimată facilă și băscălioasă, „raiduri" în care ucideți cu mîna dv. bunătate de poeme hărăzite (din „plecare") unei cu totul alte soarte (cum ar fi, de pildă, „Filipică", unde, după prima terțină, care anunță o meditație gravă, majoră, condeiul o ia „pe mirișie" și pe două cărări... Sau chiar în „Poem", care se termină în aceeași săltăreață jovialitate ușurică... (Vă amintim că textele trebuiesc bătute la mașină).

Pygmalion : „Cîntec", „Ninsoare", „Poemul" — pagini interesante, în perspectiva căutărilor de care vorbiți. (Ne referim la cele scrise de mînă, considerînd că celelalte au mai fost pe la noi. Dacă nu e așa, semnalați-ne ! Acum, și pe viitor).

F.K. : Pe aceeași linie, nestrămutat, conservator, cîteva pagini ceva mai practicabile : „Oglinda", „Pupile", „Claun", „Identitate".

I. Craiova : O tematică parcă mai variată. La „Versul minz", ceva neclar : „Pe brazde răsturnate nori de plug" și următorul, cu niște imagini forțate (ori, poate, chiar niște greșeli de transcriere ?...) ce se refuză înțelegerii obișnuite. E cazul că interveniți.

G.Jir : Dezolante, aceste ultime pagini (cu unele aproximative excepții : „Iubire", „Ecou" „Voal de zăpadă"). Trebuie să citiți, să studiați, să vă educați gustul și spiritul critic, să vă alcătuiți o cultură temeinică, etc. Altminteri, aceste încercări răzlețe, primitive, vor rămîne în veci departe de poezie.

R.N. Ciosun : Lucrurile s-au angajat pe un drum aberant, înfundat, fără perspectivă. Ceea ce faceți acum e un soi de manufactură, inertă, neînsuflețită, lipsită și de lirism, și de spirit. Oarecare „mișcare", incipientă (dar finalmente compromisă), în „Stare", „Ploaia".

V. Ionescu : Scădere gravă a substanței nobile, multe pagini inerte, uscate, (unele, de nerecunoscut !), semn al unei prea lungi inactivități a condeiului (?). Cîteva pagini mai amintesc, mai mult sau mai puțin, de reușitele de altă dată : „Vata de zahăr", „Muntele robit", „Cota 2 000", „România" (probabil, cu unele greșeli dactilografice (de punctuație?) care fac primele versuri de neînțeles).

Em. Petrescu : „Așteptăm", „Relativitate" (oarecum...).

M. Tălan : Sînt și cîteva pagini mai aproape de poezie („Ardere", „Tîrziu", poate și „Cîntec de leagăn") printre multe versificări sonore, dar cam fără miez.

Const. Savin : Se confirmă promițătoarele înzestrări, dar nu sînt, în pagini, noutăți remarcabile. Se pare că scrieți prea mult, la o vîrstă cînd trebuie să primeze lectura, acumulările. Cîteva pagini mai răsărite : „Ciocîrlie", „Haiku", „Ingemănare".

Iolanda T., Dan Tudosă, Olga Epedev, Anca Ene, R.M. Klauss, Mădălina David, Sorin Boga, Panait P. Panait, Mircea Puiu, Viorel Stănilă, Alexa Teo, Vali Scripeanu, Cr. Noreanu, Fl.. Comșa, Doina Moldoveanu, Laurențiu Enache, V. Vancea, Alex. Miron, Adam Vivi, Marin Cagnea, Azertyuiop (dacti !), **Șt. Barbu** (ceva, în „Păsesc"), **Iulian Bunu, Daria Bertzi, Camelia Vinea** (mai citeț !), **Fl. Oancea, M.M. Băjănescu, Iosif Brad, C. Daniel, Natalia N., F. Tiriș Țăranu, Tudora Avram, Fl. Ștefănescu, I. Poescu, Sorin Ionescu, J. Francesco, G. Lucinescu, M. Marcis, M. Dodoi, S. Bodacio, M. Scinteioară, L.F., D. Micicoi, Doriana D., E.M. Amariei** („Toamnei"), **Raluca Vasilescu, D. Crișan** („Să umbli"), **Basil, Soledad, G. Tanul, L. Negruțiu, Z. Sigmirean, V. Zgorobete, F. Boețiu, Corina Andreescu, Em. Soare, C. Țigănele :** Nimic nou !

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

NINSOARE

Pe străzi pustii,
Tîrzii,
Tăcută nuntă îndelungă.
Degeaba alerg,
Degeaba rămîn
Tot mai grea
Mireasa dalba
Mi se adună în brațe
Și mă sărută
Și mă adoarme.
E noaptea nunții
Și nu mai pot fugi.

OVIDIU CLANCA

IGNORANȚĂ

Din toată această zbatere înfrigurată,
Din toată această pilpîire speriată,
Din toată această dulce teroare,
Din brațul întins înspre tine
ca un timid semn de exclamare
Nu va mai rămîne decît
Profilul filigranat al poemelor mele
(Absolut neimportant că
magnifica-ți ființă e închisă în ele).
Nu ești decît un pretext de literatură
superb
Menit să facă să tremure lacrima unui verb
Doar tu nu știi și-aproape
Mi-e milă de-atîta ignoranță
Cum mi-e milă de strugurul
strîns în tease fără pic de speranță...

Mult timp după ce voi întinde
spre tine o anesteziată retină
Va rămîne să ardă filigranul
acestor cuvinte fără rugină.

ILEANA BÎJA

TABLOUL DE IARNĂ

Se vînd flori nemuritoare
Toate mașinile duc acasă
În geamuri vremile — aburese
Pe șosea copii
Imitație la clasicul sănius
Monologul mamei
Se desfășoară
După lexicul familiei :
Ce repede a trecut timpul
Nu mai văd să bag în ac
Și mîine va fi azi
Mai devreme de opt.

NINA VODĂ

NATURĂ MOARTĂ

Un suspin. Oftează aerul.
O ciocănitură. Pocnește motila.
Se moare de urît
în casa plină cu huse albe.

O păpușă de porțelan
privește invidioasă,
cățelul cu covrigi în coadă.

Praful pindește cu spaimă
întoarcerea stăpînilor.

Crinii prizonieri,
își dezbracă petalele
pe măsuța lustruită,
într-un alb și pudic
strip tease.

OANA KADAR

Țară, nu țărișoară

Trebuie să-mi declar de la început idiosincrasia față de diminutive, chiar dacă le cunosc valoarea estetică. Oricum, saltul, marele salt istoric pe care l-a făcut poezia noastră la începuturi și îndeosebi prin Eminescu, a fost renunțul la abuzul de diminutive. Chiar în domeniul atît de „răsfățat" al antroponimiei prefer să-i spun pe numele înscris pe certificatul de naștere unei persoane de sex feminin, chiar dacă acesta nu a fost prea inspirat ales din punctul de vedere al unor gusturi moderne „mănoase". De ce să apelăm la diminutive dacă pe iubita noastră — și cu atît mai mult pe tovarășa de viață — o cheamă Paraschiva, Gherghina sau Filofteia, să nu i ne adresăm ca atare ?

Idiosincrasia mea pornește de la un anume diminutiv care, folosit ca atare, mi se pare chiar jignitor, atingător în însăși mîndria mea națională. Nu mai e de suportat, indiferent care ar fi interpretul sau canalul de difuziune, să auzi în elucubrațiile mai mult sau mai puțin versificate cuvîntul „țărișoară", ceea ce vrea să denumească, vezi doamne, cu gingășie, ceea ce se cheamă ȚARĂ. Las la o parte faptul că din mii și mii de diminutive nici unul nu mi se pare atît de dulceag, de schimonosit precum „cuvîntelul" (iată că m-a prins și pe mine boala „diminutivei" ! „ȚĂRIȘOARĂ".

E adevărat, prin întindere, România nu e prea mare cu cei 237 500 kilometri pătrați ai săi, fiind considerată o ȚARĂ MIJLOCIE, dar o ȚARĂ. Nicăieri în afară de insuportabilele cîntece amintite, — fals populare sau de muzică ușoară —, nu e denumită „țărișoară". Dacă n-ar fi de prisos, aș putea demonstra că România cu munții, cîmpiile sau rîurile sale — ca să nu mai amintim că al doilea fluviu ca lungime al Europei îi scaldă pe cea mai lungă distanță hotarele — nici nu permite să fie astfel denumită de niște neghiobi zahariși (fiindcă nici măcar doar „dulcegi" nu pot fi taxați).

Apoi : să nu uităm, prieteni, că o ȚARĂ, în denumirea ei, nu poate fi limitată la întinderea ei geografică, la relieful său. O ȚARĂ înseamnă în egală măsură și istorie — și încă una glorioasă —, înseamnă virtuțile cetățenilor săi, modul cum s-au afirmat acestea, cum au înflorit de-a lungul secolelor, cum s-a materializat în fapte de civilizație materială și spirituală durabile, cum se împlinesc ele azi.

Desigur, filologii și lingviștii în genere ar găsi încă multe alte criterii pentru inacceptarea ab initio a acestui diminutiv. Nu e în intenția noastră să purtăm o discuție filologică de specialitate, ci să invocăm mai ales cîteva argumente cultural-educative, de bun-simț lingvistic și de ardoare patriotică.

Sîntem, ca atare, de părere că în primul rînd interpreții — mai ales cei de muzică fie ea populară sau ușoară — să-și controleze repertoriile din acest punct de vedere, renunțînd fără milă la folosirea acestui diminutiv de-a dreptul ponegritor la adresa ființei care ne e cea mai scumpă. Cum, de asemenea, responsabilii canalelor de difuziune a cîntecului și verbului românesc în general ar trebui să vegheze această acțiune, care e una cultural-patriotică. Am saluta cu tot entuziasmul și nu numai noi — ci întregul public dovada de înțelegere matură a problemei abordate.

Dar, iată de aceste considerații, era să uit tocmai argumentul argumentelor, acea înțelepciune a transilvănenilor care și-au dorit de secole UNIREA CU ȚARA. Zice o veche vorbă românească, izvorîtă din această lungă reflecție, nu o dată eroică, luptătoare : MARE-I LUMEA D-APĂI ȚARA ! Este o expresie atît de adîncă pe care, deși am folosit-o ca laitmotiv într-o poezie, nu mă mai satur s-o aud iar și iar.

Să vi se împietrească limba în gură, convorbitori de limba română, ori de cîte ori vă vine să pronunțați în loc de ȚARĂ, „țărișoară", numai amintindu-vă cît zbucium și dor e în această expresie transilvană „MARE-I LUMEA D-APĂI ȚARA !"

NICULAE STOIAN

Cronica literară — de Romul Munteanu

Un poet în blugi

Cînd un poet nu scrie împins de **„instinct"**, cînd literatura nu emană din el ca o **„secreție spirituală"** a corpului, cînd versurile sale nu sînt doar un strigăt misterios și visceral, sîntem înclinați să presupunem că opera sa este un **„product"** programat, o artă combinatorie susținută de inteligență, cultură și, eventual, **gust.**

Nu știm cît de întinsă este cultura lui Mircea Cărtărescu, dar de la lectura versurilor sale mai vechi pînă la cele actuale **(Totul,** Editura Cartea Românească, 1985), se simte în el **poetul făcut,** nu **născut.** Aceasta este însă doar o constatare, un început de situare categorială, nu un reproș. În epoca noastră, cînd cultura este într-o evidentă expansiune, cînd scriitorii în mod firesc citesc în mai multe limbi și cunosc mai multe **modele literare,** cînd mașinile de calcul **„fabrică poezie",** ni se pare normal ca poeții să **„producă"** versuri în sensul ales de inteligența lor programată într-un anume fel. Evident că scara versurilor fabricate poate să înceapă de la o textualizare elementară (Paul Miclău) dar poate ajunge pînă la un mare rafinament artistic (P. Valéry).

Prima impresie care se degajă din genul de poezie adoptat de Mircea Cărtărescu este voința feroce de originalitate. El știe că / **„nu poți schimba poezia / continuînd cu imaginea și metafora"** /, așa cum este deplin conștient de faptul / **„cît de mult sens are permanentul efort estetic, veșnica invenție / chinul de a fi nou pe fiecare vers."**/

Mircea Cărtărescu pare să fi studiat harta poeziei, așa cum savanții cercetează tabelul lui Mendeleev, cu scopul evident de-a găsi un spațiu (artistic) liber în care să se instaleze cu succes. Cînd scriitorul se găsește într-o competiție nemărturisită cu unele modele literare (Eminescu, Arghezi, Prévert, Minulescu, Bolintineanu, Dimov), subminarea modelelor vine din interior. Ingeniozitatea verbală practicată de Mircea Cărtărescu este remarcabilă. Cuvintele cele mai eteroclite intră, în același context și străluces ca un frumos foc de artificii. Dar cînd aglutinarea lexicală iese de sub cenzura eului, textualizarea cultivată de el vizează un „parter" îndoielnic, nu un public cu adevărat nou și cultivat, capabil să înțeleagă mica sa „revoluție" artistică : / **„tu ești speranța mea, ești sofia mea deznădejde, / tu ești femeia cu nume de recamier / ne potriveam ca sacul și vanzetti, ca isac și petică / eram ca turcul și revolverul, ca tătarul și abbeyroad /"**.

Spiritul parodic prezent în poezia lui Mircea Cărtărescu nu vizează stilul decît arareori. El ține de comportamentul existențial și se instituie ca o categorie estetică. În universul său poetic „realismul" apare ca o poezie a străzii, a micului fapt cotidian sau ca o viziune a lumii pe dos, menită să întrețină efecte hilare, uneori obținute prin mijloace excesiv de facile. Spiritul parodic presupune o fermă superioritate artistică, iar cursa după efecte comice este plină de riscuri. **Garofița** întoarce multe situații din Bolintineanu pe dos. Poezia este hazoasă, dar atracția ei credem că se va exercita cu precădere asupra lăutarilor amatori de la periferie. / **„— Mumă-mea, duduie, astăzi m-a trimis / Să îmi dai pachetul ce i l-ai promis / patru excelenturi, două amandine / și ilone șase, glazurate bine, / cinci cutii de frișcă, albă ca zăpada / și fursecuri unse gros cu șocoladă".** / Funcția intertextului nu este întotdeauna benefică pentru poezia lui Mircea Cărtărescu. „Intertextul" poate viza doar titlul unei poezii **(La o artistă,** Eminescu) dar atmosfera creată este total diferită. **Cunoști tu țara unde înfloresc lămîi** ne aduce aminte de Goethe. Peisajul cotidian creionat de autor este strict local, iar efectele urmărite sînt hilare prin contrast. / **aștept tramvaiul 26 în stație la circul de stat. / toată șoseaua e aurie, iar copacii verzi, verzi și cu atîtea frunze / că nici un renascentist nu le-ar putea picta pe toate / mă holbez după tipe cu blugi și tricouri foarte largi / — pe țîțica uneia scrie Jogging".**

Mircea Cărtărescu este prin excelență un **poet al privirii,** iar ochiul său, asemenea unui aparat de filmat se fixează cu precădere asupra peisajului urban. Pe retina sa se proiectează tramvaie, troleibuze, bălți, gagici explozive cu sinii mari, fete în blugi, mașini Skoda și Dacii, vitrine cu stele de hîrtie, deodorante și lame de ras, cofetării cu lăzi de pepsi, trotuare cu lume multă etc. Privirea scriitorului alunecă mereu de la exterior spre interior, apoi se sucește spre confrați pe care îi așază generos în muzeul său literar. Privirea care fotografiază selectiv strada e mai fidelă cu interiorul. Barul este un semn al civilizației urbane. Decorul este desenat riguros prin cuvinte / **„merg la berlin ca să urc în salonul roșu cu bere și lilieci"/ și arlechini și căpcăuni și balerine pe fototapete / și un urs de faianță între măsuțele cu brichete"** /.

Sedus de **„antipoezie",** Mircea Cărtărescu este tentat, de fapt, să caute poezia în zonele cele mai puțin obișnuite. Ca și G. Benn, dar la o scară estetică mai mică, scriitorul român realizează o adevărată literatură pe marginea anatomiei viscerelor. Printre cuvintele desprinse din științe definite (aminoacizi, enzime, ribozomi, sistemul osteo-muscular, adrenalină etc.) **„ochiul"** vede inima în marea ei mișcare și poezia se înfiripă discret printre organele corpului uman. / **„Și brusc bătu inima, brusc începură ganglionii să lumineze / Brusc începură venele, ca niște curcubeie de orgă, / să gîlgîie și să cînte. Brusc începu creierul să gîndească" /.** Geneza se împlinește **„brusc omul deschide ochii".**

Erosul funcționează în poezia lui Mircea Cărtărescu în maniere diferite. Ei poate genera un simplu delir verbal, menit să sugereze dorința de identificare / **aș vrea să fiu amicul tău / aș vrea să fiu boala lui basedof / aș vrea să fiu trompa lui eustache...** / Alteori poezia erotică devine un strigăt visceral, destinat să releve nu simpla dereglare prin dragoste, ci aneantizarea totală / **„iubește-mă, distruge-mă ciolan după ciolan, vină cu vină / orbește-mă, fă-mă să nu mai pricep nimic, nimic" /.** Cine va studia motivul erosului în poezie de la Petrarca și Dante pînă la Mircea Cărtărescu (pentru care Laura este și ea doar o biată făptură bună de mușcat), va constata cum s-a schimbat (?) motivul iubirii cu superlativul său existențial în opera poetului nostru din spațiul carpato-dunărean.

Ca toți poeții manieriști, Mircea Cărtărescu vrea să șocheze, să producă stupoarea, să irite. Totul i se pare astfel bun pentru a se insinua în conștiința cititorului. Poantele lui brutale (verbale, stări de comportament) sînt concepute în acest scop.

De la antropofogia erotizată pînă la bulimia intelectuală, voit snoabă, totul pare cu putință pentru un poet ludic preocupat excesiv de efectele de șoc, adeseori slab acoperite estetic.

Scriitorul **„obsedat de poezie"** sau **„fanatizat de poezie" (Bere și frig),** îngrozit de maturitate și intimidat de exterior, se întreabă cine este sau cine va fi el și alți semeni. / **„mă întreb și cine voi fi în 1985, cînd îmi va apărea poate acest poem, și cine va fi tudor, cine va fi dan, cine va fi lumea în '85, nu știu, nu știu..."** / Îndoielile lui Mircea Cărtărescu despre Mircea Cărtărescu sînt legitime. Cred că statutul său literar este încă indecidibil, deci nu clasat.

Un dialog peste decenii : F. Brunea-Fox și dr. Dragoș Serafim

Ziaristul F. Brunea-Fox, în 1934, și medicu

UNDE SI CUM

...Deci primul nostru interlocutor este F. Brunea-Fox, celebrul ziarist interbelic, „prințul reportajului", cum i s-a zis (și mai cu seamă, oricît ar suna de bizar, „prințul anchetelor", al anchetelor sociale de mare răsunet în epocă). Citatele din rîndurile care urmează sînt desprinse dintr-o astfel de anchetă, apărută în ziarul „Dimineața" din 1934 și reprodusă într-o recentă antologie din opera publicistului *. E ancheta cu care se deschide antologia, intitulată „Unde voi naște ?" și subintitulată „Drama maternității fără ocrotire". E un cutremurător extract de viață, încercînd tragedia viitoarelor mame de condiție nevoiașă (tinere muncitoare, slujnice, șomere etc.), a căror obsedantă întrebare-strigăt, fără răspuns sau cu răspuns penibil în condiția epocii, e cea din titlu.

Al doilea interlocutor este dr. Dragoș Serafim, medic pediatru la Spitalul județean din Rîmnicu Vîlcea. Dr. Dragoș Serafim e și un redutabil cercetător în domeniul mortalității infantile (cu rezultate pe care le-am prezentat în articolul „Pentru sănătatea copiilor noștri" din „Flacăra" nr. 2 a.c.), e vicepreședintele Comisiei județene de demografie, e prozator și ziarist. (Cititorii gazetei vîlcene „Orizont" îi cunosc articolele și eseurile pe teme inspirate din viața familiei, a copiilor și a tinerilor.)

Am desprins cîteva citate din ancheta lui F. Brunea-Fox și l-am rugat pe dr. Dragoș Serafim să le comenteze. Comentariul medicului-ziarist constă, precum se va vedea, în prezentarea aproape nudă a unor fapte — fapte ale zilei de azi — în dialog peste decenii cu cele care l-au oripilat pe F. Brunea-Fox.

Dar să le dăm cuvîntul celor doi.

F. BRUNEA-FOX

*„Au venit la redacție, în delegație, pentru a-mi spune că maternitatea «Mașina de pîine» a fost închisă. Azi dimineață, ducîndu-se din nou, tot închisă au găsit-o și portarul le-a comunicat că nu se știe cînd își va relua activitatea **)... De ieri nu mai funcționează — mi-au spus femeile. În fața maternității, afară, stau și așteaptă o sumedenie de gravide. E singura mare maternitate din București — cea de pe strada Avrig e rudimentară. Ce pot face niște biete femei nevoiașe? Unde să nască? Una din ele mai are doi copii, soțul e internat în spital... Cealaltă — o vezi cît e de tînără, nici n-a împlinit optsprezece ani — e din provincie, a slujit la niște bucureșteni... Au alungat-o. Nu-i vorba numai de întîmplarea odioasă cu închiderea maternității de la «Mașina de pîine», ci, în genere, de întreaga problemă a mamei fără ocrotire, a copilului. De cumplita dramă a femeii care nu are unde să nască"...*

DRAGOȘ SERAFIM :

„Ce să vă spun pe marginea tragediei de acum cinci decenii ? Că azi asistăm cîteodată la inexplicabile atitudini, la cazul gravidei care nu vrea să nască «la spital» (deși starea în care se află reclamă spitalul !), ci «în patul ei», așa cum a adus-o pe lume și maică-sa ? Teamă, răsfăț, carență de educație sanitară ? Dar dați-mi voie să vă dau niște elemente concrete, ca răspuns la întrebarea «Unde voi naște ?». Ca în întreaga țară, în Vîlcea s-a dezvoltat enorm, în ultimele două decenii, baza materială a sănătății, implicit a ocrotirii maternității. Cel ce vă vorbește lucrează într-un spital județean modern, cu 705 paturi și policlinică, inaugurat în 1972. Județul mai posedă și 125 de dispensare, din care 21 orășenești, (13 sînt numai în Rm. Vîlcea), 78 la țară, 16 în întreprinderi. Numărul medicilor vîlceni trece de 320, cel al cadrelor medii se ridică la 2 540. Dar să ne oprim la evenimentul propriu-zis al maternității și la întrebarea de la care am pornit. Ar fi multe de spus aici, nu știu cu ce să încep. Să începem cu faptul că vechile «case de nașteri» slujite de «coana moașă» și risipite pe coclauri, ades departe de ochiul doctorului, cîndva bune și ele (adică mai bune decît nimic !), au fost desființate între anii '70 și '75, locul lor luîndu-l maternități moderne, în care factotumul e specialistul. Astfel de maternități s-au construit la Brezoi, la Drăgășani, la Horezu, la Bălcești, în cadrul spitalelor din aceste localități. Notați acum, vă rog, și un fapt care, cu siguranță, vă va interesa în chip expres : în 1984 s-a dat în folosință la Rm. Vîlcea, ca unitate de sine stătătoare, un spital de obstetrică-ginecologie, deci un spital afectat exclusiv femeilor însărcinate și noilor lor născuți. E un spital cu 420 de paturi, vegheat de 16 medici specialiști, 2 medici anesteziști, 1 medic de laborator, 4 biochimiști, 4 farmaciști, 7 medici pediatri, 92 cadre medii. Acest spital e permanent în stare de alertă, e, practic, un «spital de urgență» în deplina accepție a termenului, la orice oră din zi sau din noapte putîndu-se alcătui aici echipe complexe de medici care să asigure ceea ce numim o «strategie optimală» a nașterii, cu eliminarea la maximum a oricărui risc pentru mamă sau pentru copil. Și mai notați, vă rog, o cifră, de fapt o cifră-corolar a celor prezentate pînă acum : în Vîlcea, 99,5 la sută din nașteri se petrec acum între ziduri spitalicești, sub asistență calificată".

F. BRUNEA-FOX :

„Sînt mamă! *e un strigăt care ar trebui să deschidă inimi și uși.*

Sînt mamă! *e o exclamație care ar trebui să constituie triumful și bucuria societății.*

Sînt mamă! *e un miracol care s-ar cuvent să determine baremi atît fervoare cît Maglavitul.*

Eroare. «Cine ești ?» e întrebată. «Cine e tatăl copilului ?» «Cine te-a pus să-l naști?» «Nu sînt locuri în dispensar. Nu sînt locuri în leagăne»".

DRAGOȘ SERAFIM :

„Chestiunea cu locurile în dispensare (ca și în leagăne, e aceeași situație) am lămurit-o. Întrebarea «Cine e tatăl copilului ?», fariseism al unei societăți în fond depravate (și aș adăuga : reminiscență de barbarie perpetuată pînă în timpurile zise «moderne»), astăzi, firește, nu se mai pune. (De fapt, nu se mai pune în nici o țară civilizată !) Din pachetul de întrebări de mai sus e încă valabilă, în chip legitim, doar cea dintîi, prin care se înregistrează în scripte numele și prenumele viitoarei mame. Cît privește oribila întrebare «Cine te-a pus să-l naști ?», aici replica zilelor noastre este cu totul covîrșitoare.

Nu numai că o astfel de întrebare e rezolut proscrisă, ca să zic așa, de înseși legile societății noastre, prin definiție o societate a umanismului, a omeniei mai bine-zis ; dar astăzi, la noi, e la mare cinste, cum bine știți, reversul medaliei, adică stimularea natalității, privită ca o chestiune de înaltă răspundere pentru destinul neamului. Măsurile stabilite recent de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., din nobila inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, sînt elocvente în această privință. În Vîlcea, ca pretutindeni, sînt în plină desfășurare ample programe, antrenînd multipli factori (medico-sanitari, educativi, obștești etc., sub coordonarea consiliilor F.D.U.S.), pentru îmbunătățirea indicatorilor demografici, în primul rînd prin creșterea natalității. Voi aminti doar cîteva acțiuni în acest sens. Notați, vă rog, că pregătirea pentru natalitate a femeii începe foarte de timpuriu. Toate fetițele sînt luate în evidență de un cabinet special de ginecologie infantilă, care se îngrijește și de normala lor dezvoltare ca viitoare mame. Toate femeile în stare să aibă copii sînt, de asemenea, în evidența atentă a dispensarelor, inclusiv a celor de întreprindere, supravegheate și, cînd e cazul, îngrijite în mod diferențiat, ca să-și poată împlini suprema lor chemare de femei. Peste 90 la sută din gravide (cifră care nu staționează, dimpotrivă !) sînt luate în evidență spitalicească încă din primele 8 săptămîni de sarcină și supravegheate îndeaproape, criteriul principal al supravegherii fiind «factorii de risc» care pot afecta pe viitoarea mamă sau pe viitorul copil. Cuplurilor tinere care, după doi ani de căsnicie, încă nu au urmași, le e deschisă ușa unui alt cabinet special, care depistează și corectează (cu rezultate bune în peste 70 la sută din cazuri !) cauzele sterilității sau infertilității. Să menționăm că aceleași cupluri au trecut, la constituire, printr-un așa-numit «cabinet de sfat premarietal», unde au primit o seamă de noțiuni despre viața familială și despre însemnătatea copilului, ca bucurie a casei și stîlp de boltă al neamului. Tot lor, acestor cupluri, în orașe ca Rm. Vîlcea sau Drăgășani le e dedicată o instituție care se numește «Sfatul tinerilor căsătoriți» ; o instituție în cadrul căreia acești tineri se întîlnesc și discută, săptămînal, cu medici, cu juriști, cu profesori, cu oameni de știință și de artă etc., pe tema familiei și a copilului. Faptul că în 1985 s-au născut în Vîlcea mai mulți copii ca în 1984 (sporul fiind de peste 500, din care 200 în Rîmnic, unde trăiește un sfert din populația județului) e, după toate semnele, numai un început. Trebuie totuși să remarcăm aici că, dacă zone cum e cea a Perișanilor, ca și altele, indicii de natalitate sînt printre cei mai înalți din țară, avem și locuri în care sporul demografic e mai lent sau, din păcate, inexistent. În ultimele se concentrează, desigur în mod diferențiat și cu largă desfășurare de forțe, acțiuni de educație sanitară, culturală, juridică, patriotică în ultimă instanță, menite a înrîuri mișcarea ascensională a fenomenului demografic.

F. BRUNEA-FOX :

„Acest oficiu de asistență (e vorba de maternitatea din strada Avrig, n.n.) *funcționează în același local de douăzeci și cinci de ani. E o clădire veche, incomodă, cu totul nepotrivită scopului ce i-a fost atribuit... Într-un spațiu restrîns se înghesuie bolnave și convalescente, gravide în ajunul facerii și mame care abia au născut, femei operate și paciente ce așteaptă intervenția chirurgicală. Întreg filmul spitalicesc se desfășoară în văzul tuturor, fără putință de sustragere. Nu-i loc. Cel mai mic spațiu trebuie folosit. Sărăcimea să se mulțumească cu atît. Altminteri va fi constrînsă să se descurce singură, acasă, în bordeiul insalubru sau unde îi dă brînci ghiontul facerii".*

DRAGOȘ SERAFIM :

„Cu voia dv., replica noastră nu va mai fi, de data asta, a datelor sau a faptelor cu caracter general, ci a unor întîmplări, a unor episoade particulare. La «îngrijirea» — cum s-o numim, să-i zicem «deavalma», cum ne sugerează F. Brunea-Fox ? — a bietelor ființe ajunse în ceea ce, desigur cu un eufemism, se chema altădată «maternitate», noi opunem o îngrijire «pe caz», «pe mamă», pe viața ei și a copilului pe care îl poartă în pîntece. Dar vorbeam de niște întîmplări. Iată una, petrecută în ziua de 28 ianuarie. Protagonista se numește Vasilica Tătuț Ganță, are 27 de ani și e din satul Stoilești. Un sat izolat, pierdut în niște locuri mai greu accesibile. Ei bine, în ziua aceea de 28 ianuarie Vasilica a trebuit adusă de urgență la Rîmnic (era la a treia sarcină, o sarcină care, după datele medicului curant, se anunța dificilă), și «salvarea» spitalului de obstetrică-ginecologie, înotînd prin nămeți, a adus-o. S-a constituit pentru Vasilica o echipă complexă de medici : trei obstetricieni-ginecologi (dr. Daniela Rancea, dr. Honorius Circa, dr. Gheorghe Ristescu), un anestezist (dr. Gabriela Trușcă), un medic de laborator (doctorița Șahinian), un medic pentru transfuzii de sînge (dr. Mihai Cristescu). Nașterea a fost dramatică, dar copilul, un băiat, s-a integrat în limitele de greutate și în cele de sănătate, la ultimele primind nota maximă. Toate bune pînă aici, dar iată, în ceea ce numim medical «perioadul 4» Vasilica a căzut victimă unei hemoragii fulgerătoare, care a pus problema unei masive transfuzii (nu mai puțin de 72 de flacoane !) de sînge rar, din grupa zero. O transfuzie nu doar masivă, ci și sub presiunea acută a timpului, sîngele neavînd voie să depășească «vîrsta» de șase ceasuri de la recoltare. Ei bine, cei 72 de donatori de sînge s-au găsit (în marile întreprinderi ale orașului, în spital și chiar pe stradă) și, după alt laborios și extenuant efort medical, Vasilica a fost salvată. Acum, și ea, și băiețelul ei sînt bine mersi. Cam în aceleași zile, echipa de medici numită mai sus a salvat-o pe Maria Rădulescu din Slătioara, o tînără de 24 de ani, aflată la a doua naștere. A născut o fetiță de 2,9 kg și cu «nota zece» la sănătate, dar în urma unei intervenții chirurgicale complexe, de înaltă competență și dăruire, provocată de o complicație hemoragică. Și ea, acum, e în afară de orice pericol, ca și copilul. Ziceam că n-o să mai plutim în date cu

F. BRUNEA-FOX :

„...Am descris odiseea tinerei mu mamă, dar nu avea posibilitate m-am ocupat de soarta acelor fete stăpîni neomenoși, batjocorite și alu lutării rodul unui «păcat» de care menit și de modul «generos» cum toare să se intereseze de maternități nu mi-am spus încă ultimul cuvînt.

N-am uitat însă niciodată să des toare și degradantă dramă socială c se prelungește dincolo de actul naște fericire nu e auzit decît de ființa d în brațe : mama. Desnădăjduită fi ca să se convingă cît de surdă e s Eroinele reportajelor mele — și alt tin — au experimentat acest lucru".

DRAGOȘ SERAFIM :

„Aici replica zilelor noastre, înseamnă un întreg univers de fapte. Decretul Consiliului de Stat privind majorarea alocației pentru copii și a ajutoarelor bănești acordate lunar e ultima strălucitoare verigă dintr-un lanț de măsuri de o amploare și o intensitate unice. Strigătul copilului nou născut reverberează azi, din inima mamei, în cea a întregii țări, la picioarele gingașe ale puiului omului depunîndu-se totul : asistență medicală atentă, creșe și grădinițe, deci sănătate, instrucție, educație, senin de zîmbet ; cu un cuvînt : **copilăria**, cu toate prerogativele ei.

De o atenție specială se bucură vîrsta cea mai fragedă, cea cu scadență la 1 an, care pe vremea lui F. Brunea-Fox dădea un procent de mortalitate ce ne alinia unor neguroase zone din Asia sau din Africa. Aici, cu ingăduința dv., voi reveni la Vîlcea, ținut care, în 1968, deținea încă un trist record : cel mai ridicat (luați, vă rog, termenul în sensul lui relativ, «ridicat» însemnînd de nu știu cîte ori mai coborît ca înainte !) procent al mortalității infantile pe țară. Începînd însă din 1980 Vîlcea raporta, alături de Sibiu, cel mai redus indicator național la acest capitol. Vă mirați ? S-au mirat și alții, inclusiv O.M.S., de această vertiginoasă răsturnare de planuri, drept care la noi, în Vîlcea, și anume la Călimănești, în 1983, a avut loc un seminar internațional dedicat examinării problemei. Am avut cinstea să prezint atunci, în fața unor notorii specialiști din țară și din străinătate, referatul central, intitulat «Strategie regională (citiți : vîlceană) de diminuare a mortalității infantile, fondată

Fringem aici, poate cam brusc, discuț la români se poate glosa la infinit, se po revelatoare despre contrastul ieri-azi, atît ai de-a face nu cu două epoci, ci cu două p

Prin calda grijă a președintelui Ron copilăriei se confundă astăzi cu însăși st lui lui. Și de aici începe totul. Tot uriașul

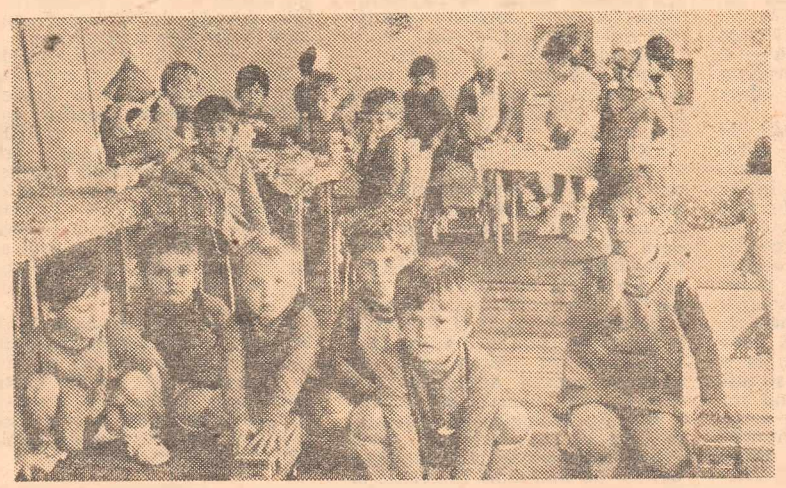

*) F. reporta și îng Brunea lescu ;

**) C porter cianist zători mater

-ziarist Dragoș Serafim, în 1986, în fața întrebărilor viitoarei mame:

VOI NASTE?

eneral, dar aici se im- Și anume că dispu- n județ, de 1 pat de ginecologie la 500 de situație ca să zic așa. ă, extrem de confor- tru medic. O situație ca gestul medicului să fie degajat, să se entra în voie asupra r al profesiei, astfel a să nu mai fie o ."

are care vroia să fie ă-și crească pruncul : la țară exploatate de te ca să nască apoi în int vinovate. Am po- eg forurile răspunzã- estiune asupra căreia

d din această umili- lt strigăt, strigătul ce al copilului. Din ne- idăjduită care-l ține ă nu-i trebuie mult tatea la strigătele ei. ii, înrudite prin des-

area riscului». Des- vorba, în ce constă Vîlcii pe acest plan ? r-o viziune sistemică ților «factori de risc» ă mortalitatea, com- o metodă originală, orului», de selectare căror stare de sănă- une unor riscuri mai fir... zicem noi, să tfel de selecție (și o tehnici speciale, bine nct), cu consecințele pun. Căci dacă tutu- născuți sîntem datori răm servicii optime, sociale, trebuie să-i net pe cei care au are nevoie de aceste Nu intru în detalii, grafic nu ne dă voie, numai că factorii să- actorii sociali, în ac- gate, le acordă aces- gamă complexă de le la medicamentație peciale la îngrijiri ce la baia lor zilnică iesea de sora de ocro- copii supuși «riscu- ei mai puțini, se pot lin de atenție. Deci oară ! veți spune. dar cu un amenda- multe altele : copiii nt risipiți prin județ în sate îndepărtate, ri de case cocotate ceea ce le pretinde factori eforturi pe ermisiunea dv., le-aș dată eroice".

inea-Fox : „Memoria ", antologie alcătuită de Lisette Daniel- față de Dan C. Mihăi- ura Eminescu, 1985. ne relatează tot re- a o „dispută politi- cărei „soluție" a fost sine die a respectivei

ci pe tema copilului ce munți de mărturii scuțit încît ai zice că e. mirifica planetă a neamului, a viitoru- pe care i-l dedicăm.

ILIE PURCARU

COPII MULȚI ȘI FRUMOȘI

să-și fericească părinții, să se bucure țara!

Florile vii ale pămîntului

E greu să crești copii ? Bineînțeles, dar bucuria e inegalabilă. Între reportajele mele am făcut, într-una din călătoriile prin țară, și o anchetă socială privind familiile cu mulți copii. Le-am numit „Marile familii". O femeie dintr-un sat din Gorj care avea 12 copii și nu mai rămăseseră cu ea decît cei mici, îmi mărturisise că, uneori, seara mai-mai că le făcea paturile, văzîndu-i pe toți în jurul ei. Deși unii se căsătoriseră și aveau, la rîndu-le copii, deși unii lucrau la oraș, avîndu-și acolo apartamente frumoase, ea îi simțea mereu în casa din sat, „bătrînească", întinerită la propriu nu numai prin renovare și adăugirea unor odăi noi, ci și prin spiritul ce sălășluia în inima ei. Cînd veneau și se strîngeau la cîte-o sărbătoare, sufletul ei se umplea de fericire. Ținea la toți, îi iubea pe toți și se mîndrea pretutindeni cu scumpa ei comoară. Am continuat ancheta la oraș unde am cunoscut o familie cu șapte copii. Locuiau în patru camere, iar cei doi soți munceau într-o fabrică și nu m-am lăsat pînă n-am desprins mecanismul în virtutea căruia viața acestei familii decurgea într-o armonie căreia i-am spus atunci sublimă. Ca într-un stup, cei șapte copii își aveau o preocupare continuă pentru învățătură (toți erau la școală, cel mic avea șapte ani, iar cel mare 18 ani), dar și pentru bunul mers al gospodăriei. Așa încît părinții mi-au declarat că fiicele și fiii lor nu numai că nu le sînt o piedică în munca lor la uzină, ci, dimpotrivă, primesc din parte-le un sprijin substanțial. Fetele pregăteau zilnic masa, frații cei mari îi ajutau pe cei mici în activitățile lor de copii silitori. Părinții cîștigau destul de bine, bucurîndu-se totodată și de indemnizațiile acordate de stat. Era interesant că această familie numeroasă își intindea adesea grija și asupra vecinilor. Cînd ei erau la fabrică, copiii din bloc veneau, ca într-o clasă, verificîndu-și lecțiile împreună, copii mai singuratici își găseau în casa lor o atmosferă tonică, iar atunci cînd unei mame mai tinere i se întîmpla ceva, alerga în primul rînd la mama celor șapte copii : „Ai dumneavoastră au trecut prin cutare boală ? Ai dumneavoastră au avut cutare predispoziție ? Cum ați procedat într-un caz ca acesta ? Dați ca acesta ?" Era, iarăși, interesant că mama celor șapte copii îi iubea și pe ceilalți copii „din vecini". „Iubim pomii, iubim florile, iubim păsările, iubim animalele — îmi mărturisea ea — cum s-ar putea atunci să nu-i iubim pe copii ?" Am întîlnit ceva mai tîrziu un om care mi s-a părut că nu-i plăceau copiii, ba chiar că-i ura. Am rămas uluit și contrariat : e oare posibil ? Mă aflam într-un concediu la Lacul Roșu . Eram vecin de cameră cu Ion Băieșu și el lucra de zor, noapte și zi, la o piesă de teatru. Scriam și eu la o carte care era chiar despre și pentru copii, **Întîmplări din primul vis.** În stațiune se zbenguiau pe toate aleile o mulțime de copii ajungînd adesea și sub fereastra mea. Dar nici pe mine și nici pe Băieșu nu ne deranjau, dimpotrivă în ideea ce mă privea, cîntecele și jocurile lor neostoite îmi stimulau imaginația. Băieșu mi-a spus și el că vocile și clinchetele lor îi făceau bine. De obicei, s-a destăinuit el, acasă cel mai bine scria pe fundalul sonor al unei simfonii. Acolo, în stațiune, a surîs el, larma voioasă a copiilor ținea locul unei simfonii optimiste și simțea cum se apropie de deznodămîntul piesei sale de teatru pe care o și vedeam împreună pe scenă (ceea ce, de fapt, s-a petrecut în toamna următoare). Dar ne-a șocat pe amîndoi purtarea omului aceluia care părea să nu suporte prezența copiilor nici în parc, nici pe malul lacului, nici în sala de mese. Crea mereu senzația că nimerise greșit în locul acesta pe care-l socotise, probabil, înainte de a se fi hotărît să vină aici, cufundat într-o liniște deplină. Nu se manifesta prin gesturi violente și nici prin admonestări verbale ci atît doar că ori de cîte ori îi ieșeau în cale grupuri de copii se întorcea brusc, dispărînd pe dată. În sala de mese privirile sale erau mereu întunecate și uneori se ridica fără să servească pînă la capăt meniul. Se încrîncena, se ridica și pleca. M-am hotărît să-l întreb, să aflu ce se petrecea cu el, de ce, adică, nu iubea copiii ? Băieșu a fost de acord, dar mi-a atras atenția să nu cumva să-l irit cu iscodirile mele : „Cine nu iubește copiii, mi-a zis el zîmbind, fii tu sigur că nu iubește nici scriitorii !" N-am să povestesc cît timp și cîtă iscusință mi-au trebuit să intru în vorbă cu el, ba chiar să mi-l apropii. „Plec, mi-a mărturisit el, trebuie să plec de-aici !" Apoi mi-a spus o întîmplare zguduitoare. El să nu iubească, și încă din toată inima, copiii ? De unde-am scos eu ideea asta diabolică ? Îi iubea mai mult decît pe el însuși și tocmai din pricina asta era profund îndurerat. Avusese doi nepoței care muriseră într-un accident de mașină. Nu-și putea scoate din suflet chinul cumplit și acum cînd vedea alți copii simțea cum se prăbușește ceva în el. Nu-i rămînea decît să se ducă prin păduri, să nu mai știe de el. M-au podidit lacrimile. L-am sărutat și regăsindu-mi glasul l-am certat. L-am certat cu vorbele pe care le-am avut atunci, pe loc, încercînd să-l scot din starea aceea de adîncă tristețe în care intrase, bătut de soartă. Nu era deloc bine cum proceda. Nu-ți poți înăbuși durerea în acest chip, în acest chip ți-o amplifici și mai mult și, cum există la noi asemenea încurajări, i-am spus că prin ceilalți copii trăiesc și nepoteii săi. L-am ținut pe lîngă mine și, ca și cum ar fi fost el însuși un copil îi citeam cîte ceva din cartea mea. Și-a făcut concediul pînă la sfîrșit și ne-am despărțit cu greu, prieteni buni, obligîndu-ne să ne scriem din cînd în cînd. I-am spus lui Băieșu cruntul adevăr și el m-a îndemnat să scriu ceva pe tema asta. N-am scris ceva special, dar sentimentul de dragoste a trecut, ca izvorul printr-o cîmpie, în toate cărțile mele despre și pentru copii.

Copiii sînt florile vii ale pămîntului, și adevărata familie se naște cu adevărat odată cu ei. Și iată și o maximă plină de substanță : „Oricît am idealiza dragostea, nu putem să nu vedem că natura le-a dăruit oamenilor acest minunat sentiment nu atît pentru fericirea lor, cît pentru perpetuarea speciei umane". Și acest proverb românesc : „Cu copii ai griji, fără ei le înmulțești".

VASILE BĂRAN

Gîndind la ceasul ce-a trecut,

Liana Alexandra

Cu ochii minții

În urmă cu puțin timp, revista Flacăra, m-a solicitat să scriu ceva, să aștern niște gînduri, orice doresc eu, care să vină din inimă. Este poate cea mai generoasă și originală invitație, din cîte colaborări am avut pînă acum, la diverse reviste, de a scrie din adîncul inimii, ce cred eu, despre orice, despre tot sau nimic. Este un veritabil test psihologic, pe care revista mi-l propune cu discreție, parcă pentru a prelungi dialogul nostru dintr-un număr anterior, lăsîndu-mi întrebarea-cheie suspendată, pentru că, deși nu mă întreabă nimic, îmi cere un răspuns, poate unul profund, ce s-ar vrea cît de cît adevărat, de parcă mi-ar solicita un autoportret.

Iată-mă deci în dilemă, căci „cu toată inima" fac multe lucruri, poate și unele peste care ar trebui să trec mai ușor.

Din noianul de gînduri, care mi se conturează, ca răspunsuri posibile la întrebări ce nu vin, l-aș alege, de exemplu, de această dată, pe cel legat de necesitatea existenței vocației muncii la un creator autentic.

M-aș referi la acea muncă, ce capătă valențele unei pasiuni, ce nu cunoaște limite, ce reprezintă un simbol ancestral, proiectat către zenit, al verticalității spirituale, al permanenței umanului, al zborului gîndului către înalte altitudini.

M-aș referi la acea vocație a muncii dublată de putere de sacrificiu, de dragoste, de prietenie, de simțul datoriei, fără teribilisme ostentative, dar arcuită prin fapte energice, ce pot avea șansa de a dăinui peste timp.

M-aș mai referi la o natură imaginară, cel puțin la fel de frumoasă ca și cea care ne înconjoară, una pe care să o trăim permanent și cu ochii minții și ai sufletului, care să ne asigure solidaritatea existenței, fantezie în inspirație, știință în cunoaștere, continuitate în ștafetele pe care le luăm și le predăm unul altuia.

...Sînt doar cîteva schițe pentru un răspuns la o întrebare care nu mi s-a pus...

Radu Cosașu

Debussy

(Addenda la Logica)

Acuzația era gravă. Petricel o formulase clar : „atitudine ciocoiască", mie îmi veni să rid și mi se făcu, pe dată, frică ; am simțit senzația vinei dureroase din prima zi cînd cunoscusem foamea, undeva, la Orțișoara, într-o manevră ; nu știusem pînă atunci ce-i foamea, dar nici ciocoi nu fusesem vreodată ; fusesem mic-burghez, intelectualist, negativist, idilic, dar ciocoi — nu, de unde ciocoi, n-aveam urmă de ciocoi în autobiografie... Știa Petricel ceva ? Pe de altă parte, clasele nu trăiesc în eprubete. Petricel — ca orice proletar care se eliberase din lanțuri — avea instinctul marxismului mai dezvoltat decît al meu care-l studiasem fără să simt la încheietura mîinii strînsoarea căținței. Poate că există cazul în care mic-burghezii devin ciocoi și eu nu o știam — de ce aș fi rîs ? Masa își dă seama de fenomene pe care individul nu... Pe urmă, Petricel nu mai era de mult masă. Într-un singur an, într-un timp istoricește scurt, '53—'54, el devenise reprezentantul ei. Eu îl descoperisem pe teren, într-o gazetă de perete satirică, el o scria, el o desena, avea și el humor, talent la caricaturi, l-am convins să vină cu mine la București, era nevoie de strungari în redacție, l-am luat, am călătorit o noapte de la Arad la București, l-am invitat la vagonul restaurant să mîncăm o omletă cu parmezan, mă refuzase — poate insistența pe care o pusesem în a-i recomanda parmezanul să-l fi șocat ? „Tot ce-i pe parmezan e divin !" Prin expresia asta a lui tanti Posmantir, să fi ajuns la o analiză de clasă ? Proletariatul victorios trebuie să se folosească de toate amănuntele pentru a înțelege situația. Totuși parmezanul acela aparținea Căilor noastre ferate... Existaseră, desigur, proletcultiștii care cereau ca revoluția să construiască alte căi ferate decît ale burgheziei. Dar și alt parmezan... ? Să existe și în domeniul parmezanului mai multe instincte de clasă ?

În plină răscolire interioară, de nu mai puteam deosebi ce era idee și ce era gaz în măruntaie, m-am trezit ridicînd mîna dreaptă ; mă priviră cu toții ; nu puteam fi decît sincer, spunîndu-le exact ce aveam în cap.

Deci : nu avusesem ciocoi în familie ; mi se făcuse foame foarte tîrziu, în armată, unde intendența uitase de noi, într-o manevră ; avusesem o viață înlesnită, de mic-burghez, nu de ciocoi ; cîntasem la pian ; nu am simțit niciodată aici, la încheietura asta — și le-am arătat unde — cătușele exploatării ; am avut o singură problemă cu această încheietură ; ea determină tușeul cînd cînți la pian. Am coborît mîna dreaptă și, strîngînd-o între degetele stîngii, le-am arătat, printr-un joc al încheieturii, ce înseamnă tușeul. Cele mai grele probleme cu tușeul le-am avut la un compozitor francez, Debussy ; Debussy cere o mișcare a încheieturii foarte specială, deși melodiile lui sînt departe de a fi revoluționare ca ale lui — ce exemplu să le fi dat ? — Chopin. Acelea sînt, cum a spus cineva, tunuri sub flori. Chopin a făcut din muzica lui, arme. Acelea cu alt atac — și m-am apucat cu tot elanul să bat cu mîinile în masă, acolo unde voiam să-mi pun tot sufletul, cum cereau bunele sedințe, primele măsuri din „studiul revoluționar" : pam, pararam, pam-pam ! M-au lăsat, luați prin surprindere, dar mi-am dat seama că aș deveni extragavant, original cu orice chip, acuzație la fel de gravă ca și ciocoismul, și atunci le-am precizat, pentru o mai clară diferențiere între cei doi compozitori, că tot ce se cîntă la înmormîntările eroilor noștri — și le-am înșirat scurt dar eficace, „marșul funebru" al sonatei nr. 8 — e de Chopin. Mai departe : am avut o profesoară de pian care provenea, într-adevăr, — și aici intuiția tovarășului Petricel nu greșea — din ciocoime ; nu voi fi însă proletcultist — proletcultiștii, se știe, cereau ca revoluția victorioasă să construiască alte căi ferate, alte vagoane restaurant, poate și alte piane (aici, am tras cu ochiul spre Petricel, nu reacționă, dar lîngă el două fete își mișcau, discret, încheieturile mîinilor drepte, cum le arătasem, ceea ce-mi dădu un nou avînt) — și n-am să spun că preda prost : era însă foarte rea, nemiloasă și agresivă ; se știe că nici o clasă socială nu trăiește în eprubetă, adică în sine ; de aceea era foarte posibil ca răutatea ei să mi se fi transmis, ca un microb, prin furia cu care-mi dădea peste mîini, peste degete de cîte ori cîntam Debussy. Încît — și mi-am strîns, într-o decizie de solist înainte de atacarea claviaturii, degetele drepte într-ale stîngii — aceasta ar putea fi rădăcina atitudinii mele de alaltăieri, cînd am auzit-o pe fetița tovarășei curiere Cameluța, la concertul din sala cantinei, atitudine ciocoiască, fie, dacă mai există ciocoi și argați cînd se masacrează „à la turca" lui Mozart...

Petricel — ca și cum la Ateneu cineva se ridică de pe scaun, în plin concert — îmi ceru brusc să încetez cu apolitismul și mă întrebă sumbru dacă știu cum tremură Cameluța pentru viitorul acestei fetițe ? Eu cred — oare — și aici deveni amenințător ca un vechil, dacă era vorba să păstrăm structura analizei de clasă — că oamenii simpli nu pot produce genii ? Cum de mi-am permis să mă exprim că preferam parmezanul, cum...? Una din fetele de lîngă el emise un chiot neașteptat, de o spontaneitate curat anarhistă, își duse repede mîna la gură ca să-i suprime, dar hilaritatea se întinse stihinic în toată adunarea care începu să rîdă sănătos, nestăpînit, fără nivel, sperîndu-mă prin imprudența ei. Masa putea și ea greși. Petricel mă privi încordat, ca pentru a-l ajuta să restabilim seriozitatea principiilor parcă numai de noi deținute, am încercat să-i liniștesc ridicînd ambele brațe, dar atunci veni propunerea veselă să încheiem ședința, că mîine e ziua Republicii. Se cîntă cu mult suflet „Internaționala" și în timpul intonării — continuînd a fi urmărit de ochiul aprig al lui Petricel — m-am gîndit asiduu cum va trebui să răspund la viitoarea acuzație de provocator anarhist. Se mai văzuse însă ca un ciocoi să fie, totodată, anarhist ? Trebuia cercetat. Forța studiului nu-mi lipsea.

Nicolae Dragoș

Pastel, noaptea

Sub stele, noaptea, în grădina casei.
Cîțiva pomi : un măr, un gutui
Și cîțiva metri între ei : Atît.

Umbra coroanei unuia
Să nu-l umbrească nicicînd
Coroanei altuia destinul
Ca floarea să trăiască
Pînă dincolo de fruct.

Sub stele, noaptea, în grădina casei
Doar cîțiva metri între pomi. Atît...

Cu pasul cerc să urc
De la un pom la altul.
Drumul, sub stele, pare nesfîrșit
De la un măr și pînă la gutui.

Mă rătăcesc pe nesfîrșite drumuri.

Dormea-ntre pomi copilăria toată
Și dintr-odată și-a trezit din somn
Drumurile, și visele, și, din neștiută umbră,
Coroanele ajunse la capătul dinspre fruct.

Sub stele, noaptea, în grădina casei
Doar cîțiva metri între pomi. Atît.

Ce drumuri lungi !
Și pașii cum urcă în trecut
Pînditi, din rădăcini, de amintiri.

Niculae Gheran

Ediții și condiții

La un tîrg internațional de carte, cu mii de exponate, unele mai arătoase decît altele, în multitudinea de titluri și culori, formate și grafici, un volum așezat la loc de frunte pe standul unei librării, reținea privirea vizitatorilor, îndeosebi a editorilor veniți de pretutindeni. Pe banderola lui se putea citi : „În această carte nu există nici o greșeală de tipar". Cît de exactă era afirmația, nimeni nu își putea da seama, cel puțin pentru moment, numai că în textul reclamei aceiași slujitori ai lui Gutenberg inversaseră două litere.

De altminteri, nu înovau nici prin dezamăgirea ce vor fi încercat-o la descoperirea greșelii. După spusele lui Tudor Vianu — într-o prelegere de literatură universală, ținută la Universitatea din București — iscusiți tipografi din secolul al XVI-lea pățiseră cam același lucru, atenția cedîndu-le tocmai la ultima pagină a cărții, în colofonul menit să le consemneze izbînda.

Pînă deunăzi, cărțile erau însoțite de erate. Drept e că, indiferent de locul unde erau plasate — de regulă la sfîrșitul volumelor —, lăsau impresia unor petice cusute pe haine noi. Arareori mai pot fi văzute. Dispariția lor nu trebuie însă confundată cu lipsa greșelilor de tipar, după cum, uneori, importanța acestora nu trebuie exagerată. De ce ne-ar reține atenția încîlceala citorva litere și chiar a unor cuvinte, cînd nu de puține ori, cărți întregi se dovedesc a fi „greșeli de tipar", de care zețarul nu se face cu nimic vinovat ? !

Operele contemporanilor, cele hărăzite a avea viitor, sînt corectate cu prilejul reeditărilor, erata primei versiuni realizîndu-se în mers. Nu este și cazul „ediției definitive" al căror text urmează să constituie baza retipăririlor ulterioare. Cîți scriitori au beneficiat, încă din timpul vieții lor, de asemenea ediții ?

Desigur, se cunosc și impresionante „ediții definitive" de mai multe ori, ca Tudor Arghezi și Mihail Sadoveanu, și-au „definitivat" de mai multe ori operele fundamentale. Prin 1959, autorul Cuvintelor potrivite se afla în fața celei de-a patra „ediții definitive", ceea ce-l făcea să se întrebe retoric „ce poate fi mai provizoriu decît definitivul". Aveau să-i mai urmeze altele.

Paradoxal, nici aceste excepții nu scutesc posteritatea de a medita la calitatea modificărilor efectuate în timp, la factorii generatori, de a studia cu migală întregul aparat de variante din manuscrise, periodice și volume, ceea ce presupune, înainte de toate, a le parcurge cu stoicism.

Depistarea urmelor bibliografice într-o presă cu peste 10 000 de periodice și compararea tuturor versiunilor antume ale unor opere cu trei pînă la unsprezeze ediții, făcută paralel cu cercetarea manuscriselor care au stat la baza primelor tipărituri, constituie doar o parte din operațiile filologice ce concură la pregătirea unei ediții critice consacrate unui scriitor interbelic. Între ei, Rebreanu ocupă un loc deosebit, făcînd parte dintre prozatorii care, spre fericirea și ghinionul editorilor săi postumi, și-a rescris adesea operele, păstrînd variantele în arhivă, și-a revăzut mai de fiecare dată spalturile diferitelor ediții — efectuînd, de regulă, modificări minime în textul anterior, suficiente totuși pentru a ne obliga să-i parcurgem, literă cu literă, toate versiunile. Căci, din nefericire, la reeditarea unor opere nu s-a avut în vedere ordinea lor firească, retipăririle, cu tot controlul efectuat de scriitor, pornind de la versiuni depășite. Volens-nolens, un roman ca Pădurea spînzuraților *a trebuit colaționat/comparat de 16 ori, dacă la lectura celor 11 ediții antume adăugăm parcurgerea a două variante manuscrise, a unei dactilograme și a două rînduri de pagini tipografice. Ce poate fi mai atractiv, într-un veac în care variantele unui alt roman,* Ulysses, *se încearcă a fi depistate cu ajutorul ordinatorului ? Poate numai plăcerea de a lua totul de la început cu celelalte opere, învățîndu-le, în cele din urmă, pe dinafară.*

Curios, timpul ne obligă — cel puțin deocamdată — să continuăm practica din chiliile mănăstirești, căci, după proiectele cercetătorilor de la Institutul de Analistică al Universității din München, „revizia" celor trei milioane de cuvinte cuprinse în cinci ediții ale romanului aparținînd lui James Joyce urmează a fi încheiată în... cinci-șase ani.

În cazul nostru, cîmpul cercetării este mult mai larg, fiind atestat de circulația romanelor în epocă : Ion *: 9 ediții ;* Pădurea spînzuraților *: 11 ediții ;* Adam și Eva *: 6 ediții ;* Ciuleandra *: 6 ediții ;* Crăișorul Horia *: 4 ediții ;* Răscoala *: 5 ediții ;* Jar *: 8 ediții ;* Gorila *: 4 ediții ;* Amîndoi *: 3 ediții.*

Acestor 54 ediții ale romanului rebrenian li se alătură 18 de nuvele și trei de teatru, tipărite, exclusiv, în timpul vieții scriitorului. În total, 75 de volume ce au concurat la pregătirea ediției critice de Opere, *din care, între 1968 și 1981, au apărut 11 tomuri, reproducînd integral creația nuvelistică, românească și dramaturgică a lui Liviu Rebreanu. Alte cinci cărți și broșuri —* Răscoala *moților (1919),* Horia, Cloșca și Crișan *(1919),* Metropole *(1931 și 1935),* Lauda țăranului român *(1940) și* Amalgam *(1943) — plus un imens volum de cronici teatrale, articole și interviuri urmează să alcătuiască materia mai multor volume de publicistică literară, urmate de altele bazate pe manuscrisele existente (jurnale, corespondență, schițe de laborator, „moloz").*

Am schițat acest cadru pentru a sugera cititorului proporțiile șantierului pe care s-a pregătit și se pregătește în continuare prima ediție critică a operelor celui mai mare romancier român.

Prima, dar nu și ultima, căci este în tradiția cărții de pretutindeni ca, periodic, să se revină asupra aceleiași opere, fie doar pentru a corecta lecțiunile greșite, erorile de tipar, dacă nu și ale sumarelor, cu bază documentară în presă și manuscrise — fără a mai aminti comentarea operei, mereu de actualitate.

Problemele nu sînt noi. Ele

lucrînd la vremea care vine

au existat din momentul în care tipograful, iar mai tirziu editorul şi-au propus să reproducă în cele mai bune condiţii un text literar, eliminînd, pe cît mai mult cu putinţă, arbitrarul oricăror proteze. Soluţionarea lor s-a produs în evoluţie istorică, varietatea ediţiilor şi editorilor spunîndu-şi în cele din urmă cuvîntul. Să luăm, de pildă, cazul liricii eminesciene. Între ediţia Maiorescu din 1883 (reluată de 17 ori, pînă în anul 1936) şi ediţia Perpessicius din 1939, au existat numeroase versiuni intermediare, datorate unor oameni de cultură care, nu o dată, au găsit de cuviinţă să revină chiar şi asupra manuscriselor Poetului, din dorinţa unei cît mai fidele reproduceri a textului său. Să amintim, în ordine cronologică, pe A.D. Xenopol, Ilarie Chendi, Nerva Hodoş, Ion Scurtu, A.C. Cuza, Mihail Dragomirescu şi dr. Constanţa Marinescu, Gh. Adamescu, Nicolae Iorga, G. Bogdan-Duică, E. Lovinescu, G. Murnu, G. Ibrăileanu, Constantin Botez, din nou Mihail Dragomirescu, G. Călinescu, Ion Creţu, unii dintre ei cu mai multe ediţii, enumerarea editorilor şi prefaţatorilor putînd fi îmbogăţită. Unele ediţii au apărut în acelaşi an, îngăduind o confruntare şi mai aprigă în privinţa calităţii sumarelor şi acurateţei textelor publicate. În proză, acelaşi pluralism s-a verificat în cazul operei lui Creangă, bunăoară. Să ne amintim de excelenta ediţie a lui Gh. Kirileanu — precedată, la rîndul ei, de alte versiuni — urmată de ediţiile lui Ion Creţu, G. Călinescu, Iorgu Iordan şi Elisabeta Brîncuşi.

Astăzi ne confruntăm cu noi înşine şi, de ce să n-o spunem, nu o prea facem. Explicaţiile sînt multiple şi nu este cazul să insistăm asupra cauzelor. Mereu aceleaşi.

Mihai Manolescu

Responsabilitatea faţă de valori

Cred că ar fi util să încercăm a defini rostul şi semnificaţia teatrului în viaţa spirituală a unei societăţi civilizate prin afirmaţia că trebuinţele culturale se dobîndesc tot aşa cum gustul artistic se cultivă. El nu este un dat primordial al nici unui popor, chiar atunci cînd structura psiho-somatică include foarte mulţi parametri favorabili iar matricea spirituală este astfel alcătuită încît se acordează lesnicios cu provocarea şi consumarea actelor de cultură. Un demers artistic devine act de cultură abia atunci cînd apare în continuarea unei veritabile tradiţii culturale care confirmă îndelungata trebuinţă a spiritualităţii.

În cazul teatrului, mai mult decît în alte domenii, rostul viabil al artei este acela de a se adresa unui număr cît mai mare de spectatori consecvenţi necesităţii de a consuma un spectacol şi, în acelaşi timp, de a forma şi educa gustul neiniţiaţilor prin intermediul unor incursiuni sensibile, exprimate limpede, în zone de tematică morală consonante cu preocupările cetăţeneşti ale societăţii. Recunoaşterea valorică a unui spectacol teatral nu se poate face postum. Aprecierile axiologice se referă la măsura în care, adresîndu-se sincron cu trebuinţele publicului unor frămîntări fie actuale, fie actualizate prin reflex, determină, prin intermediul mijloacelor artistice, mutaţii sensibile în conştiinţe şi atitudini. Teatrul este justificat prin demonstraţie şi exclude rădăcinile axiomatice.

Spectacolul teatral este o formă de artă colectivă : un colectiv, acela al realizatorilor, se adresează colectivităţii spectatorilor, limitată în cadrul fiecărei reprezentaţii la un colectiv spectator. Publicul spectator al unei reprezentanţii este o entitate bine definită, analizabilă, în vreme ce colectivitateta spectatorilor este un concept sociologic în a cărei lărgire efectivă se poate citi utilitatea socială a spectacolului. Utilitatea culturală depinde de importanţa mutaţiilor produse în conştiinţa fiecărui spectator în parte. Statutul de spectator nu este individual. Participarea la un spectacol este un gest social şi, ca atare, politic, este o experienţă colectivă. Comunicarea se stabileşte între grupul realizatorilor şi cel al receptorilor în mod diferit, de la reprezentaţie la reprezentaţie, în funcţie de mai mulţi factori, astfel încît fiecare se constituie într-un act artistic irepetabil. Parametrilor invariabili stabiliţi pe parcursul repetiţiilor, li se adaugă procedee de expresie a căror intensitate depinde în foarte mare măsură de răspunsul de receptare primit de la spectatori. Toleranţele de variabilitate ale spectacolului pot fi stabilite la repetiţii, dar cuantumul adecvat, care apare mereu altul cu fiecare reprezentaţie, reflectă gradul de iniţiere al grupului spectator. Nu se poate realiza un spectacol fără să fie limpezi răspunsurile următoarelor întrebări : ce se comunică, de ce se comunică, în ce fel se comunică, şi mai ales, cui se comunică mesajul. Misiunea foarte delicată de filtrare prin această grilă revine tuturor realizatorilor însă responsabilitatea nemijlocită revine regizorului care încearcă să fie „ambasadorul" publicului. O greşită estimare a capacităţii de receptare a publicului, fie prin lipsă, fie prin adaos, poate avea efecte dezastruoase — comunicarea nu se mai face. Desigur, că, în dorinţa justificată de autodepăşire, realizatorii unui spectacol iau în consideraţie conceptul de „spectator ideal", acela foarte familiarizat cu mijloacele specifice de comunicare teatrală. Putem aprecia ca moment bun din punct de vedere teatral acela în care un demers artistic cu tendinţe novatoare găseşte ecou imediat în mase largi de spectatori. Aceste cazuri nu se datorează unor concursuri de împrejurări favorabile ci încununează firesc o activitate conştient susţinută pentru autodepăşire şi apare acolo unde există un program de ţinută realist alcătuit şi urmărit cu vocaţie. Ecourile de peste hotare provocate de spectacole româneşti par a dovedi că mişcarea teatrală românească se situează pe un loc fruntaş, în deplin consens cu celelalte activităţi ale inteligenţelor creatoare şi reprezintă cu aplomb un nivel cultural cu tradiţie şi de ţinută. O bună şcoală de regie românească îşi face resimţită personalitatea pe meridiane îndepărtate înfăţişînd o înţelegere intrinsecă a valorilor dramaturgiei universale şi punînd în context expresiv calităţi actoriceşti invidiate. Această şcoală de regie s-a format în relaţie cu o dramaturgie de actualitate care a depăşit de mult perioada schematică a începuturilor şi încorporează din ce în ce mai complex aspecte sensibile ale unei realităţi deschise prefacerilor de substanţă. Dar cum o cultură nu se defineşte suficient prin sine şi în sine, abordarea unor piese valoroase din dramaturgia universală a prilejuit verificări strălucite ale mijloacelor de expresie cucerite, conferindu-le un plus de autoritate şi prospeţime în noile materializări scenice ale dramaturgiei româneşti clasice şi contemporane. Responsabilitatea imensă a întrebuinţării valorilor conţinute de toţi factorii constitutivi ai spectacolului, a determinat majorităţii regizorilor din generaţii diferite un consens de atitudine privitoare la misiunea de artist-cetăţean care este dator să tatoneze cu mijloace sensibile realităţi provocate de complexul de prefaceri care caracterizează societatea românească actuală, deschizînd cale afectivă acelora care consonează cu o tradiţie milenară de aspiraţii şi luptă, tradiţie mereu prezentă în cultura noastră, şi asigurînd astfel prelungirea în viitor a unei culturi reprezentate de personalităţi universal recunoscute.

Gheorghe Păun

Împătimirea întru matematică

Matematica ? Cea mai frumoasă şi mai importantă dintre ştiinţe ! Şi chiar dacă topica acestei fraze „rimează" cu cea a unui vers de Minulescu, afirmaţia este cît se poate de serioasă. Orice matematician care se respectă — excepţiile nu fac decît să confirme regula — poate oricînd să demonstreze acest lucru. Eventual cu exemplificări din propria-i activitate, evocînd şi valorificînd în acest fel incidente autobiografice care i-au marcat destinul profesional (a posteriori toate lucrurile capătă semnificaţie...). Tentaţia de a scrie un „discurs de recepţie" al premiului revistei Flacăra cu iz personal este astfel foarte mare, în ciuda faptului că, de regulă, asemenea „ars marthematica" nu se comit (măcar nu se fac publice) la vîrste cînd serviciile B.T.T.-ului îţi sînt „la numai cîteva luni distanţă". Voi rezista însă, cel puţin în aparenţă, revenind la adevărul că matematica este, desigur, cea mai frumoasă şi mai importantă dintre ştiinţe.

Un joc este matematica, un mare joc solitar, „împotriva naturii", o îndelungă şi fascinantă încercare în descifrarea a ceea ce-mi place să numesc gramatica lumii. Toate ştiinţele caută regularităţi. Matematica este preocupată de regularităţile regularităţilor. În înţelegerea teribilei maşinării a materiei, în ipostaza ei de lume aşa cum o ştim, matematica este interesată de sintaxă ; semantica face obiectul altor ştiinţe. Dar semantica fără sintaxă nu „funcţionează", ne învaţă lingvistica, şi de aceea nici o ştiinţă nu „funcţionează" fără matematică. De aceea matematica poate fi întîlnită peste tot, de la acoperişul înalt al caselor de munte, susţinut de un „război" din bîrne savant-tradiţional încrucişate, pînă la şantierele care leagă fluviile de mare, de la jocurile cu creata pe asfalt ale copiilor, pînă în laboratoarele de fizică atomică. De aceea este matematica frumoasă, de aceea este ea importantă !

Priviţi-l însă pe acel matematician, da, acela cu ochelari, puţin ciufulit, puţin neras, puţin adus de spate, cel care scrie ceva pe o bucată de hîrtie, priveşte apoi lung pe geam, se încruntă, şterge, scrie din nou şi aşa de multe-multe ori, îşi aranjează inconştient ochelarii, se ciufuleşte, umerii i se adună spre foaia de hîrtie parcă pentru a o proteja, cel căruia îi tremură mîna şi i se aprind tîmplele atunci cînd simte că „e pe aproape", cel care de bucurie uită şi să respire atunci cînd teorema pe care o caută de o zi, de un an, de o viaţă poate, prinde contur, prinde fiinţă. Iar cînd Teorema prinde cu adevărat fiinţă, ce uşurare, ce copleşitoare senzaţie de împăcare, de utilitate, de fericire ! O renaştere. Priviţi-l deci pe acel matematician care de cincisprezece ani numai asta face, acasă, în gară, pe plajă, în avion chiar, în somn adesea, nici n-ar putea altfel, priviţi-l şi întrebaţi-l de ce e matematica cea mai frumoasă şi mai importantă dintre ştiinţe. N-o să vă răspundă, pentru că nici nu s-a gîndit vreodată că există măcar o astfel de întrebare, dar el însuşi e un răspuns. El şi teoremele lui şi aplicaţiile teoremelor lui.

Sau treceţi odată prin Facultatea de Matematică, priviţi-i în ochi pe matematicieni şi veţi simţi cum privirea lor vibrează, ascultaţi-i vorbind despre ceea ce-i preocupă şi veţi simţi cum glasul lor vibrează, treceţi printre portretele care fac din pereţii „coridorului de la decanat" un sanctuar (şi, doamne, cîte locuri goale mai sînt !...) şi veţi simţi vibrînd de matematică aerul însuşi din jur. Iar de-o veţi face, probabil că n-o să vă mai intereseze întrebarea de ce este matematica frumoasă şi importantă. Răspunsul se va impune în sine, fără a mai fi cerut de nici o întrebare. Pentru că însuşi acest răspuns face parte din gramatica lumii, lumea n-ar fi lume altfel.

Astfel încît, în definitiv, incidentele autobiografice îşi pierd semnificaţia, iar „crezul matematic", conştientizat ad-hoc într-un număr de fraze niciodată suficiente, niciodată acelea, îşi pierde şi el individualitatea, noima. Rămîne patima — dacă este —, rămîn rezultatele — dacă sînt. Rămîne matematica. Cea mai... şi mai...

Edgar Papu

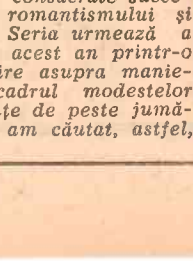

Problema stilurilor în cultura noastră

Este o problemă existentă la noi încă din veacul trecut. Totuşi, abia în secolul nostru ea s-a bucurat de o privire mai amplă şi mai atentă. Nici în acest veac, nu şi-a făcut loc chiar din primele momente. În primele decenii această problemă s-a văzut umbrită de interesul acordat aproape exclusiv polăritătii tradiţionalism-modernism. De cînd, însă, unii poeţi de prestigiul lui Arghezi, al lui Blaga şi, ceva mai tîrziu, al lui Ion Barbu au contopit aceste noţiuni, iniţial polare, sub amprenta excepţionalei lor personalităţi, o atare discuţie şi-a pierdut virulenţa. Ultima lovitură i-a fost dată în zilele noastre, de cînd conceptele de tradiţie şi inovaţie s-au dovedit, ambele, deopotrivă de necesare ca termeni obligatorii ai unor mari sinteze artistice.

Numai odată cu acest ultim fenomen din cultura noastră s-a lăsat teren liber unei serioase preocupări, cu profil de obiectivitate ştiinţifică. Contribuţii fundamentale — fie în analizarea pertinentă a unui stil, fie a altuia — au adus Tudor Vianu, G. Călinescu, Adrian Marino, iar în cele din urmă I. Constantinescu, Romul Munteanu, Paul Cornea, Ion Ianoşi, Const. Păcurariu şi încă mulţi alţii.

În acest amplu context de interese actuale, cu largi orizonturi deschise către viitor, s-a integrat, în ultimii zece ani, şi semnatarul rîndurilor de faţă. Aşa se explică apariţia lucrărilor mele consacrate succesiv barocului, romantismului şi clasicismului. Seria urmează a se încheia în acest an printr-o succintă privire asupra manierismului. În cadrul modestelor mele străduinţe de peste jumătate de veac am căutat, astfel, să semnalez contribuţia pe care o cred mai importantă numai din ultimul deceniu (1977—1986).

Aş dori, însă, să adaug că eu nu consider absolute şi definitive ideile mele. Ele pot fi oricînd retuşate de alţii ale căror vederi merită a fi respectate. Edificiul culturii româneşti se ridică perfecţionîndu-se continuu, ca tot ceea ce are viaţa. În consecinţă nimeni nu poate pretinde că a spus ultimul cuvînt. Problema stilurilor nu face excepţie.

Al. Zub

Mereu mai mult, niciodată totul

Trebuie să-mi pun singur o întrebare şi să caut a răspunde ca şi cum ea ar interesa şi pe alţii. Istoricul procedează adesea în felul acesta, dincolo de obişnuita retorică a interogaţiei, spre a puncta căile de urmat sau pur şi simplu pentru a rupe monotonia naraţiunii. Care e deci rostul istoriografiei ? Ca să rezum în cîteva propoziţii un răspuns ce reclamă dimensiunile unei cărţi, voi spune doar că istoriografia e un domeniu pluridisciplinar, menit a restitui evoluţia omenirii de la origini pînă în prezent, cu scopul de a-i oferi putinţa unei mai bune cunoaşteri de sine, iar actualităţii puncte de sprijin în orientarea ei spre viitor. Definiţie imperfectă, desigur, ca orice tentativă de a fixa o realitate fluentă şi extrem de complexă, din care vom putea cunoaşte mereu mai mult, niciodată totul. Aproape la fel de veche ca şi istoria, chiar dacă iniţial ea semăna mai mult cu inscripţia funerară sau cu pomelnicul bisericesc, istoriografia e în adevăr o disciplină de extremă complexitate. Ca să ajungă la formele de azi (pluralul e de rigoare) ea a trebuit să parcurgă un drum lung şi sinuos, să se apropie şi să ia distanţă, pe rînd, faţă de teologie, de literatură, de filosofie, de sociologie, să dorească restituţii mărunte ori vaste sinteze, să instituie un sistem de auxiliare în jurul ei ori să se sprijine, orgolioasă şi naivă, pe intuiţie, să se creadă produs erudit ori mai cu seamă rezultat al divinaţiei, să se intereseze cu precădere de eveniment sau de forţele profunde ale dezvoltării, să-şi restrîngă ambiţiile la un tărîm perfect controlabil cu instrumentarul de care dispune ori să accepte aventura pe spaţii întinse, să fie — în strategie ei secretă — restrictivă ori „imperialistă". Seria opţiunilor, însemnînd tot atîtea dileme sau false dileme, poate continua. Ea defineşte o disciplină ce aspiră la nomotetism, conştientă de tăria, ca şi de slăbiciunile proprii. Interesată a-şi cunoaşte devenirea, acceptă să se constituie în obiect de studiu pentru istoria istoriografiei, cu speranţa de a revela astfel realităţi mai adînci, ţinînd de mentalul colectiv. Un efort considerabil de autoreflecţie îi caracterizează cele mai semnificative străduinţe din ultimul timp. O disciplină venerabilă, deci, una al cărei traseu evolutiv formează deja un legitim teren de studiu. Ea denotă un spor de conştiinţă de sine din partea istoricilor, dispuşi tot mai mult să vegheze asupra condiţiei proprii. A cerceta sistematic această istorie este, în fond, a proiecta istoria într-un registru mai înalt.

Ioan Pop D. Popa ; n. 6 octombrie 1927, Oradea ; profesor doctor docent, şeful Clinicii de chirurgie cardiovasculară de la Spitalul „Fundeni" ; aproape 500 de lucrări ştiinţifice ; cărţi, tratate, monografii ; membru al Academiei de Ştiinţe Medicale a R.S.R., al Societăţii internaţionale de chirurgie, al Academiei franceze de chirurgie, al Academiei de Ştiinţe din New York, al Uniunii Internaţionale de Angiologie etc ; 11 brevete de invenţie ; ordine şi medalii.

„Cu cît ştii mai mult, cu atît îţi dai seama că ştii mai puţin"

— Daţi-mi voie să vă mărturisesc, stimate tovarăşe profesor, că n-am nici un plan cu privire la acest interviu. Lasa ce-o ieşi !

— Mă îndoiesc că aţi nimerit bine : despre mine se spune că sînt tipicar.

— Şi sînteţi ?

— Numai în măsura în care sînt exact, meticulos. Nu mi-a plăcut niciodată să las ceva la voia întîmplării. La mine totul e scris, totul e precizat, totul e prevăzut. Vedeţi acest carnet ?

— Să zicem că-l văd. Ce-i cu el ?

— El cuprinde operaţiile pe cord deschis pe care urmează să le abordăm în perioada următoare.

— Ultima zi „plină" pare a fi 18 septembrie, da ?

— Da. Pe de-o parte e bine, ştim exact ce avem de făcut, pe de alta e rău, în sensul că aşteptarea îl consumă pe bolnav. Aminarea e în detrimentul sănătăţii, care se depreciază cu fiecare zi. Dar nu aşteaptă, firește, decît cazurile care pot aştepta. Urgenţele merg imediat.

— Mă iertaţi că vă întreb : bolnavii vin la dumneavoastră, adică la o operaţie pe inimă, chiar cu zîmbetul pe buze ? Mie, ca să fiu sincer, mi-ar fi o frică grozavă !

— Vă înţeleg, frica e un sentiment omenesc. Nimeni nu se eliberează cu totul de ea, dar noi am cîştigat încrederea oamenilor. Încrederea, ca să fiu şi mai clar, precumpăneşte.

— Ea provine din ce ?

— Din mai mulţi factori. Clinica de chirurgie cardiovasculară de la „Fundeni", care împlineşte anul acesta un deceniu de la înfiinţare, fiind o ctitorie de vîrf a Epocii Nicolae Ceauşescu, e din toate punctele de vedere competitivă pe plan mondial. Alături de cea de cardiologie, condusă de profesorul Costin Carp, ea constituie, fără nici o exagerare, cea mai mare unitate de acest fel din Europa. Dar nici asta nu spune totul. În condiţiile unei dotări tehnice la cel mai înalt nivel, abordăm întreaga patologie a inimii, iar procentul de reuşită e foarte ridicat. Anul trecut, de pildă, am efectuat 453 de intervenţii pe cord deschis, pierderile fiind de 8 la sută. E şi motivul pentru care am fost şi sîntem solicitaţi nu doar de români, ci şi de străini, din Bulgaria, Iordania, Iran, Cehoslovacia, Abu Dhabi, Guineea, Algeria şi aşa mai departe.

— Dumneavoastră, ca să vă lămuriţi că totuşi n-am venit ciine surd la vînătoare, v-aţi specializat în Texas, la Houston, lucrînd cu celebrul profesor Cooley. Sînteţi dealtfel şi membru al lui Denton Cooley Cardiovascular Surgical Society, ca şi al lui Michael De Bakey International Cardiovascular Society, De Bakey fiind un alt pionier al intervenţiilor pe inimă...

— Aşa e, şi ce-i cu asta ? !

— O clipă : dac-ar fi să comparaţi „Fundenii" cu Houstonul, care ar avea cîştig de cauză ?

— Nu ezit nici o clipă cu răspunsul : facem sau am făcut, în funcţie de cazuistică, tot ce face şi Cooley la Houston, mai puţin transplant.

— Vom ajunge şi la transplant, dar simt nevoia, faţă de ce discutam mai devreme, de o întărire : cîţi dintre bolnavii pe care i-aţi operat la „Fundeni", ca să iau această ultimă perioadă a activităţii dumneavoastră, s-au reîncadrat în societate ?

— Indicele de succes s-a ridicat, pe 19 mii de operaţii înregistrate aici, la 96,2 la sută. Procent ferm, verificabil oricînd. Din copiii cu cardiopatii congenitale am scos oameni întregi, care trăiesc, care muncesc, care au şi uitat, cei mai mulţi dintre ei, că au suportat cîndva o intervenţie pe cord ! Operate, femeile din aceeaşi grupă au născut şi nasc fără probleme, au copii sănătoşi. Spuse aşa, lucrurile par minore, dar sînt ? Gîndiţi-vă că mama sau sora dumneavoastră s-ar fi găsit într-o situaţie asemănătoare.

— Cred că vă grăbiţi, astfel de lucruri nu sînt, oricum ar fi spuse, minore ! Recomandaţi deci operaţia ?

— Cînd ea e singura soluţie, nu trebuie zăbovit. Dealtfel, un bolnav neoperat cheltuieşte înzecit mai mult, ca suferinţă sau material, medicamente, spitalizări, concedii etc., decît unul operat care, după intervenţie, se recuperează complet, redevenind om normal.

— Acum, cînd luaţi bisturiul în mînă, după atîtea şi atîtea operaţii, vă mai încearcă vreo emoţie ?

— Nu joc teatru : de fiecare dată. Tehnica e repetitivă, dar nici un bolnav nu seamănă cu altul. În bilanţul fiecăruia rămîne mereu un coeficient de necunoscut. Cît ar fi de moderne, şi sînt, laboratorul şi mijloacele de investigaţie tot mai lasă un secret. Tu, ca medic, n-ajungi să-l descoperi, trebuie să-l şi stăpîneşti, în condiţiile în care orice eroare, cît de mică, e exclusă. A greşi e omeneşte, se zice, dar această maximă nu e valabilă în sala de operaţie.

— Bun, cine decide ?

— Experienţa. Acel deja vu. Şi sîngele rece, stăpînirea de sine. Iată, nu mai departe decît ieri am întîlnit un caz pe care nu l-am găsit nicăieri în literatură. O tumoră gigantică obstructivă în lumenul arterei pulmonare. Bloca sîngele care nu mai răzbătea la plămîn, provocînd crize de axfixie. Am intrat şi, după 3 ceasuri şi jumătate, am rezolvat. Primele semne sînt îmbucurătoare.

— Un chirurg mai tînăr şi-ar fi pierdut capul ?

— În meseria noastră, cred că veţi înţelege, grăitoare sînt numai rezultatele finale. Una dintre mulţumirile mele e că n-am lucrat niciodată cu uşile închise şi aşa se şi explică, măcar în parte, faptul că am format atîtea cadre, poate chiar o şcoală. Generaţie spontanee în această disciplină nu există. Cei care se consideră chirurgi pe inimă înainte de a fi cu adevărat nu sînt, iertare, decît nişte criminali cu diplomă.

— În cît timp se pregăteşte un chirurg cardiovascular ?

— În 10—12 ani. Uneori mai tîrziu, niciodată mai devreme. De aceea şi specializarea trebuie să înceapă cît mai timpuriu, iar alegerea cadrelor să fie de competenţa profesorului responsabil. El e cel mai îndreptăţit să se pronunţe. Sîne ira et studio. În ceea ce mă priveşte nu că n-aş da, dau, dar aş putea da şi mai mult. Acum am nevoie de tineri, să-i învăţ, să-i formez, nu cînd voi fi de 70 de ani şi cînd, dincolo de voinţa mea, puterile mi se vor împuţina.

— Nu mi-aţi vorbit nimic despre talent. Cît garantează el din reuşită ?

— Nu cred în talent.

— Poftim ? !

— Consider că talentul se face prin muncă. Se dobîndeşte. Constituţional, nimeni nu moşteneşte talent pentru chirurgie.

— Vreţi să spuneţi că dumneavoastră, care aţi fost mereu primul, în facultate, la examene etc., n-aţi fost mai dotat decît ceilalţi ?

— Tot timpul am muncit din greu. Nimic nu mi-a venit degeaba. Am început prin a sta 18 ore din 24 în clinică şi la fel procedez şi acum. Fără sudoare n-ajungi nicăieri.

— Dar fără dragoste ?

— Nici fără ea. Mai ales în meseria asta care reprezintă cea mai mare aventură a medicinei contemporane. Vine omul pe picioare şi tu, un semen de-al lui, îi opreşti inima. De milenii, oprirea inimii înseamnă moarte, dar nu, tu i-o opreşti, i-o vindeci şi-apoi i-o reaşezi în piept ! Responsabilitatea e uriaşă, fără egal. Jean Louis Faure, un ilustru precursor, considera că inima, numită de el „organul simbolic al vieţii", va rămîne tabu. Pînă şi el s-a înşelat !

— Vă cer scuze pentru ignoranţă, singurul Jean Louis care îmi vine în minte e Barrault, actorul ! Pentru medicină, stimate tovarăşe profesor, inima mai prezintă secrete ?

— Progresele sînt extraordinare, dar mai putem vorbi despre „pete albe". Nici nu-i de mirare de vreme ce omenirii i-au trebuit 2 000 de ani ca să înţeleagă cei 2 centimetri de liniuţe ai electrocardiogramei ! Patologia inimii e foarte complexă şi nu toate afecţiunile ei, extrem de numeroase, sînt pe deplin elucidate.

— E inima cel mai fragil dintre organele omului ?

— La fiecare contracţie, inima aruncă 80 de centimetri cubi de sînge, asta în stare de repaos. Inima unui om ar putea, în 70 de ani, cît e durata medie de viaţă, să golească de 20 de ori apa lacului din Cişmigiu !

— Săraca inima mea, fost-am la doctor cu ea...

— Cu energia ei, iarăşi dintr-o viaţă, o locomotivă ar putea să urce 50 de vagoane pînă pe Coştila ! Calculaţi-i contracţiile : de 104 mii de ori pe zi, de 38 de milioane de ori pe an...

— În 70 de ani, de aproape 3 miliarde de ori, extraordinar !

— Şi mai e o idee : fiecare om trebuie să înveţe de la propria-i inimă. Ea se contractă un timp şi se odihneşte doi, aşa trebuie să facă şi omul.

— Adică ?

— Să păstreze o măsură în toate. Pînă la urmă, forţînd nitel, fiecare are inima pe care o merită ! Stăm de vorbă de jumătate de ceas şi dumneata ai şi fumat 3 ţigări ! Nu te pot opri, e treaba dumitale, dar trebuie să-ţi atrag atenţia : fereşte-te !

— Numai una şi gata ! Tovarăşe profesor, cît durează o operaţie de cord ?

— Depinde de dificultatea ei. De regulă, între o oră şi jumătate şi şase. Uneori mai mult. Mai ales operaţia pe cord deschis. À ciel ouvert, cum zic francezii open hard surgery, la englezi.

— Ce frumos spun francezii : operaţie la cer deschis ! În ce constă ea ?

— Inima bolnavului, ca şi plămînul, se exclude din circulaţie, care devine extracorporeală. Întreţinută de maşini. Paralizată, printr-o substanţă cardioplegică, inima se pune în gheaţă sterilă şi, scoasă din circuit, se operează. După care se reconectează, mergînd un timp în paralel cu inima artificială. În fine, inima inimă rămîne singura responsabilă de viaţa bolnavului.

— Care bolnav, dacă am priceput, trăieşte o vreme, o oră, poate chiar mai mult, fără inima lui !

— Da.

— Care e, în tot acest fantastic demers, momentul cel mai dramatic ?

— Repornirea. Fie că ea se produce spontan, fie că o provocăm printr-un şoc electric, de 70—80 de waţi pe secundă. Un fel de minitrăznet care dă o contracţie bruscă.

— Nu ştiu de ce, dar de cîteva minute încep să vă iubesc ! Ce faceţi dumneavoastră e tulburător, pare de domeniul miraculului ! Îi opriţi omului inima şi, după ce umblaţi în ea, i-o porniţi din nou ! Apoi, ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat, inima îşi reia bătăile, merge ! Bun, şi dacă toate astea vă stau la îndemînă, de ce n-aţi realizat pînă acum nici un transplant ?

— Trebuie să vă răspund aşa : un transplant e mai uşor decît o triplă înlocuire valvulară, operaţie curentă în această clinică. Am fi putut şi putem face transplant, încă din 1980 avem condiţii pentru o astfel de intervenţie, dar nu ne-am confruntat în măsura necesară cu patologia lui. Părerea mea e că transplantul ajută, dar nu rezolvă. Operaţia în sine n-are decît caracter paleativ, iar suferinţa pe care o implică, înaintea investiţiilor imense, n-o justifică decît rareori. Fără să fiu rău sau invidios, deşi a adus beneficii ştiinţifice foarte mari, o asemenea operaţie vizează şi scopuri publicitare. Nu transplantul, ca să fiu şi mai explicit, e problema noastră. Sau nu e cea dintîi. Bolile cardiovasculare care nu presupun intervenţii de excepţie precum transplantul, cele vasculare, cele coronariene, cardiopatiile congenitale etc., continuă să fie „cap de serie" pe lista neagră a morbidităţii. Împotriva lor luptăm noi, acesta e „războiul" nostru.

— Tehnica deţine un rol important ?

— Da. Dacă unui om trebuie să-i introduci în inimă o valvă, atunci o valvă trebuie să-i introduci ! Nimic altceva !

— Apropo, aţi realizat nu demult o valvă biologică de porc mistreţ, aşa numita „valvă Pop. D. Popa". Ce reprezintă ea ?

— Clasic, se implantează o valvă de porc domestic, dar mi-a venit ideea să încerc cu una de mistreţ, care s-a dovedit mai rezistentă şi cu calităţi biologice superioare. Am folosit-o pînă acum la 130 de bolnavi cu rezultate foarte bune.

— Cum v-a venit ideea ?

— La o vînătoare, văzînd nişte mistreţi cum urcă, ca o vijelie, o costişă. Toţi trăgeau, numai eu am pus puşca jos, mirîndu-mă ce inimă or avea mistreţii ăştia ! A trebuit să treacă o vreme pînă cînd, împreună cu doctorul Dan Gherghiceanu şi cu inginerul Aristide Dodu, de la Institutul de cercetări textile, să punem valva la punct. Acum merge foarte bine şi e solicitată şi în străinătate. Nu-i singura ispravă la care am contribuit. Mai sînt arterele artificiale, acele atraumatice, ochelarii pentru microchirurgie, altele, teme de cercetare, cîteva din cele implementate pe calculatorul clinicii. Chiar dacă ideile mi-au aparţinut, totul s-a făcut şi se face în colectiv.

— Sînteţi pentru echipă ?

— Chirurgia cardiovasculară, şi nu numai ea, nu poate fi gîndită în afara echipei. Toţi pentru unul şi unul pentru toţi. Ca într-o orchestră, pe care o dirijează prim-operatorul. Poate chiar mai mult, ca într-o navă cosmică : fiecare cu treaba lui, pe care trebuie s-o ştie la perfecţie. Pentru că greşeala unuia impietează asupra reuşitei generale. N-ajunge ca tu, ca prim-operator, să fii alfa şi omega, trebuie să fie şi ceilalţi, toţi, de care depinzi. De aceea mă întorc şi zic : formarea cadrelor nu e facultativă, e obligatorie.

— Drumul dumneavoastră cînd a început ?

— Am făcut cea dintîi operaţie pe inimă la Cluj, în 1960, ajutîndu-l pe maestrul meu, profesorul Aurel Nana. Mă întorsesem de la „Fundeni", unde urmasem o perfecţionare cu profesorul Voinea Marinescu.

— Ce fel de om era maestrul dumneavoastră ?

— N-aş putea avea decît cuvinte de respect pentru cel care mi-a pus bisturiul în mînă. Profesorul Nana avea multe calităţi dar, ca orice om, şi slăbiciuni. Cînd n-am putut să vorbesc de bine despre dînsul, am tăcut. M-a ajutat mult şi îi datorez enorm. N-am aşteptat însă numai de la dînsul. M-am ajutat şi singur, fiind, n-am spus-o eu, au spus-o alţii şi notele, cel mai bun anatomist al promoţiei Cluj 1952. De aceea am şi fost reţinut în învăţămîntul superior, ca asistent.

— Pentru a nu lăsa impresia că vă lăudaţi, să continui eu : asistent în 1952, şef de lucrări în 1962, conferenţiar în 1964, profesor titular în 1968. Între 1962 şi 1974 aţi lucrat la Tîrgu Mureş, da ?

— Am întemeiat acolo, în 1966, prima clinică de chirurgie cardiovasculară din provincie, act de care sînt mîndru şi azi. Tot la Tîrgu Mureş am efectuat, la 5 aprilie 1973, cea dintîi operaţie pe cord deschis dinafara Capitalei, oprind, pînă să plec, alte 15 cazuri. Din echipă făcea parte şi actualul şef al clinicii, Radu Deac, crescut şi promovat de mine încă din perioada studiilor, din Cluj-Napoca şi mai apoi din Tîrgu Mureş, perioadă tratată de el amnezic. Desigur, asta nu-i scade cu nimic din meritele profesionale, dar mă întreb dacă e practic să-ţi negi propriul certificat de naştere ?! Ştiţi dumneavoastră povestea cu Cezar şi Brutus...

— Vă socotiţi dumneavoastră însivă un maestru ?

— Mi-e teamă că un răspuns ar fi sentenţios. Să lăsăm timpul să judece, notînd numai ce se poate verifica. La Tîrgu Mureş, Mihai Ilniţchi şi Ion Liebhardt au învăţat lucrînd cu mine. La fel s-a format Virgil Cândea, care conduce, şi conduce bine, clinica de la Spitalul Militar Central. Ar mai fi cei de aici, de la „Fundeni", nu toţi tineri, dar profesionişti de elită : Ilie Pavelescu, Francisc Proinov, Dan Făgărăşanu, Ion Socoteanu, Mircea Bîrsan, Dan Gherghiceanu, Marina Păcescu, Mircea Cristescu. I-aş adăuga pe cei care, făcînd parte pînă la absolvire din cercul ştiinţific studenţesc de specialitate, se vor integra, după posibilităţi, în unitatea noastră. Mă gîndesc la Horia Mureşan, la Dan Grigorescu, la Cornelia Roman, la Vlad Alexandrescu, la Ovidiu Nuţu, la Dan Iosifescu, la Daniela Herescu.

— Ce contează, după opinia dumneavoastră, în înfiinţarea unei şcoli : cărţile sau elevii ?

— Una fără alta nu se poate. Sînt strîns legate. Ca unul care, în 1976, am deschis această clinică, dintr-un compartiment existent în cadrul chirurgiei generale, trag nădejde să nu-mi încheie cariera pînă cînd nu se vor înfiinţa centre de chirurgie cardiovasculară la Timişoara, Cluj-Napoca, Iaşi şi Craiova. Adică acolo unde există institute de medicină şi unde studenţii trebuie să ia, cît mai timpuriu, contact cu această disciplină. Cu atît mai mult cu cît, în toate statisticile, maladiile de inimă sînt pe locul 1, după care, după o pauză mare, urmează celelalte.

— Tovarăşe profesor Ioan Pop D. Popa, mă întreb şi vă întreb : sînteţi un exclusivist sau le lăsaţi mînă liberă colaboratorilor ?

— Am fost şi sînt pentru mînă liberă. Ceea ce, pe vremea tinereţii mele, nici nu se concepea. Profesorii erau „monştri sacri" şi nu admiteau să faci ceva singur, fără „tutelă". Lucrurile s-au schimbat şi, cred eu, s-au schimbat în bine. Am, ca să fiu şi mai concret, cîţiva colaboratori, poate 5, poate 6, poate mai mulţi, care operează la cel mai înalt nivel. Cînd ei intră în sală, stau fără emoţii.

— Iertaţi-mă : aţi pomenit adineaori şi cîteva nume de femei ! E chirurgia o meserie pentru femei ?

— De ce n-ar fi ? !

— Alţi profesori reputaţi susţin că nu.

— Prejudecăţi ! „Sexul slab" e tot mai mult o formulă, probabil de politeţe. E mai greu pentru femei, pentru că ţi se cere robusteţe şi rezistenţă fizică, dar dacă le ai, se poate. Nu văd ce piedici ar fi. Pot să revin ?

— Sînt numai ochi şi urechi.

— Dificil e momentul cînd îi permiţi celui mai tînăr să opereze mîna-întîi. Trebuie să-l intuieşti exact, ca să elimini şi cel mai mic factor de risc. Promovarea trebuie făcută pe baze cît mai obiective, iar eu mă ajut, în această direcţie, de o statistică fermă, trecută şi pe calculator. Cunosc, în fiecare clipă, cînd a operat fiecare, ce şi cum.

— Colaboratorii vă iubesc ?

— Credeţi că e obligatoriu ? Tocmai nefăcînd diferenţe între ei, mi-am cîştigat respectul. Muncim împreună, învăţăm împreună.

— Dumneavoastră ce mai învăţaţi ?!

— Cu cît ştii mai mult, cu atît îţi dai seama că ştii mai puţin ! Fără anatomie, de exemplu, un chirurg e doar un cîrpaci. Fără fiziologie, la fel. În plus, în meseria asta mai trebuie, pe lîngă clinică, să stăpîneşti noţiuni de anatomie patologică, de explorări funcţionale, de anestezie-reanimare, de electronică, de reologie, de hemodinamică, de imunologie, de... de... E lesne de dedus că toată viaţa rămîi un învăţăcel.

— Timp liber aveţi vreodată ?

— Atunci, şi între două operaţii, ies pe şoseaua de centură. Maşina mă destinde şi mai vîrtos, cînd se poate, un copac, o frunză. Mă mai eliberez de roşu, culoarea sîngelui, de care mă însoţesc zi de zi. Iată de ce echipamentul din sala de operaţie e bleu. Parcă mai îmblînzeşte culoarea sîngelui.

— Noţiunea de precursor nu vă incomodează ? Nu aduce a bătrîneţe ?

— Am văzut tineri de 60 de ani şi bătrîni de 30. Spiritul decide.

— Şi altceva ?

— Sentimentul că-ţi faci datoria. Că laşi o urmă, că pui o cărămidă.

— Frumos spus. A ieşit ce-a ieşit din acest dialog, mie îmi place ! Vă mulţumesc.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Mîini de virtuoz

Între cei care acționează zi de zi, cu dăruire și meticulozitate, la hotarul atît de fragil și de riscant dintre a fi și a nu fi, călăuziți întotdeauna de ideea-forță, cu valoare ordonatoare, de a smulge din ghearele morții și a reda vieții active, bucuriei de a trăi, pacienții bolnavi de inimă, se numără colonelul dr. Vasile Cândea, șeful Secției de chirurgie cardio-vasculară a Spitalului Militar Central.

L-am văzut operînd și i-am admirat profesionalismul și talentul,respectiv eleganța și precizia, calmul și perfecta coordonare a mișcărilor, grija de a menaja, țesuturile, de a nu traumatiza inima mai mult decît trebuie. L-am văzut ostenit după actul operator, retrăgîndu-se discret în sine cu mulțumirea că a reușit și am înțeles cît de mare îi e umanitatea. L-am văzut așezîndu-și părintește mîinile pe umerii celor eliberați de amenințarea iminentă a morții ori ștergîndu-și pe furiș o lacrimă din colțul genelor și ni s-a dezvăluit cît de imensă poate fi fericirea unui chirurg de inimă.

Și ne-am bucurat să aflăm că aceste iscusite mîini, ca și chirurgul Vasile Cândea, ca o consecință firească a ceea ce fac întru binele omului, stau și stima și elogiul unor eminente personalități medicale din țară și de peste hotare.

Profesorul dr. doc. Ioan Pop D. Popa, șeful Clinicii de chirurgie cardio-vasculară Fundeni, sub îndrumarea căruia cel despre care scriem a lucrat la început, nota : „Doctorul Vasile Cândea, ca și colectivul pe care-l conduce, reușesc să rezolve azi cu multă competență cazuri de afecțiuni grave de inimă. Apreciez în mod deosebit volumul și calitatea operațiilor, disciplina și seriozitatea medicilor militari. Sînt sigur că acest priceput colectiv va înregistra succese și mai mari pe planul performanțelor spre lauda lui și prestigiul școlii românești de medicină cardio-vasculară". Profesor dr. doc. Ștefan Berceanu, șeful clinicii de hematologie din Spitalul clinic Fundeni : „Între chirurgii cu care cooperez perfect în realizarea splenectomiilor în bolile de sînge este și colonelul dr. Vasile Cândea. Deși asemenea operații comportă foarte mari riscuri și erau pînă mai deunăzi contraindicate, datorită măiestriei chirurgilor cu care colaborez aceste riscuri, au fost înlăturate încît în cele peste 500 de splenectomii efectuate pînă acum, motralitatea inter și post-operatorie este zero". Profesorul dr. George Litarczek, părintele anesteziologiei în țara noastră și cel care a făcut primele anestezii prin electroacupunctură în chirurgia cardiacă, adăuga : „Cu doctorul Vasile Cândea colaborez de multă vreme și cu mare plăcere. Eu am destulă treabă și la Institut și la Clinică. dar de cîte ori mă solicită să fac anestezie prin acupunctură las totul la o parte și răspund cu mare bucurie. Este un om serios, cu mîini de virtuoz și cu care mă simt întotdeauna bine să fac echipă". Profesorul Charles Dubost, unul dintre cei care a pus bazele chirurgiei cardio-vasculare pe plan mondial, fostul director al Clinicii cardio-vasculare de la Spitalul „Broussais" din Paris, la care colonelul dr. Vasile Cândea a efectuat un curs de perfecționare, în 1979, completa „portretul" : „În timpul activității medicale în clinica noastră dr. Vasile Cândea a demonstrat un interes cu totul deosebit participînd nu numai la un foarte mare număr de intervenții chirurgicale, dar și la activitățile de învățămînt și reuniunile științifice. Domnia sa a lăsat o frumoasă impresie fiind apreciat de întregul corp medical al clinicii noastre".

Profesorul Armand H. Piwnica, un nume de prestigiu în chirurgia cardio-vasculară, de la Spitalul „Lariboisiêr" din Paris nu se sfia să declare : „Îl consider pe doctorul Cândea ca pe un chirurg complet și sper să mai am ocazia să operez împreună cu el". Elogii la fel de calde din partea profesorului Marius Barnard : „Apreciez răspunderea și devotamentul pentru tot ceea ce face echipa operatorie de sub conducerea dr. Vasile Cândea. De la medici la surori, cu toții depun un mare interes și un mare volum de muncă pentru ca bolnavii operați să fie recuperați cît mai grabnic și în condiții cît mai bune. Aș fi fost foarte fericit dacă aș putea face mai multe operații cu această echipă".

E de înțeles că toate aceste frumoase aprecieri venite din partea unor autorități care pun în lumină dreaptă probitatea profesională și morală a acestui valoros chirurg român nu sînt gratuite. Ele au acoperire în muncă și în fapte palpabile și controlabile, într-o activitate clinică și științifică polivalentă, cu largi deschideri către nou, într-un caracter integru a cărei virtute suverană este datoria față de bolnav. Spre edificare vom apela la cîteva date și momente din activitatea acestui chirurg.

Din 1961 și pînă în 1972 a practicat chirurgia generală în Spitalul Militar Central, sub îndrumarea generalului doctor docent Eugen Mareș și a profesorului dr. doc. Iuliu Șuteu. În paralel s-a preocupat cu asiduitate și de explorarea sistemului limfatic în diferite afecțiuni făcînd între altele, și primele limfografii cervicale din țară. Cercetările din ce în ce mai adînci pe acest tărîm, unice și acum pe plan național, aveau să constituie baza documentară a lucrării de doctorat a chirurgului Vasile Cândea (întocmită sub conducerea științifică a prof. dr. docent I. Teodorescu Exarcu) și a monografiei „Sistemul limfatic în șoc", scrisă în colaborare cu dr. Alexandru Bucur. Tot în această perioadă a participat cu un capitol la redactarea amplei monografii „Șocul", lucrare care a fost încununată cu Premiul Academiei R.S.R. și a fost tradusă în limbile engleză și rusă.

Atras de chirurgia cardio-vasculară, a început-o printr-un curs la Spitalul Clinic Fundeni, după care a continuat să se specializeze pe durata celorlalți ani, pentru ca în 1976 să obțină prin examen, cu profesorul Dan Setlacek, primariatul în chirurgia cardio-vasculară și, concomitent, conducerea Secției de chirurgie cardio-vasculară din Spitalul Militar Central. Tot în 1976 avea să abordeze, într-o colaborare de echipă interdisciplinară hematologică și chirurgicală, aspectele chirurgicale în bolile de sînge, activitate soldată cu îmbunătățirea tehnicilor de ablație a splinei și cu cea mai reprezentativă statistică, din țară și pe plan european, în privința splenectomiei. La cele peste 450 de operații nici un eșec, ceea ce constituie o performanță notabilă, ținînd cont de faptul că bolnavii cu sînge sînt foarte fragili la intervențiile chirurgicale, avînd o rezistență foarte scăzută la infecții.

După ce și-a îmbogățit pregătirea de specialitate, experiența chirurgul Vasile Cândea s-a consacrat cu toată puterea operei de creație pe tărîmul chirurgiei cardio-vasculare, impunîndu-se cu realizări remarcabile, și ajungînd în ultimii doi ani să înscrie pe agenda activității operatorii aproape toată gama afecțiunilor chirurgicale cardiovasculare.

Din medici tineri, cu o pregătire medicală generală a făcut, prin instruire teoretică și practică, prin implicarea directă în actul operator, o redutabilă echipă de profesioniști, perfect sincronizată, în măsură să asigure reușita intervențiilor. Bucurîndu-se permanent de sprijin, a pus la punct o bază materială excelentă, care satisface toate exigențele în materie. Mai mult, în cadrul colectivului pe care-l conduce, desfășoară o prestigioasă activitate de cercetare științifică, care își găsește expresie în peste 250 de comunicări de larg interes prezentate la reuniunile de profil din țară și străinătate. Dintre acestea se pot menționa: procedee noi de protecție miocardică în timpul operațiilor pe cord deschis, cercetări infrastructurale ale celulei miocardice sub circulație extracorporală (în colaborare cu Institutul „Dr. V. Babeș"), abordarea chirurgicală a endocarditei bacteriene acute și subacute, precum și introducerea pentru prima oară în țara noastră a operațiilor pe inimă cu anestezie prin electroacupunctură. A mai realizat 8 filme medicale, dintre care cel ce s-a numit „Protezarea valvulară-mitrală" a primit Premiul doi în „Cîntarea României", în 1983, și Premiul întîi al ACIN-ului tot în acel an.

Am vorbit în rîndurile de mai sus despre chirurgul de inimă care este dr. Vasile Cândea, despre mîinile sale iscusite. Știm însă că și celelalte mîini ale colegilor săi de breaslă nu sînt cu nimic mai puțin merituoase, toate împreună și fiecare pereche în parte ocupîndu-se de prelungirea vieții pieritoare a omului scriu în fapt o operă nemuritoare.

IOAN STRUJAN ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Personalități feminine

La 21 iunie 1890, revista franceză „L'Illustration", această extraordinară cronică în imagini a evenimentelor timpului, publica o gravură de un mare interes : În fața venerabilului și severului juriu al Facultății de Drept din Paris, o tînără româncă, Sarmiza Bilcescu, dobîndea titlul de doctor în drept — și acest titlu era acordat pentru prima dată în lume unei femei ! Teza ei trata despre condiția legală a mamei în dreptul românesc și în cel francez și nu era o dizertație oarecare, ci un studiu erudit și masiv, însumînd 508 pagini. Lucrarea, menționează revista franceză, „a stîrnit admirația unanimă a comisiei examinatorii". Ceea ce publicația nu spunea era faptul că studenta Bilcescu a întîmpinat inițial mari animozități în frecventarea Facultății de Drept, studenții bărbați și profesorii privind-o cu adversitate și încercînd chiar să împiedice prezența ei la cursuri.

Nu vrem totuși să spunem că această incontestabilă prioritate mondială demonstrează afirmarea timpurie a femeii din România în înalte grade profesionale. O dovedește chiar cazul primei femei doctor în drept din lume. Dacă presa românească a salutat aproape unanim evenimentul, iar Baroul din București a primit-o în 1891 pe Sarmiza Bilcescu în rîndurile sale, Curtea de Casație, în urma raportului ostil al procurorului general, i-a respins dreptul de a pleda, astfel încît a trebuit să se resemneze să dea consultații juridice !

Am insistat asupra acestui caz, pentru că el prezintă similitudini cu acela al unei alte vrednice românce, Elisa Leonida-Zamfirescu, o pasionată a tehnicii și chimiei. Voia să devină ingineră, ca și fratele ei, venerabilul Dimitrie Leonida, numai că Școala Națională de Poduri și Șosele... nu primea femei. Ingineria era privită ca o îndeletnicire exclusiv masculină. A plecat deci în Germania, unde însă nu a fost primită prea bine. Cu greu a fost acceptată printre studenții faimoasei Școli Politehnice de la Berlin — Charlottenburg — ca primă studentă a acesteia. Era în 1909 și... mizeriile au început curînd... Colegi care nu o salutau și profesori care îi aminteau că femeia e făcută pentru cele „3 K" (Küche, Kirche, Kinder), adică bucătărie, biserică și copii. Dar curînd, Elisa a izbutit să se impună prin rezultate excepționale la învățătură, uluindu-și colegii și dascălii. În sfîrșit, în 1912, a obținut titlul de inginer diplomat al Facultății de Chimie și Metalurgie din cadrul Politehnicii. Era nu numai prima ingineră din România, ci din întreaga Europă. Întoarsă în patrie, această decană a numeroaselor inginere române de astăzi a activat ca cercetătoare, timp de peste jumătate de veac (1912—1963), la Institutul Geologic, devenit ulterior Comitetul Geologic, conducînd aci 12 laboratoare și consacrîndu-se cu prilejuire valorificării avuțiilor subsolului românesc, mai ales resurselor de cărbune, șisturi bituminoase, crom, cupru și bauxită.

Încă o premieră în știința feminină românească este prilejuită de Maria Ropală-Cicherschi. Ea și-a susținut teza de doctorat la Facultatea de Medicină din Iași, cu teza **Contribuțiuni la studiul biologic al criminalității feminine sub aspect medico-legal** (1907). Odată cu aceasta, ea devenea prima femeie medic-legist din lume. A fost șefă de lucrări la catedra de medicină legală din Iași și în același timp medic-legist al Tribunalului, fiind autoare a mai multor lucrări de această specialitate, precum și membră corespondentă a Societății de Medicină Legală din Franța. În sfîrșit, trebuie să menționăm că primele două femei arhitecte din România, Virginia Spiru Haret-Andreescu și Ada Zăgănescu, au fost în același timp cele dintîi din lume în profesiunea lor.

În ce privește matematica, cea dintîi femeie licențiată în această știință în țara noastră a fost, în 1895, Constanța Pompilian-Zossima, distins pedagog și membră fondatoare a „Gazetei Matematice", totodată cea dintîi românca ale cărei lucrări științifice sînt consemnate într-o carte din străinătate, anume **Les femmes dans la science** de A. Rebière (1897). Primul doctorat în matematici susținut de o femeie la noi a fost în 1925 acela al Silviei Creangă, iar cea dintîi profesoară universitară într-o disciplină științifică a fost Vera Myller, care a obținut în 1918, la Universitatea din Iași, prin concurs, catedra de algebră superioară și teoria funcțiilor.

Medicina a fost un domeniu spre care s-au îndreptat multe femei, dar prima Școală Superioară de Medicină și Farmacie din București nu primea decît bărbați în rîndul celor doritori să studieze. Cea dintîi românca doctor în medicină și-a susținut de aceea teza despre cancerul colului uterin la Paris în 1884. Este vorba de Maria Cuțarida-Crătunescu, care a practicat apoi în țară ginecologia, a fost medic de întreprindere și a pus bazele primei creșe de fabrică din România. Cea dintîi femeie cu diploma de medic obținută în țară a fost, în 1890, Hermina Walch-Kaminski, eminentă reprezentantă a medicinei sociale la noi. Data este deajuns de timpurie dacă ne gîndim că prima absolventă a Facultății de Medicină din Budapesta a fost în 1900 Charlotte Steinberger — deci cu zece ani mai tîrziu decît la noi. În ce privește cea dintîi femeie profesor universitar de medicină ea a fost Elena Densușianu-Pușcariu (Iași, 1920), cu importante contribuții în domeniul oftalmologiei. Ar mai trebui să o amintim pe Cornelia Moga. cea dintîi medic radiolg din România (și printre primele pe plan mondial), care a murit ca o martiră a profesiunii ei, de pe urma iradierii cu raze X. de asemenea pe Maria Trancu-Rainer, prima femeie chirurg de la noi.

Și desigur că dintre aceste înaintașe n-ar trebui să scăpăm din vedere pe Maria Teohari, prima femeie-astronom din România, precum și pe Gabriela Chaborski, chimistă, cea dintîi femeie conferențiar universitar a Facultății de Științe din București și întîia de la noi care și-a înscris în 1919 numele în terminologia științifică internațională, prin descoperirea unui nou gen de levuri (ciuperci monocelulare), pe care profesorul ei de la Geneva, R. Chodat, le-a numit „cultura Chaborski". Și , desigur, merite deosebite în rîndul pionierelor revin fizicienei Ștefania Mărăcineancu, care în anul 1924 a avut prioritatea semnalării celui dintîi fenomen de radioactivitate artificială. În „Neues Wiener Journal" din 5 iunie 1934, savanta Irène Joliot-Curie, care împreună cu soțul ei, Frédéric Joliot-Curie avea să primească în anul următor premiul Nobel pentru descoperirea radioactivității artificiale, declara cu onestitate : „Ne amintim că savanta românca domnișoara Mărăcineanu a anunțat în 1924 descoperirea radioactivității artificiale".

Din nou nu vrem să spunem că această afirmare a femeii în știință s-a făcut ușor, fără impedimente. În secolul trecut mai ales era răspîndită pînă și prejudecata curentă că „femeia nu are nevoie de înaltă învățătură". Igienistul I. Felix nota cu firesc regret, că, în 1901, abia dacă profesau 20 de medici-femei în România, față de peste 1200 medici-bărbați. Un raport din același an înregistrează doar 21 licențiate în științe. În 1927 chiar, printre cei 598 membrii ai cunoscutei Societăți Politehnice din România, nu se număra nici o femeie. Cu atît mai mare, credem noi, este meritul acelora care au învins de timpuriu opreliștile, de altădată, izbutind să se impună, în folosul lor, al celorlalte femei și al întregii societății românești.

I. M. ȘTEFAN ■

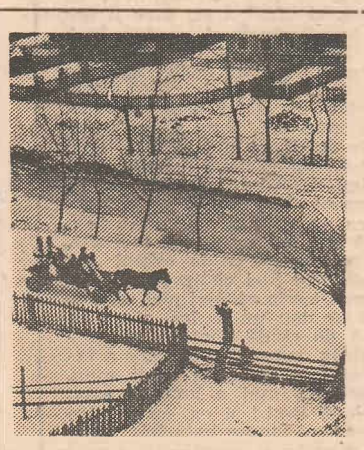

Iarna la Muzeul Satului

Un strat ușor de zăpadă se așezase cînd am intrat. Acoperișurile de șindrilă, țiglă, tablă sau stuf se îmbrăcaseră în alb.

Ningea.

Norii, atît de aproape de coșurile fără fum, își scuturau trecerea peste timp. Un croncănit de pasăre. Un susur de cișmea. Încolo, încoace ? Nimeni. Doare liniștea.

M-am oprit. Auzeam loviturile timide ale fulgilor pe crengi. Peste tăcere se întinsese zăpada.

La casa din Bistrița-Năsăud ușa se deschide. O curățenie desăvîrșită. Lăzile de zestre stau gata de oaspeți. Ce puțină lume !

Un **Dor** fără spaimă îmi bîntuie sufletul. Dorul de copilărie, dorul de fîntînile limpezite, dorul de lătratul unui cîine obosit de-atîta geruire.

Merg mai departe. Ici-colo o tresărire. Să fie amintiri ?

Prin colțuri de streșini s-au aciuit vrăbiile, care-și iau zborul din cînd în cînd ca niște gînduri viitoare. Un filfîit de aripi, un filfîit de cum te-ai dus copilărie.

Vreau să se deschidă o fereastră. Mi se face **Dor** să cred că dincolo de tăcerea fiecărui perete se odihnesc mîinile bătrînilor noștri.

Ninge.

La casa din Berbești de Maramureș, o femeie curăță zăpada. De pe porți, de pe aeoperișul porții, de pe aleile ce duc la scară.

Trec mai departe. În apropierea unei anume case îmi vine să strig, să aștept „bună ziua", să intru în casă și fără ezitare neliniștile să le uit, iar zăpada să-mi lumineze trecerea. Dar nu. E prea departe **Dorul** meu.

Ningea la Muzeul Satului. Ningea mărunt, ușor,calm, așa cum merg țăranii peste brazda pămîntului cînd pun grîul la iernat.

Atîta liniște e-n acest loc încît trebuie să plec.

Pe întreaga măreție a acestui lăcaș al statorniciei și vești-ciei s-a așternut încă o iarnă.

IOANA PROCA ■

Doamna Beti și trasul pe sfoară

La 87 de ani are un optimism uluitor. A scăpat dintr-un accident și plătește un profesor de gimnastică pentru un fel de exerciții la domiciliu. Prin mijlocul încăperii lungi a montat două balustrade între care face exerciții de mers. Întîi s-a ridicat și a făcut cîțiva pași prin cameră sprijinită de un cadru metalic. Cu el a umblat săptămîni și săptămîni, luni de zile, la telefon, la bucătărie, pe hol sau la baie. Apoi a trecut la exerciții de mers. La 87 de ani reînvață pașii și e convinsă că va reuși. Cataracta i-a umplu unul din ochi cu o lumină albă, păstoasă. Și ce dacă ? Ea zice : de-ar fi să mai trăiesc trei zile și tot mă operez să văd și cu ochiul ăsta ! În ultima vreme a dat împrumut aproape 500 000 de lei. Are chitanțele puse bine și dacă se enervează ți le arată. Lumea asta e nerecunoscătoare, haină și rea. O să le demonstreze ea tuturor ce înseamnă dreptate și corectitudine. De-aia sînt legi, să-i dea omului ce-i aparține și să-l ajute să lupte împotriva celor lacomi, do you understand? Yes, i do, lady, îi răspund și atunci vorbește mai departe în limba română. Singură recunoaște că nu a făcut nici o școală, că este autodidactă dar are așa-zisa școală de Bagdad, adică școala vieții și ca să mă testeze continuă conversația în franceză. Vă dați seama la ce încurcătură i-a pus pe ofițeri, pe procurori, pe nevoiași, unii dintre ei gata să zică yes, yes, numai ca lady să treacă mai departe. Ne înțelegem bine. Întreb, răspunde, numai că fiecare lucru are o poveste care începe de la plebicist și trece pe la 1920 sau prin cel de-al doilea război. Își aduce aminte de marile figuri ale perioadei interbelice, de amintiri frumoase trăite în România și-n alte țări europene și povestește șarmant. Brusc o întreb de una din poveștile cu bani. Ceee ? Repet întrebarea. Ceeee ? Mai zic odată, aproape strigîndu-i în pilnia urechii. Vai, maică, eu sînt bătrînă și nu aud, mi-a slăbit și vederea, și auzul, acum și beleaua asta cu piciorul. Strig iar. N-aud, zice ea, n-aud ! O întreb ceva despre copilărie. Asta aude cu plăcere. E chiar mîndră. A rămas singură de mică și s-a descurcat prin lume. Ba chiar a ajuns bogată. Primul ei soț a fost un bărbat în toată legea, și-mi povestește despre un ziar, despre francmasonerie, despre capitale europene, eu mi-s internațională, zice ea, rîzînd și îndreptîndu-și tichia de blană de astrahan, fixată pe vîrful capului cu o bucată de material legat sub bărbie. Încăperea e plină de lucruri vechi, de fotografii de peste 50 de ani, de obiecte demodate, unele inutile, păstrate în virtutea unui capriciu al memoriei. La capătul balustradelor lungi pentru reînvățatul mersului pe jos se află o scară care duce la un fel de balcon, legat de tavan de niște coloane de marmură. N-a mai urcat în acel amvon de aproape un an, de la nenorocirea cu piciorul. Acum are o tijă metalică în os și merge. Greu, dar merge. Și merge pentru că vrea, pentru că are voință, pentru că vrea să trăiască. Cheful ei de viață e mai puternic decît al unui adult. Doar uneori, și asta cînd o întreb de bani, de afacerile atît de discutate în oraș, abia atunci zice că nu aude, că e bătrînă, ei, acum eu sînt înainte de marea plecare, nu ca-n tinerețe, da nu mă mai interesează. Mîine poimîine mă duc la pretenii mei din tinerețe. Așa i-a păcălit și așa s-au păcălit mulți, că mîine poimîine se duce. Dar cînd venea ziua scadenței, hop, te și suna la telefon sau îți apărea la ușă și tu, mai mult de groază sau din lașitate, gîndindu-te că oricum nu mai are mult, semnai cu gîndul că peste cîțiva ani vei vedea ce-o mai fi, dar nu treceau cîțiva ani, cînd teancul de chitanțe devenea mărîncel și înainte de prescrierea lor te trezeai chemat la tribunal. Și te seca. În două, trei, cel mult patru înfățișări te rădea de la rădăcină. De cît ai semnat, atîta lua, indiferent cîți bani ai primit. Dar ea nu aude cînd e vorba despre bani. Adică atunci cînd o întrebi direct. Dacă e vorba de altceva, atunci da, aude perfect, își aduce aminte cu plăcere, zîmbește, mă trimite să văd o fotografie, să caut o amintire și timpul trece și ea mă perpelește cu amintirile ei, în timp ce mie îmi arde buza să aflu despre poveștile cu banii, despre procese, și despre moșteniri. La un moment dat mă trimite să caut o chitanță într-un sertar și chiar sînt gata s-o fac dar mă reține un gînd, în fond n-a cîștigat ca 30 de procese cu naivitate, ci cu șiretenie și cum voi deschide sertarul, cum va începe să strige, hoții, că la corzile vocale nu are nimic, și nu mai apuc să aflu mare lucru. Trebuia să mă duc să mă operez în America, zice ea, și tot ea zice, cum, doar noi avem aici chirurgi celebri, eu nu mă dau pe mîna străinilor ! Aduc vorba de moșteniri. Aude. A primit 600 000 de lei din S.U.A., zice ea, și a mai primit una, de la o rudă din Ungaria. Era în valoare de 700 088 de forinți (pfui, ce memorie fabuloasă poate să aibă la 87 de ani. Moștenirea a primit-o în urmă cu 18 ani și ține minte și cei 88 de forinți de la coada celor șapte sute de mii), și de atunci am rămas cu banii și eu aveam dinainte și-o vilă, un fel de cabană-castel pe care am cedat-o la stat. Și pămînt am avut, cîteva hectare la Lipova, cîteva la Ghioroc și-n locul lor mi-au dat un petecuț aici lîngă Arad, zice ea. E o poveste și cu acest pămînt, după cum mai sînt multe cu banii, cu singurătatea la 87 de ani, cu bolile, cu procesele, și apoi este o poveste cu acest optimism incurabil, frumos, plin de energie și speranță.

Elisabeta Langa s-a născut în secolul trecut, anul 1899, în Nădlac, județul Arad. Nimeni nu știe cîte procese a avut. Nu se mai păstrează dosarele. La o trecere fugară prin opisurile judecătoriilor par să tot fie vreo 30. Nu l-a pierdut pe nici unul. Sau pe cele pierdute le-a cîștigat în recurs. Ani la rînd a fost infailibilă, dovedindu-i pe toți cu calm, cu răceală, cu seninătate. Pe unii chiar cu părere de rău, sau mai corect spus mimînd regrete sfîșietoare. Dar nu a iertat pe nimeni. Un succint tablou al acestor victorii necruțătoare e greu de făcut. Vom încerca să prezentăm cititorilor cîte ceva din ultimii 20 de ani din viața acestei femei cu aer de personaj balzacian, vioaie, inteligentă, cu umor. Pe lîngă ea, Hagi Tudose, model în literatura română, nu este decît un dulce copil. El tremura pentru o jumătate de bănuț. Doamna Beti e generoasă, știe legile, te salvează dintr-un necaz spre a te duce la o nenorocire. Îți întinde o mînă ca să poată apoi să îți le ia pe amîndouă plus casa și hainele. Doamna Beti vorbește cinci limbi și știe literatură. Și beletristică, și juridică. Are om care-i spune ce paragraf o apără și ce paragraf îi dă dreptul să te scuture de bani. Ea știe ce înseamnă o hîrtie și cît valorează o semnătură. Dacă nu recunoști, ea știe că există un institut de criminalistică și acolo se poate stabili și în baza expertizei poate să cîștige. Și valoarea mărturiilor o știe. Ea nu discută decît între patru ochi sau în fața cuiva care tot speră că o va moșteni. Dar cel mai adesea te așteaptă la biserică. Toate problemele financiare le rezolvă pe scaunul de rugăciuni, închinîndu-se cu smerenie și șoptindu-ți cifrele de parcă le-ar spune pentru socotelile celui de sus. Și totuși, în multimea de afaceri, una pare mai veche decît toate. Prin anul 1966 Crăciun Tulcan nu locuia în Arad. Stătea într-un sat apropiat și voia să-și cumpere o casă în celebrul oraș din vestul țării. A aflat de șălașul de la marginea orașului (o casă cu acareturi și 30 de ari de grădină) și a ajuns la Doamna Beti și la nepoata ei. Delia. S-au tîrguit și acasă la un avocat și în prezența acestuia s-au înțeles și au făcut o hîrtie de vînzare cumpărare. Doi țărani — Crăciun Tulcan și Ion Chebeu — dau 20 de mii pentru căsuța de la margine și cei 30 de ari de pămînt. Avocatul le-a promis că într-un an le va obține buletine de oraș și le va încheia contract de proprietate. Cei doi s-au instalat la mica moșie care nu era chiar atît de mică. Doamna Beti și nepoata sa le-au promis acte pentru 30 de ari, dar de lucrat ei urmau să lucreze aici nici mai mult, nici mai puțin de 8 hectare, recolta urmînd s-o vîndă și beneficiul să-l împartă cu „stăpîna" pămîntului. În timpul în care lucrau aici, cei doi țărani au fost avertizați să înceteze sămănatul și lucratul terenului care ar fi aparținut cooperativei din Micălaca. Cînd i-au comunicat „proprietăresei" avertismentele, aceasta i-a liniștit, spunîndu-le că merge ca la șefi mai mari și aranjează. Culmea e că n-au mai fost deranjați, toamna au împărțit recolta și beneficiile și totul părea a fi tîrg în adevăratul sens al cuvîntului. Numai contractul și buletinul n-au venit. Și după ce s-au împlinit cei trei ani de la semnarea hîrtiei de mînă, întocmită pe post de act de vînzare-cumpărare, adică imediat după încetarea valabilității, cei doi au fost dați afară de organele de ordine, întrucît nu aveau ce căuta în respectiva casă. Cine credeți că reclamase scoaterea țăranilor din casa vîndută cu hîrtii de mînă ? Exact Doamna Beti care pe atunci se apropia de 70 de ani și se pare că prinsese un gust deosebit al afacerilor. Evident cei doi țărani n-au revăzut cele 20 000 nici azi. Povestea pămîntului abia începe. Iată un fragment dintr-un articol apărut în ziarul județean Flacăra roșie din 10 martie 1983 sub semnătura redactorului Mircea Dorgoșan : **„În urmă cu 15 ani, mai precis la 27 februarie 1970, printr-o decizie de expropriere, numitei E. Langa i se lasă în folosință din cele 8 ha teren arabil ce le deținuse pînă atunci suprafața de circa 45 ari. Terenul expropriat a fost inițial arondat I.A.S. Utviniș care însă nu l-a folosit aproape deloc datorită șicanelor și nesfîrșitelor certuri cu fosta proprietară. „Așa am ajuns să-l preluăm noi, ne spunea tovarășul Gheorghe Comșa, inginer șef al C.A.P. Sînleani. Era prin anul 1973. Terenul cu pricina a devenit curînd o adevărată pacoste pentru C.A.P. E. Langa împotrivindu-se în fel și chip, făcînd reclamații în stînga și în dreapta, deși exista un act legal de proprietate al C.A.P.-ului asupra pămîntului. Ce să vă spun ? Noi semănam și toamna E. Langa recolta. Cu toate sesizările noastre, de fiecare dată i se lerta sau i se treceau cu vederea faptele pe motiv că este femeie în vîrstă, neajutorată etc. Sincer să fiu, în 1982 cînd terenul a fost atribuit Inspectoratului școlar județean am fost bucuroși, într-un fel, că ni s-a luat de pe cap o asemenea belea"... Astfel, în 1983, printr-o adresă (nr. 5279/25 februarie 1983) a Consiliului popular municipal se comunică Inspectoratului școlar județean că i s-a atribuit suprafața de 7,8 ha în strada Grădina Poștei care teren este apoi repartizat diferitelor școli din municipiul Arad. „Nouă ni s-a repartizat cirea 1 ha de teren pe care l-am arat și semănat cu porumb, ne relata tovarășul Ioan Nădăban, directorul Liceului industrial nr. 2. Spre surpriza noastră, toamna, cînd am vrut să-l recoltăm, n-am mai găsit un știulete, cîțiva oameni de-ai fostei proprietare E. Langa intrînd în lan cu de la sine putere și culegînd tot porumbul. Ne-am adresat organelor de miliție, dar iată, a trecut o jumătate de an de atunci și nu am reușit să ne recuperăm paguba"... Aproape la fel s-au petrecut lucrurile și cu terenul și recolta Școlii profesionale U.C.C.O.M., ambii directori mărturisindu-ne că sînt hotăriți — dacă nu vor fi ajutați — să renunțe la terenurile cu pricina. Să mai precizăm că la sălașul din Grădina Poștei E. Langa crește de cîțiva ani buni mai multe vaci și cîteva scroafe cu purcei pe care le hrănește — zice ea — „cum poate".** E o naivitate să-și imagineze cineva că porumbul șterpelit de la cele trei licee din Arad a fost restituit. Pămîntul pe care-l dădea la lucrat în parte era recoltat în clandestinitate spre toamnă și omul, după un an de muncă, rămînea cu buza umflată. În fond, ce-a căutat el să lucreze la pămîntul ceapeului ? Cine l-a pus să asculte de-o femeie bătrînă? Atîta doar că întrebări de genul acesta nu i s-au pus niciodată și Doamnei Beti. Ea era mereu ocupată. Pe la mica ei moșie trecea rar. Doamna Beti este o femeie cu simțul banului. Știe să-l investească și să-l pună la muncă în așa fel încît să scoată pui. Ea învîrtea și învîrte banii. Și cînd șmecherii se întîlnesc cu fraierii, banii se înmulțesc mai ușor. Pămîntul dă cît dă. Pe lîngă ce scotea din banii puși să circule, valoarea recoltei era un mizilic.

Doamna Beti era o femeie generoasă. Avea chiar orgoliu. Voia să se știe că te ajută cînd ești la mare înghesuială. Dar nu le întindea mîna decît oamenilor de nădejde. Erai într-o situație disperată ? Te duceai la ea. Te înțelegea. Te chema mîine. Ea nu are bani. Zicea că trebuie să vorbească a doua zi cu cel care-i are. A doua zi zicea că nu l-a găsit. A treia zi poate că-ți dădea, dar asta însemna că a aflat deja ce bunuri ai, ce leafă, cît de solvabil ești. Și cînd te duceai la ea îți spunea că omul cu banii dă, dar cu dobîndă. Ici șase mii, semnezi o chitanță pentru opt mii. Dacă nu-i aduci într-o lună, mai semnezi o chitanță, dar pentru 10 mii. Și dacă luai 20 de mii și semnai pentru 25 și nu-i aduceai într-o lună, ea îți apărea la poartă sau la birou și-ți spunea, dragă, omul zice să-i dai banii. Dacă n-ai, atunci să-i dai o chitanță, da în chitanță scrii că ai primit 30 de mii, așa așa, ca să aibă el o hîrtie la mînă. Și oamenii semnau. Toți luau bani și semnau pentru cît le cerea Doamna Beti. De ce luau banii ? De ce semnau pentru mai mult ? Și-n asta se ascunde ceva. Toți erau într-o situație limită, unii chiar într-o situație îndoielnică. Aveau nevoie urgentă de bani. Și dacă Doamna Beti dădea doar în schimbul unei hîrtii, de ce n-ar lua cît mai mult, indiferent de chitanțe, că de bătrînă e bătrînă, are 70 de ani, are 75 de ani, are 80 și cine știe, poate nu apucă să-i mai cearâ înapoi. Cam așa și-au făcut calculele mai toți. Altfel, ce i-a determinat pe unii să tot ia, să tot semneze, să tot ia și să semneze iar, încercînd să împingă lucrurile cît mai departe. Numai că socotelile n-au ieșit. Doamna Beti, plină de optimism a împlinit și 75 de ani, și 80, și 85, și de fiecare dată, cu cîteva zile înainte de pierderea valabilității chitanțelor semnate i-a dat în judecată pe datornici. Și în dosarele judecătoriei din Arad apar documentele proceselor cu Magdalena Șoimușan pentru 86 315 lei, cu Nagy Iuliana pentru 30 000 lei, cu Cik Anton pentru 57 805 lei. Procesul cu Anton Cik (dosar 3186/1976 aduce pentru prima dată în discuție un fapt. Anton Cik reclamă că a luat 20 000 lei dar a fost pus să semneze și pentru dobîndă care a urcat cu împrumut cu tot la 57 809 lei. Toate dosarele care au urmat conțin declarații ale celor piriți, că Doamna Beti dădea o sumă, dar de trecut în chitanțe te punea să treci și să semnezi suma împrumutată, plus dobînda inclusă pe care o semnai ca fiind tot sumă împrumutată. Și așa au ajuns în fața instanței Cornelia Vaida pentru 26 200 lei, Ana Păcurar pentru 37 000 lei, Cristici Valeria pentru 68 000, Orod Lia pentru 15 400, Vaida Cornelia pentru 29 200, Fildan Ecaterina pentru 35 600, Man Vasile pentru 180 000 lei, acesta din urmă împrumutînd de fapt doar 50 000 lei. Rînd pe rînd, proces după proces Doamna Beti i-a cîștigat pe fiecare. Au luat, nu importă cît, au semnat pentru atît, atît să plătească. Și nu i-a iertat pe nici unul. N-a avut de unde, i-a scos casa la mezat. Ciudat este că mulți s-au plîns. Cînd au descoperit că nu ei sînt cei șmecheri, că Doamna Beti e cu cîteva clase mai isteață (sau mai sfătuită) decît ei, s-au plîns la organele de miliție. La una din perchezițiile făcute la domiciliul ei de pe strada Cloșca nr. 14 au fost găsite chitanțe de la oameni care au împrumutat de la ea 444 645 de lei. În baza plîngerilor și de martori Doamna Beti a fost și cercetată. În două dosare ea figurează pe post de pîrîtă sub învinuirea de înșelăciune. Pe amîndouă le-a pierdut la fond. La primul i s-au dat 6 luni cu suspendare, la al doilea 1 an. La al doilea procuratura locală introduce recurs, considerînd pedeapsa prea mică. Dar la recurs Doamna Beti cîștigă fără probleme și rămîne nevinovată. Ba mai mult, pe două nevoiașe pe care le împrumutase și se plînseseră, după ce le convinge să-și retragă declarațiile că le iartă împrumutul și după ce ele și le retrag și Doamna Beti nu le dă banii, ele revenind și spunînd adevărul le duce în situația de a fi condamnate pentru mărturie mincinoasă și reușește să le încalțe cu cîte o pedeapsă de 6 luni fiecare. Asta după ce la semnarea chitanțelor le luase de fiecare dată cîte o sută de lei în plus ca să aibă de taxi că ea este bătrînă și bolnavă.

Ce e ciudat în acest șir de procese, dincolo de matematica tuturor chitanțelor calculate în dobînda lunară cu o precizie absolută, în ciuda declarațiilor, a unor probe care există, a vinovaților că au luat dar și mai vinovați că nu au plătit e slalomul incredibil făcut de o femeie de la 75 pînă la 85 de ani printre toate articolele de lege, rămînînd mereu nepedepsită, optimistă, compătimită pentru vîrstă și boli dar sîrguincioasă și meticuloasă în a-i executa cu precizie pe creditori. Misterul acesta e încă nedezlegat și poate că merită toată truda ca într-o bună zi să aflăm cum, în ciuda lungului șir de procese, de martori, Doamna Beti a rămas curată ca o domnișoară. Numai că în viață toate se plătesc. O păcălești la 30 de ani, la 50, la 70, la 80, la 85, dar într-o bună zi tot vine o scadență. Cînd mai avea de executat doar cîțiva păguboși, la ușa Doamnei Beti, a bătut iar cineva. Acesta descoperise că din anul 1966 Doamna Beti primește două pensii, una de urmaș și alta de bătrînețe, avînd două buletine, unul de Arad și unul de Lipova (cel fals), reușind să dea și în bugetul statului o gaură de 85 000 lei. După ce s-a mirat, zicînd, eu credeam că din moment ce mi le dați pe amîndouă le merit și deci e voie să le ridic pe amîndouă, și cînd i s-a spus că e infracțiune a încercat să o ia pe englezește, I am born in 19-th century, sir, dar, cînd și-a dat seama că nu mai are încotro, a recunoscut, a și semnat, a și spus că e de acord să restituie statului banii, dar nu din puținii pe care-i are, ea susținînd că n-are, ci din cei pe care îi are de primit de la datornicii încă în judecată. Într-o bună zi Doamna Beti ar trebui să urce într-o dubă și să ia calea penitenciarului. Dar e prea bătrînă. Așa spun toți. Cum să lei o femeie de 87 de ani și s-o duci într-un penitenciar ? Doar ea e optimistă. Zilnic face exerciții de mers. Și după ce va merge, se va opera. Așa zice, chit de-o fi să mai trăiesc numai trei zile, tot mă operez și la ochiul cu cataractă ! Și-i cîștig pe toți. Și nu mai las la nimeni nici un leu. Nici un leu nu le las, zice ea plină de ciudă pentru nerecunoștința oamenilor pe care a încercat să-i ajute. Și eu îi spun, complicată, mai e lumea asta. Doamnă Beti ! și ea, cu privire ageră, îmi spune hotărîtă, dragul meu nu e complicată, e rea! Pur și simplu e rea! Și eu dau să plec și ea se ridică și printre balustrade începe iar să învețe să meargă, convinsă fiind că viitorul se află înaintea ei.

CORNEL NISTORESCU ■

Ce interes au ei? Interesul nostru!

Cu ce începe și cu ce se termină UN CONTROL SERIOS

„Electroaparataj"-ul, una dintre marile și importantele întreprinderi ale Bucureștiului, numără 38 de echipe de control al oamenilor muncii, echipe care-și desfășoară activitatea în sectorul 2 al Capitalei. Peste 170 de oameni — muncitori, tehnicieni, ingineri, comuniști, uteciști și membri ai O.D.U.S. — oameni de bine, cu un deosebit simț civic, în stare să-și sacrifice orele de odihnă pentru a răspunde unor sesizări sau pentru a controla bunul mers al uneia sau alteia dintre unitățile aflate în zona lor de îndrumare și control, au efectuat în 1985, numai în sectorul amintit, 806 controale, soldate, printre altele, și cu numeroase propuneri, 286 la număr, rezolvate pe loc sau în zilele următoare, toate cu urmări benefice pentru întreaga obște.

Consecință a sistemului democrației noastre socialiste, controlul oamenilor muncii se definește ca o formă de largă participare cetățenească la traducerea în viață a hotărîrilor de partid și de stat privind întărirea spiritului de ordine și disciplină, precum și mai buna gospodărire a avuției sociale.

Cu doi dintre cei mai buni oameni de control pe care îi are Capitala, Gheorghe Anghel și Constantin Ivanovici, mesceriași cu o înaltă calificare în „sdv"-uri, la Întreprinderea „Electroaparataj", ambii cu o bogată experiență în munca de control obștesc, am stat de vorbă chiar în întreprindere, dialogurile oferindu-vi-le în continuare.

— Ce vîrstă aveți, Gheorghe Anghel?

— 31.

— Sînteți un om curajos?

— O fi bine sau nu, îmi place să-i spun omului ce am de spus despre el. În munca de control obștesc, dacă nu ești mai ferm, îți pierzi vremea de pomană și îi mai minți și pe alții că faci treabă. Uneori, în comerț, întîlnești inși cărora dacă nu le spui în față cam ce crezi despre ei, și cînd spun în față am în vedere alcătuirea procesului verbal care urmează controlului, îți vin cu „argumente" care te pot compromite pentru tot restul vieții. De aici, zic eu, reiese o calitate importantă a membrului unei echipe de control al oamenilor muncii: corectitudinea.

— Care ar fi și celelalte calități?

— Un ochi foarte atent la tot ce înseamnă buna desfășurare a activității fie într-o alimentară, fie într-o unitate de prestări servicii, fie într-un magazin nealimentar, mă rog, în orice domeniu pe care-l controlăm. Desigur, ochiul acesta foarte critic se poate opri doar asupra curățeniei halatelor, asupra ecusoanelor și cu asta gata, ca în perioada romantică a controalelor oamenilor muncii...

— Cum era atunci?

— De prins, n-am prins-o, o știu din auzite. Erai dat pe lîngă un tovarăș cu experiență și începeai, boneta, ecusonul, halatul și cu asta se cam termina controlul. În momentul în care activitatea de control al oamenilor muncii a trecut sub directa îndrumare a Frontului Democrației și Unității Socialiste, s-a dat un nou statut echipelor de control. S-a trecut la controale serioase, în detaliu, care, desigur, nu omit boneta și halatul, dar nu se opresc aici.

— Cu ce începe un control serios?

— Un șef de unitate te ia în serios în momentul în care-i ceri actele. Asta e proba cea mai importantă pentru el. De aici încolo trebuie să fii moral. Nu sîntem făcuți să dăm cu barda, ci avem un rol de îndrumare. Apoi trecem la procesele verbale.

— Vă poate păcăli un șef de unitate?

— Mai poate. Atunci cînd are foarte multe spații de depozitare, foarte multe boxe. Neavînd un plan al unității, îți mai poate scăpa cîte ceva. Dar, rar. Ca să fim obiectivi, în majoritatea cazurilor, colaborăm cu unitățile pe care le controlăm.

— Uneori, însoțind unele echipe de control al oamenilor muncii, am avut impresia că erau primiți oarecum în glumă, în ciuda aerului sobru al membrilor echipei. Cît adevăr e aici?

— Adică nu prea erau luați în serios?

— Parcă da.

— Asta depinde de echipă. Și eu am surprins uneori zîmbete care dispar cînd apare miliția economică sau direcția comercială. Dar, tot cu zîmbetul pe buze, chiar glumind, mi-am văzut de treabă. Cu cîțiva ani în urmă, la o alimentară din Pantelimon, între un zîmbet și o glumă am încheiat un proces verbal și am sesizat inspecția comercială. Adevărul e că zîmbetul șefului de unitate ascunde, cîteodată, o anume stare de siguranță, stare care nu este neapărat urmarea cinstei lui deosebite. El mă lasă să pricep că are pe unul, pe altul. Recent am făcut parte dintr-o echipă de control mixtă, o echipă complexă și ne aflam într-o acțiune ordonată de primarul general al Capitalei. Ne-a fost repartizată Piața Traian cu unitățile din jur, Complexul comercial agroindustrial Poarta 1 de la „23 August" și Piața „23 August". Controlul, care a cuprins întreaga Capitală, fiind, desigur, mai multe echipe similare, a durat patru zile și a scos în evidență o seamă de neajunsuri: dosiri de mărfuri, ambalaje neridicate, magazii degradate care duceau la deprecierea mărfurilor. Să știți, că între cei controlați, puțini aveau chef să zîmbească.

Dincolo de anecdotica unor fapte, trebuie văzută răspunderea echipelor de control al oamenilor muncii față de avuția întregii obști. Ne străduim ca prin activitatea noastră să sporim calitatea muncii în unitățile controlate.

— Care este eficiența unui control obișnuit?

— În urmă cu cîțiva ani, pe Șos. Pantelimon, în apropiere de Terasa „Brateș", controlam o alimentară. Niciodată echipele de control nu sesizaseră ceva important aici. Noi am descoperit că nu se scoseseră unele mărfuri la vînzare. Am revenit. Am constatat că în continuare nu se scoteau toate mărfurile la vînzare și, în plus, se vindea și cu lipsă la gramaj. Directorul I.C.L. Alimentara 2, la sesizarea noastră, a făcut ordine în unitate. Am vorbit mai mult de unități alimentare, însă echipele de control al oamenilor muncii acționează pe o arie mult mai mare. Chiar și la frizerii.

— Ce se poate controla la o frizerie?

— De la curățenie pînă la corecta ridicare a materialelor din doiare.

— Există vreun interes să nu se ridice aceste materiale? Cum își pot face oamenii meseria altfel?

— Nu demult, am constatat că la unitatea din strada Eminescu, la un ras, se lua cu patru lei mai mult; la „Ciufulici", din Pantelimon, doi lei în plus, bani trecuți pe bon.

— Care-i misterul?

— Îl afli numai dacă te razi într-o asemenea unitate. N-om fi noi niște Colombo, dar uneori prinde bine, capeți experiență. Pe bon nu sînt trecute și operațiile executate ca să se vadă clar manopera și valoarea materialelor folosite. Mulți frizeri folosesc briciuri cu lamă și lamele le cumpără chiar ei, justificîndu-se prin calitatea slabă a briciurilor clasice.

— Unde este mai dificil controlul?

— În prestările de servicii. Îți trebuie timp. Dimineața, la unitate, afli că o parte din lucrători sînt pe teren. Pe teren nu-i găsești. Pierde și unitatea, pierde și cetățeanul. De pildă, o echipă a I.C.R.A.L.-ului care lucra la Alimentara, Șos. Pantelimon bl. 7, ajungea la lucru la ora 10 și pleca la 12, nefiind niciodată în formație completă.

— Sînt unități în care nu prea vă vine să intrați, să faceți control? În care vă încearcă un fel de lehamite.

— Da. În unele unități de alimentație publică. Aici „colaborarea" cu unitatea se încheie de cele mai multe ori cu sesizarea miliției. Cu colegul meu Ivanovici am constatat nu demult, la „Riviera", că se punea în sticle de trei sferturi vin la litru. Cazul a fost preluat de miliție, firește.

★

— Repet întrebarea și pentru dv., tovarășe Ivanovici, sînt eficiente acțiunile întreprinse de controlul oamenilor muncii?

— Sînt. Dovadă că oamenii ne sesizează un neajuns sau altul. Deci au încredere în noi. Apoi fiindcă sîntem în permanență sprijiniți de forurile de partid de la sector, de la municipiu. De altfel, în urma sesizărilor noastre, lucrurile se rezolvă.

— Colegul dv., Gheorghe Anghel, spunea, la un moment dat, că siguranța, îngîmfarea unui șef de unitate se datorează faptului că acela „are pe cineva", cum se exprimă el.

— Știți care cred eu că este adevărul? Că foarte mulți mint. Merg la intimidare. Iar celui care are, totuși, pe „cineva", nu-i folosește prea mult. Făcînd parte dintr-o echipă mixtă, ca și colegul meu, la Piața Elefterie, un lucrător de miliție ne-a împiedicat să ne exercităm atribuțiunile. Am anunțat imediat organul de partid al municipiului și tovarășul a fost trecut imediat în rezervă. În urmă cu doi ani, la berăria „Căprioara", în timpul unui control, doi dintre membrii echipei au fost loviți de niște indivizi instigați de un ospătar. La intervenția directă a primarului sectorului 2, au fost luate măsuri drastice: destituirea întregului colectiv al unității. E drept că, recent, ospătarul cu pricina a reapărut la doi pași, adică la „Brateș"... Dar, apropo, de berăria „Căprioara", vreau să arăt că ea se află în imediata apropiere a unei școli și, de multe ori, copiii privesc spectacolul degradant oferit de consumatorii în stare de ebrietate sau sînt chiar victimele unor invective. Sesizînd conducerea I.A.P.L.-ului Bistrița, s-au luat de fiecare dată măsuri imediate. Dar, de vreme ce faptele se repetă, cred că intervențiile respective nu sînt suficiente.

— Știu că Electroaparataj a contribuit foarte mult la amenajarea complexului comercial agroindustrial „Delfinului-Pantelimon".

— Echipele de control al oamenilor muncii sesizează, dau termene, aduc la cunoștința organului ierarhic al sectorului de care aparțin. Așa e peste tot. Sesizăm, de pildă, că, uneori, alimente ca pîinea, laptele etc. n-au sosit la vreme. Telefonăm la direcția respectivă, dar anunțăm și organul de partid. Zilele trecute, viscolul blocase cu zăpadă rampa de descărcare de la „Delfinului-Pantelimon". Echipa noastră de control, cinci la număr, a mobilizat întregul personal din piață și, cu ajutorul a două utilaje trimise de primăria sectorului, am deblocat intrările, tot primăria intervenind prompt și pentru venirea unor specialiști în ascensoare. Acolo, dacă stau lifturile, suferă aprovizionarea. Dar nu ne oprim la control. La acest complex echipele noastre au contribuit foarte mult. Am sudat, am pus geamuri, am făcut curat, am dezafectat vechea piață. Am fost și pompieri, dacă vreți să știți. Eu și colegul meu Anghel, aflați în control la Piața „Elefterie", am început acțiunea cu un stingător. Ieșea fum din camera de serviciu a pieței. Am spart ușa, am oprit curentul, cam cum se procedează în astfel de situații, și am stins focul. Apoi am început controlul.

— În ce măsură vă ajută sesizările oamenilor privind o situație sau alta?

— O bună parte din activitatea unei astfel de echipe se bazează pe sesizările și propunerile cetățenilor. Promptitudinea este prima cerință. De curînd, la alimentara din str. Socului, șeful unității n-a scos unele mărfuri la vînzare. Am ajuns acolo imediat. Cunoscînd legile, fiind corecți și acționînd prompt reușim să ne facem datoria. Să fim eficienți, să ne cîștigăm încrederea oamenilor și respectul celor pe care-i controlăm. Aici cred că se situează într-un fel statutul nostru, un statut ce decurge din reala și eficienta noastră democrație socialistă.

RĂZVAN BĂRBULESCU

„Amănunte" esențiale

Centrul Buzăului este, în același timp, o reușită arhitectonică și un mare vad comercial. Magazine, unități de alimentație publică sau prestatoare de servicii ocupă largi spații la parterul blocurilor sau localuri anume destinate bunei desfășurări a activității fiecăreia dintre ele. Fiind vorba de un perimetru suprapopulat, de o zonă unde atît localnicii, cît și trecătorii ocazionali își fac o mare parte din cumpărături sau vin să servească masa, centrul este, ca în orice urbe, un spațiu reprezentativ pentru grija cu care este privit și tratat cetățeanul aflat într-una dintre cele mai obișnuite ipostaze ale sale: aceea de solicitant de mărfuri. Tocmai din această pricină ne-a fost cu atît mai mare satisfacția, constatînd pe viu că cele mai multe dintre unitățile comerciale din centrul Buzăului sînt veritabile exemple de solicitudine a lucrătorilor, de aprovizionare corespunzătoare, un merit substanțial revenind și echipelor de control al oamenilor muncii, care au trecut — așa cum arată registrele unice de control — prin **toate** unitățile. Firește, unul dintre cele mai de seamă efecte ale acestui control a fost sporirea autoexigenței celor verificați, fapt ce explică bunul mers al activității comerciale din acest cartier al orașului. Asta în mare. De ce „în mare"? Pentru simplul motiv că mai pot fi sesizate încă destule amănunte care pot reuși să strice firma unora dintre unități, amănunte care au scăpat echipelor de control sau care, poate, nici nu au fost luate în considerație.

La magazinul de scule și unelte agricole (șef de unitate Maria Rada), ultimul control (efectuat de o echipă de oameni ai muncii de la Întreprinderea de contactoare, echipă avînd legitimația 51) a avut loc pe 6 august 1985, dată la care nu s-a constatat nici un fel de neregulă. E drept, magazinul arăta bine în general, dar pentru un loc unde lucrează numai femei, este de neadmis stratul gros de praf care acoperă toate galantarele, semn al unui spirit gospodăresc nu suficient de exersat. Aceleași aprecieri elogioase am întîlnit și în registrul unic de control al cofetăriei „Pietroasa", în urma constatărilor făcute la 6 noiembrie '85: unitatea este bine aprovizionată, avînd produse proaspete și frumos aranjate, cu prețurile afișate la vedere; personalul poartă halate și ecusoane și are carnetele de control periodic la zi. Acestea sînt notațiile echipei (sau, mai exact, cele pe care ni le-a citit responsabila Elena Danciu, sărind, probabil din neatenție, peste observația legată de lipsa produselor zaharoase). Nimic despre starea de curățenie a localului (unde, la momentul trecerii noastre pe acolo, cinci din cele opt mese erau nedebarasate, fără ca la ele să mai fie vreun client, asta în vreme ce, într-o încăpere din spatele tejghelei, se desfășura o intensă activitate de... ghicit în cafea). Despre prețuri afișate — nici vorbă, iar în privința ecusoanelor — exemplul cel mai edificator îl oferă chiar șefa unității, care, pentru a ne convinge că se numește așa cum a declarat, scoate ecusonul dintr-un sertăfund de geantă.

În apropiere, la restaurantul „Miorița", primele relații cu privire la locul unde poate fi găsită responsabila unității — Stela Flueraru — le-am primit de la un ospătar care fuma de zor lîngă masa unor consumatori. Înfruntînd mirosul greu de pe coridoare, am reușit să discutăm cu șefa unității. Și aici e totul în ordine. Echipa de control al oamenilor muncii avînd legitimația cu numărul 50 (alcătuită din Constantin Dragomir, Gheorghe Diaconescu și alți doi colegi), este, din cele consemnate, o obișnuită a localului, efectuînd, la 14 decembrie '85, al treilea control consecutiv în această unitate, despre care scrie negru pe alb că este bine gospodărită și aprovizionată, aflată într-o stare de ordine și curățenie desăvîrșită, avînd lucrători plini de solicitudine, o bucătărie curată și o magazie unde nu pot fi găsite produse alterate sau ascunse. Principala probă la care cei patru membri ai echipei i-au supus pe oamenii localului a fost gramajul la patru sute de grame de votcă, gramaj care corespundea. La restaurantul „Pietroasa", lucrurile se mai schimbă puțin. Responsabilul — Gheorghe Frincu —, om cu mare vechime în comerț, conștient de faptul că unitatea sa este una etalon pentru oraș, ne vorbește pe larg despre sprijinul primit din partea echipelor de control al oamenilor muncii: „Ne sînt de mare ajutor, pe cuvînt. De multe ori, mai ales la restaurantul cu autoservire, au intervenit, luîndu-i la rost pe cei care fumau acolo. Și apoi, sînt un stimulent și pentru ospătari. Eu le spun mereu — fiți atenți, nu puteți ști cine stă la masă! Nu, n-au venit să ne sperie, ci ne-au întrebat despre necazurile pe care le avem, promițîndu-ne că le vor comunica forurilor competente. Mai caută citeodată și prin magazie și e foarte bine, pentru că eu, obișnuit cu oamenii și cu localul, o fac, recunosc, mai superficial. Consemnările lor? Păi, au întocmit niște procese verbale pe care au zis că le duc la municipiu". În local este o adevărată harababură. Pe ușile deasupra cărora e înscris anunțul „intrarea oprită" și pe care scrie, întru întărire, „intrarea interzisă", circulă cine vrei și cine nu. Sînt serviți cetățeni în stare de ebrietate. Se vorbește tare și urît, iar lipsa unei mături se simte de departe. Aceeași e situația și la café-barul din vecinătate, loc unde sortimentul minimal înscris pe un afiș cu litere de-o șchioapă, pare o simplă glumă pentru înveselirea consumatorilor de bere de la mesele pe unde, rareori, trece cîte o ospătăriță mestecînd de zor.

Am avut curiozitatea să vedem ce scrie în registrul unic de control al marelui magazin „Dacia", dar a fost imposibil. De la ghișeul de informații ni s-a spus că șeful de unitate poate fi găsit la etajul IV. De acolo am fost trimiși la III. Ni se comunică însă că lipsește, așa că să mergem pînă la II, la tovarășa Dabija, șefa de etaj, care trebuie să știe ceva în direcția asta. Dar tovarășa Dabija nu știe. Ceea ce știe este că la etajul pe care-l conduce n-a trecut vreo echipă de control, dar amănunte îmi poate oferi tovarășa Gurgui de la etajul III. Înapoi acolo, dar la biroul din spatele unei draperii nu e decît o veioză aprinsă. Revenim după un ceas și mai bine. Aceeași situație, cu deosebirea că pe biroul luminat al tovarășei Gurgui și-a făcut apariția o pîine... Albă.

Și încă ar mai fi de observat. Fapte care țin atît de interesul acelora care lucrează în diferite unități comerciale (privind aprovizionarea, ordinea și curățenia), cît și de modul în care sînt tratați cumpărătorii. Parcă nici nu-ți mai vine să intri într-un magazin — așezat și el în plin centru, într-un local nou-nouț — de materiale sportive, unde două vînzătoare stau de vorbă (una dintre ele așezată chiar pe o masă) luîndu-și, în același timp, cu nonșalanță, în văzul tuturor, gustarea.

Ce-ar mai fi de spus? Nimic altceva decît că activitatea echipelor de control al oamenilor muncii trebuie ferită de pericolul formalismului. Înscrisurile din registrele unice sînt expeditive și parcă trase la indigo. Este limpede că acei care au efectuat controlul au trecut în mare grabă, fără a privi cu atenție în jur, fără a avea niște obiective precise. Eficiența unui asemenea control e, desigur, minimă. O instruire mai atentă, schimbarea periodică a zonelor unde se efectuează controlul, apelul la inspectoratele de specialitate, precum și observarea mai atentă și mai responsabilă a realităților pot determina, într-un viitor cît mai apropiat, o necesară schimbare în bine a stilului de muncă al echipelor de control, adică o luare în considerare a „amănuntelor" esențiale, trecute, pînă acum, cu vederea.

DAN MUCENIC

Ultimele pregătiri înaintea mondialelor de handbal

● La Kikinda și Zrenjanin, fără Stingă și Marian Dumitru ● Maricel Voinea, accidentat ● În 21 februarie, la Brașov : România – Cuba ●

După cum am mai anunțat, la 25 februarie urmează să înceapă în Elveția cea de a XI-a ediție a campionatelor mondiale de handbal masculin, prevăzute a se desfășura pînă la 8 martie, ziua finalei, în 13 săli din 12 orașe. Făcînd parte din grupa C, echipa României va juca după următorul program : cu Cehoslovacia la Geneva (25 februarie), cu Coreea de Sud la La Chaux de Fonds (26 februarie) și cu Islanda la Berna (28 februarie). Dacă va ocupa locul 1 sau 2 în grupă, formația antrenată de Lascăr Pană și Cezar Nica va trece în seria semifinală, avînd de înfruntat pe primele clasate din grupa D, alcătuită din Danemarca, Suedia, Ungaria și Algeria.

La ora de față, procedînd la ultimele retușuri, handbaliștii tricolori se găsesc la Arad, pregătindu-se pentru dubla întîlnire amicală cu Iugoslavia, 15 februarie la Arad, 16 februarie la Timișoara, contînd ca revanșă a meciurilor disputate zilele trecute în deplasare. Noutăți cu privire la ele, știri proaspete despre antrenamentele tricolorilor am aflat, luni la prînz, într-o scurtă convorbire telefonică avută cu antrenorul principal Lascăr Pană. Iată stenograma :

Vasile Stingă pregătindu-se cu ambiție pentru primul său titlu de campion al lumii

Fotografie : IORGU BĂNICĂ

— Din cîte am auzit, ambele partide din Iugoslavia au fost pierdute ! Semnele bune întîrzie, tovarășe Pană !

— Am pierdut de fiecare dată, 21—25 la Kikinda și 23—25 la Zrenjanin, dar n-am aliniat decît jumătate din echipă ! Au lipsit, între alții, Stingă și Marian Dumitru, ambii accidentați.

— Accidente grave ?

— Au și trecut, la această oră cei 2 antrenîndu-se cot la cot cu restul lotului. Stingă a avut o ruptură de fibre musculare, iar Dumitru, mai grav, o entorsă cu smulgere de ligamente care l-a ținut, cîteva săptămîni, în ghips.

— Cu ei, alta ar fi fost situația în Iugoslavia ?

— Fără îndoială. Au lipsit „tunurile".

— Cum a jucat echipa ?

— Am urmărit, în absența celor două „piese" grele, mai ales jocul în apărare. Din păcate, lucrurile bune au alternat cu cele rele, arătîndu-ne că mai avem destule de pus la punct. Ne trebuie mai multă decizie în apărare.

— Ce formulă ați folosit ?

— Am rulat aproape întreg lotul, mai mult jucînd Buligan și Simion, Berbece, Drăgăniță, Ghimeș, Boroș, Fölker, Maricel Voinea, Mirică, Vasilca și Mocanu. Cei mai constanți au fost Buligan și Drăgăniță. Restul cu oscilații, Berbece mai bine în meciul 2, Fölker meciul 1 și așa mai departe.

— Totuși, la telefon, nu prea păreți în apele dumneavoastră !

— Nici n-aș avea de ce : azi s-a accidentat Maricel Voinea. O întîmplare stupidă : a căzut pe piciorul lui Mocanu și s-a ales cu o entorsă. Doctorul Eugen Craioveanu tocmai i-a pus ghips ! Pentru 15 și 16 februarie nu vom conta pe Maricel, care va avea piciorul imobilizat o săptămînă.

— Din cîte știu, zilele trecute ați urmărit, la Zrenjanin, Iugoslavia — Ungaria, meci cîștigat de unguri cu 23—22. Posibilii noștri adversari din grupa semifinală au cîștigat acolo unde noi am pierdut ! Iarăși zic : semnele nu-s prea îmbucurătoare !

— Amicalele sînt amicale, campionatele încep abia în 25 ! Ungurii mi s-au părut în progres, disciplina lor tactică fiind remarcabilă, dar nu mă sperie. Normal, îi vom bate. Aceste verificări spun și nu spun mare lucru, fiecare antrenor păstrînd măcar o „mutare", două pentru Elveția.

— E adevărat că Suedia a întrecut R.D.G. cu 24—20 ?

— Da, la Upsalla. Acum, în verificări, repet, multe sînt posibile. Verdictul însă îl vor da mondialele.

— Care e atmosfera la lot ?

— Foarte bună. Lucrăm intens, neuitînd că am promis să facem totul pentru cucerirea celui de al cincilea titlu suprem.

— Ce știți despre Cehoslovacia ?

— N-am mai văzut-o de mult, dar am auzit că, săptămîna trecută, ar fi învins R.F.G. în 3 meciuri. Sperăm să primim, cît de curînd, înregistrările video ale partidelor respective.

— Ce prevede ultima parte a programului de pregătire ?

— În 21, o întîlnire, la Brașov, cu Cuba. Apoi, în dimineața zilei de 23, duminică, vom pleca spre Elveția, avînd să ne stabilim „cartierul general" la Berna, într-un hotel care poartă numele capitalei helvete.

— O ultimă chestiune, tovarășe Pană : continuați să vă păstrați optimismul ?

— În ciuda accidentărilor, care ne pun bețe în roate, nu dau nici un pas înapoi : mergem la mondiale cu gîndul la titlu ! Nu e doar părerea mea, ci a tuturor băieților. Păcat că nu-i puteți vedea la antrenamente : nu se menajează deloc !

— Drum bun și mult, mult succes !

OVIDIU IOANIȚOAIA

Scurt, foarte scurt

Înotătoarea băimăreancă Noemi Lung (în imagine) a stabilit la Boulognet Billancourt, lîngă Paris, un frumos record național la 200 m mixt. Cîteva zile mai tîrziu, la Bonn, într-o companie și mai selectă, eleva lui Gheorghe Dimeca și-a îmbunătățit recordul, coborîndu-l la 2 : 15,00. Felicitări! ● Fostul internațional craiovean Ion Oblemenco a preluat conducerea tehnică a divizionarei B Sportul muncitoresc Slatina. ● Fotbal. Iată cîteva transferuri aprobate de F.R.F.: Badea (Metalul Alexandria), Alexoi (Victoria Călan), Tudor (C.F.R. Caransebeș), Stef (Victoria Someșeni) și Cocîrlă (Victoria Călan) pentru Corvinul Hunedoara. ● AFLĂM CU STUPOARE CĂ FEDERAȚIA ROMÂNĂ DE RUGBY NU SI-A ȚINUT ȘEDINȚĂ DE ANALIZĂ ANUALĂ A ACTIVITĂȚII DIN 1983! CONDUCEREA C.N.E.F.S. CHIAR NU ȘTIE? ● Răspundem cititoarei Aneta Cosma din București : deși promovat anterior secund, mureșeanul Ispir va continua să și joace la A.S.A. Aveți dreptate: în privința antrenorilor-jucători părerile sînt împărțite. Numai federația nu pare să aibă vreuna! ● În vederea returului, F.C. Olt s-a întărit cu Despa (C.S.M. Reșița), Saioc (Universitatea Craiova), Andrei (Steaua) și Dănuț (Strungul Arad). ● Între memoriile depuse la F.R.F. în vederea unei eventuale solutionări : Bartales (I.U.P.S. Chitila) pentru C.S. Botoșani, Oprea (Progresul Brăila) pentru Dunărea C.S.U. Galați, Cojocaru (Rapid) pentru Petrolul, Margelatu (F.C. Arges) pentru Steaua Mecanică Fină etc. ● Florin Grigore (Sportul studențesc) va juca din primăvară sub culorile Progresului Vulcan. ● Lista completă a transferurilor depuse (și validate) de Steaua: Vlad de la Metalul București, Ceaușilă de la Chimia Rîmnicu Vilcea, Moldovan de la Metalurgistul Cugir. Echipa campioană urmează să revină din Italia în 19 februarie. ● „PLOAIE" DE VICTORII ROMÂNEȘTI ÎN ATLETISM! La Sofia au cîștigat Mihaela Loghin și Cleopatra Pălăcian, la Budapesta Liliana Năstase, Mitica Junghiatu, Iulia Beșliu, Liviu Giurgian și Petru Drăgoescu, iar la Ottawa, în Canada, Maricica Puică și Cristieana Cojocaru-Matei. Cu 4 : 14.17 pe 1 500 m, Maricica și-a trecut în cont cea mai bună performanță mondială pe teren acoperit. ● Simbătă, printre laureații „Flacăra" pe 1985, și unul care șchiopăta ușor! Datorită unei întinderi musculare Cămătaru a fost (și mai e) indisponibil cîteva zile, poate chiar o săptămînă. ● La Dinamo, pe lîngă Damaschin I și Mihăescu (anunțați mai demult), au mai venit Vasile Jărcălău (Unirea Urziceni), Daniel Sava (Victoria București) și Cristinel Sava (Metalul). Între ultimii nu e nici o legătură de rudenie. ● NAȚIONALA ÎN EGIPT ȘI IRAK? Pe adresa F.R.F. au sosit invitații ca o echipă selecționată, de preferință națională, să joace cîte două partide în Egipt (28 februarie și 2 martie) și, respectiv, Irak (14 și 16 martie). Reamintim că reprezentativa Irakului e calificată la C.M. din Mexic și a învins recent Danemarca (2—0). ● Din aceeași agendă : România — Grecia în 19 martie și Scoția — România în 26, la Glasgow. În aceeași zi, la Baku, U.R.S.S. — România (olimpici). ● Din lotul de rugby care se pregătește în vederea meciului cu Portugalia lipsește „linia a 3-a" Costică Florea, accidentat la genunchi.

La peluză

Declarații

Campioana mondială a fost înfrîntă pe teren propriu de formația vest-germană într-un meci amical în care după fiecare gol jucătorii exultau de parcă ar fi disputat o mare finală. Vreau să spun că deși amical, meciul a stîrnit un interes deosebit în țara deținătoare a trofeului și că partida s-a jucat fără menajamente. În bucuria și deopotrivă tristețea de la sfîrșit, un singur om a rămas egal cu el însuși, antrenorul învinșilor, Enrico Bearzot, îl mai țineți minte, proscrisul presei italiene înaintea campionatului mondial din Spania, adulatul aceleiași prese după...„Înainte", ambele tabere își făcuseră datoria : presa să fie gălăgioasă, nemulțumită și analitică ; antrenorul să tacă. A tăcut și a urcat pe muchie de cuțit pînă la momentul cînd bomba trebuia să explodeze și a explodat în una din frumoasele răscoale sportive care împing fotbalul mereu mai aproape de sublim...

După recenta înfrîngere, bătrînul Bearzot a zimbit și a spus : **Altfel se vor petrece lucrurile în Mexic...** Nu știu dacă vreodată controversatul antrenor și-a expus în lungi și sclipitoare interviuri concepția pe care se întemeiază geniul său profesional. Bănuiesc eu că nu a făcut-o. În fotbal ca și în viață, tocmai cînd crezi că știi foarte multe, reușești puțin. Bearzot însuși a demonstrat-o în etapa postmondiale.

Lapidaritatea declarației mie îmi face frig, apoi cald și iarăși frig într-o prelungită emoție proprie, îmi spun eu, clipei care ar urma faptului de a fi reușit să citesc un roman în cîteva secunde. Și spun : autorul acestei cărți știe totul despre existență !... Cărămizile sînt puse fiecare la locul ei, nici o ostentație, simplu, curat, profund... Includ Italia printre favorite și îmi aduc aminte de Kuusisi Lahti despre care n-am scris nici un cuvînt, fiindcă, adevărat vă spun, declarațiile oficialilor finlandezi m-au pus pe gînduri. Ce zic ei, zic plini de modestie : recunosc deschis că Steaua are prima șansă. Ca și cum dacă sorții ar fi decis să joace cu Juventus, Anderlecht sau Barcelona cu totul alta ar fi fost situația.

Elimini campioana Iugoslaviei cu dublă victorie, elimini campioana Uniunii Sovietice și ghinion ! — în turul următor trebuie să joci tocmai cu campioana României față de care ai desigur șansa a doua. Resemnarea e semnul smereniei !

În liniștea care se lasă auzi iarba crescînd la Utrecht. Și pe Bearzot declarînd : Altfel vor sta lucrurile în Mexic !...

Înainte de tragerea la sorți, juventusiștii au declarat că preferința lor ar fi Steaua... Steaua, deci, nu Kuusisi Lahti...

Ce-aș fi putut scrie decît că nu mai înțeleg nimic, că nu vreau să înțeleg ceva și picioarele încep să tremure de parcă aș ști că după colțul străzii m-așteaptă o surpriză...

NICOLAE CRISTACHE

Serial Flacăra

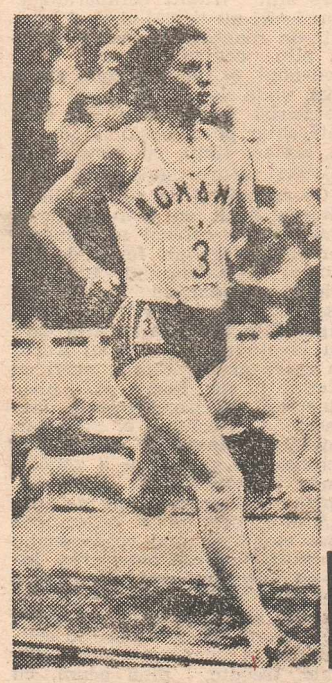

O FATĂ IUTE DE PICIOR

Viața unei mari campioane

12.

Noi credem, ne place această iluzie, că alergăm repede. Firește, nu mai repede decît alte viețuitoare sau mijloace de locomoție. Dar alergăm pe cît putem și, dacă luăm etalon un sprinter, cam cu 36—38 km/h. Iată însă, poate v-ați convins și dumneavoastră, că anii aleargă și mai repede decît noi. Asadar, totul e „relativ" cum demonstra cu ani în urmă Einstein și, în anii noștri, cosmonauții.

„Ei aleargă. Noi alergăm. Să vedem ce rămîne din noi și pentru cîtă vreme", spunea cîndva Maricica, completînd : „Nu sînt pasionată de statistică. Singura și marea mea vocație a fost alergarea și m-am dăruit ei total, fără nici o rezervă. Poate și de aceea m-a și răsplătit, pe deplin." Și totuși, fără să iubească statistica, Maricica se converti, din curiozitate. „Cred că îmi face plăcere să văd, să vedem cu Nelu și cu prietenii apropiați, ce-am făcut în acești ani, în care ne-am «grăbit» pe cît am putut !"

Am încercat s-o îmbunăm cu cuvinte „înțelepte", dar n-a prea mers.

— Nu mă ispitește o fișă tehnică, cu tot ce am alergat în aceste aproape două decenii, dar știind că mi se pregătește una, altfel nu se poate, m-am resemnat.

— Vezi, recunoști și tu...

— Da, recunosc. Aceasta este soarta campionilor în timp ce aleargă și mai ales după aceea și, de ce să fiu ipocrită ?, este plăcut și pentru mine să văd cum am evoluat în ani și cîtă pulbere am stîrnit în urma mea...

Anii au trecut, trec... Ne maturizăm, devenim alții, mai buni, mai sensibili, mai înțelepți. Iar pe pistă, mai rezistenți, mai puternici, cu mai multă gîndire tactică și cu o concepție de viață mai matură.

■

Scurt bilanț, cîteva recorduri personale, neobișnuite, care ne vor da partial, dar inedit, imaginea Maricicăi Puică în această alergare contratimp, a anilor cu care a concurat alături și, uneori chiar, înaintea lor.

Primul record și poate cel mai valoros în sportul de performanță în acest secol al vitezei rămîne cel de longevitate.

Aproape două decenii de activitate și pasiune atletică. Mai precis, în 1984, optsprezece ani ! Și pentru că merită, priviți în jur, în lumea sportului, și reflectați...

Participînd anual în cîte 20—25 de întreceri era firesc ca Maricica să adune un număr impresionant de concursuri, peste 400. Și aproape totdeauna cu 2—3 starturi, pentru că aceasta este „șansa" alergătorilor de fond, care fac și semifond și cros. De fapt, ea a concurat în cariera ei în șase probe atletice — 800, 1 500, milă, 2 000 și 3 000 m, cros — fiecare cu specificul și tempourile sale.

A fost selectionată de trei ori în echipa Europei, la Düsseldorf, Montreal și Roma și de peste 50 de ori în echipa națională, de fiecare dată reprezentînd-o cu devotament și cinste. Este o veritabilă recordmană a recordurilor. Unsprezece recorduri naționale în sală și în aer liber, dintre care mai deține astăzi șapte, două dintre ele, de sală, stabilite la Milano. Un record european, la milă, reușit în Italia, la Viareggio, două recorduri mondiale, la 2 000 m și la o milă (1 609 m), obținute în curse splendide la București și Rieti. Să fie aceasta, în parte, explicația pentru care Maricica iubește cerul Italiei, iar soțul ei vorbește bine și cu plăcere italiana ? Alergînd anual, în medie, cîte 5 000 de km, campioana noastră a ajuns astăzi, după 18 ani de alergare, la cifra uimitoare de 81 500 km, ceea ce pentru pasionații de calcule și fantezie ar însemna... de două ori ocolul Pămîntului ! Mai rămîne să spunem că Maricica a concurat în patru continente în aproape o sută de orașe mai mari de pe planeta noastră, albastră, cum spun cei care iubesc culorile și au o fire optimistă.

ŞAH
cu Margareta Mureşan

Stil de campion

Strălucitele rezultate sportive ale marelui maestru Mihai Şuba au făcut ca valoarea internaţională a reputatului jucător de la A.E.M. Timişoara să crească treptat. Cota Elo-ului personal s-a ridicat deasupra barierei ce desparte pe majoritatea şahiştilor noştri de primii şahişti ai lumii, peste 2 500 p, prin cumularea de puncte preţioase în nenumăratele turnee la care a participat şi, de foarte multe ori, s-a impus ca învingător. Presa de specialitate nu a fost întotdeauna convingătoare cînd a relatat şirul victorilor jucătorului nr. 1 al echipei naţionale. Chiar şi rubrica noastră nu a amintit prea des numele marelui maestru, poate şi pentru că Mihai Şuba, fiind foarte ocupat, nu răspunde cu dragă inimă celor doritori să afle cu cîtă trudă se obţin marile rezultate. Deşi cu ziariştii Mihai Şuba nu comentează prea mult, el se simte atras vesnic de misterele tablei de şah, şi descoperă mereu cîte o idee îndrăzneaţă, pe care o împărtăşeşte cu plăcere colegilor de analize teoretice.

La palmaresul său bogat, Mihai Şuba şi-a adăugat nu demult cel de-al treilea titlu de campion al României şi al „Daciadei". E adevărat, recunoaşte jucătorul timişorean, „trei titluri nu înseamnă prea mult, dar în ultimii ani, cînd forţa mea şahistă a crescut considerabil, nu am putut participa la toate finalele de campionat. Oricum, doresc şi sper că voi cuceri încă multe alte titluri !" Urîndu-i noi şi noi realizări în activitatea competiţională, răspundem cititorilor noştri prin a exemplifica marea forţă şahistă a lui Mihai Şuba printr-o partidă jucată în finala de la Timişoara din decembrie 1985. Cu albele a încercat să conducă ostilităţile speranţa şahului de la Politehnica Bucureşti, talentatul Mihai Marin, iar cu negrele s-a întrecut pe sine însuşi Mihai Şuba. S-a jucat Apărarea Nimzowitsch. **MARIN — ŞUBA : 1.d4 Cf6 2.c4 e6 3.Cc3 Nb1 4.e3 b6** (Ultima mutare a negrului reprezintă a noutate în repertoriului marelui maestru.) **5.Cge2 Nb7 ! ?** (Teoria modernă a deschiderilor recomandă 5...Na6 6.Cg3 şi acum 6...Nb7, ceea ce înseamnă o pierdere de tempo şi intrarea în recomandarea 7.Nd3 h5 8.h4 Ng2 9.Tg1 Nb7 10.e4 ! cu mic avantaj pentru alb. Să urmărim planul imaginat de M. Şuba, care ar putea îmbunătăţi substanţial această variantă.) **6.a3 Ne7 7.d5 00 8.e4** (Albul mută prea mult din pioni, neglijînd dezvoltarea pieselor uşoare. Înaintarea pionilor nu-l deranjează pe negru, care pregăteşte o contra ofensivă.) **8...Te8 9.g3 ? !** (Inexact. Trebuia 9.Cg3. Greşit ar fi fost 9e5 Cg4 10.Dd4 f5 şi negrul declanşează lupta în centru prinzînd regele alb nerocat.) **9... b5 !** (Un sacrificiu de pion calculat foarte departe are darul de-a întîrzia şi mai mult acţiunea pieselor albe.) **10.C :b5 C:e4 !** (Un nou sacrificiu dar de această dată, temporar, de piesă.) **11C:e4 e:d5 12.Cd2 d4 13.f3 d3** (Uluitor este marşul pionului din e6 prin d5-d4-d3 cu capturarea piesei pasivizate în e2 ! La 12.Cc3 urma, desigur, tot d4.) **14.Rf2** (14.Cc3 Nc5 15.Ce4 d5 !) **14...d:e2 15.N:e2 a6 16. Te1 Nf8.** (Deşi negrul are toate piesele sale pe linia 7 şi 8, acţiunile sale se constată a fi foarte periculoase.) **17.Tb1 Df6 18.b:a6 C:a6 19.b4 Te6 ! 20.Nb2 Dh6 21.Cf1 Te8 22.Dd2.** (Mai slab era 22.D:d7 Dh5 cu ideea T:e2 şi D:f3 cu mat.) **Dh3 ! ?** (Mai rapid era 22...Dh5!) **23.Nc4 Dh5** (Negrul a sesizat inexactitatea cauzată de criza de timp ce se profila.) **24.Df4 Cc5!** (Suba pune cu bună ştiinţă o piesă „în priză" ! 25.b:c5 Nc5 26.Nd4 N:d4 27.D:d4 Df3 şi, apoi, mat) **25.g4** (Nu mergea 25.Dg4 D:g4 27.f:g4 Ce4 28.Rg1 Cg5 ! ! şi negrul cîştigă.) **25...Dh4 26.Dg3 D:g3 27.C:g3 T:e1 28.T:e1 T:e1 29.R:e1 Ca4** (Negrul a efectuat mai multe schimburi în vederea trecerii într-un final superior în care va cîştiga şi un pion. Atacul s-a transformat într-un final avantajos pentru M. Şuba.) **30.Ne5 d6 31.Nd4 N:f3 32.Nb5 Cb6 33.a4 Cd5 !** (Poanta negrului !) **34.Rf3 N:g4 35.a5 Nc8 !** şi albul se recunoaşte învins deoarece pionul a5 nu poate să se transforme, iar pionul b4 se pierde. Partida reprezintă o bună realizare a marelui maestru, una dintre cele mai frumoase din turneu.

MARGARETA MUREŞAN ■

Tinereţea !

În ultimele două seri de joi, obişnuita emisiune **Invitaţie în studiourile Radioteleviziunii** a fost extraordinară. Realizatoarea Luminiţa Constantinescu ne-a invitat pe noi, toţi telespectatorii, la un concert extraordinar, în care tineri laureaţi ai festivalurilor naţionale şi internaţionale ne-au dovedit cu prisosinţă că au binemeritat aprecierile juriilor care le-au acordat importante premii. Străluciţi reprezentanţi ai şcolii muzicale româneşti, talente cultivate cu muncă şi dăruire de străluciţi profesori, aceşti artişti, a căror medie de vîrstă este de 23—24 ani, au urcat pe scena Studioului de concerte al Radioteleviziunii pentru a demonstra publicului şi telespectatorilor maniera interpretativă în care s-au situat printre cei mai buni. Luminiţa Constantinescu a alcătuit şi a prezentat fişa fiecăruia, neuitînd niciodată numele profesorilor lor. A mai fost extraordinară această emisiune şi pentru că echipa de realizatori şi-a făcut în întregime treaba, de la imagine (îmbietoare primele secvenţe cu care am pătruns în holuri, apoi în sală) şi sunet (fără cusur), pînă la montaj (de la detaliu pînă la ansamblul scenei, cu Orchestra simfonică a Radioteleviziunii, dirijată de Cristian Brâncuşi).

REGHINA VĂRVICI ■

Viaţa în natură

(Urmare din pag. 1)

strict necesar. Însănătoşirea trebuie să vină din interior.

Refugiul în mijlocul naturii constituie un factor foarte important de redresare psihică, mai ales dacă ştim să valorificăm eficient frumuseţile şi binefacerile ei. Pentru ca natura să exercite un efect constructiv asupra noastră se impune să fie îndeplinite o serie de condiţii.

În primul rînd este necesar să cunoaştem natura în toată complexitatea şi diversitatea ei fizică şi biologică : frumuseţile ei determinate de variaţiile formelor de relief, de prezenţa rîurilor şi a lacurilor, de variaţia zonelor de vegetaţie, să cunoaştem plantele şi animalele precum şi relaţiile acestora cu mediul înconjurător şi cu omul.

În al doilea rînd trebuie să ştim să preţuim natura, să avem conştiinţa utilităţii ei. Pentru om ca şi pentru celelalte vieţuitoare natura înseamnă aer, apă, lumină, căldură, hrană şi adăpost. Natura ne dăruieşte viaţă şi asigură continuitatea existenţei noastre. În vremuri de restrişte şi bejenie, omul a găsit în codru, element preponderent al naturii, un refugiu sigur care l-a salvat de la pieire.

În al treilea rînd, trebuie să fim conştienţi că natura prin acţiunea factorilor evoluţiei, îndeosebi prin acţiunea selecţiei naturale, transformă, modelează continuu fiinţele vii în direcţia adaptării şi supravieţuirii. Complexa organizare morfo-anatomică şi imensa diversitate a fiinţelor vii este opera selecţiei naturale. Este imposibil ca acest act al naturii să nu trezească în noi un sentiment de veneraţie faţă de ea.

Înzestrat cu inteligenţă superioară omul poate transforma natura în folosul său şi al celorlalte vieţuitoare. Această putere sporeşte sentimentul de încredere a omului în propriile forţe.

În sfîrşit — şi acesta este lucrul cel mai important — trebuie să iubim natura nu numai pentru considerentele arătate mai înainte ci şi pentru faptul că ea ne oferă splendorile cele mai autentice care ne umplu sufletul de bucurie, admiraţie, uimire şi extaz.

Trăind nemijlocit şi permanent în mijlocul naturii, fiind obişnuiţi cu ea, nu-i acordăm atenţia cuvenită.

Nu putem aprecia un lucru înainte de a-l cunoaşte. Nu putem iubi natura înainte de a-i cunoaşte tainele. De multe ori trecem indiferenţi pe lîngă. Natura ne dă totul, fără să ceară nimic. Binefacerile ei asupra sănătăţii noastre fizice şi psihice sînt imense. În ea găsim liniştea de care omul zilelor noastre are atît de mare nevoie. Dar pentru aceasta omul nu trebuie să stea pasiv în mijlocul naturii. El trebuie să încerce să cunoască manifestările ei, intimităţile ei, frumuseţile ei, să se integreze în viaţa ei, să se identifice cu natura.

Cronica şoselei

Viraj tardiv

Omul de la volan lua pe rînd în dezbatere analizînd pe toate feţele, colegii, vecinii, şefii, personalul de la birouri, pe cel operativ ba chiar şi pe inginerii care veneau în control la unitatea lor. În concluzie, şoferul Filipescu se pronunţa chiar asupra faptului dacă respectivul sau respectiva merită o promovare ori invers. De exemplu : „Şeful nostru de coloană este un individ care nu face nici cît o ceapă degerată. Culmea pedagogiei să-i înveţi pe alţii ceea ce nu ştii tu. De altfel, n-are nici carnet. La capitolul „Depăşirea" a copiat din lege, cuvînt cu cuvînt, în caietul lui şi apoi ne-a citit faimoasa lui „operă". Parcă noi nu puteam citi şi singuri. Nu tu, schiţe pe tablă, nu tu explicaţii, probleme de interpretare, nimic!"

Apoi a început trecerea în revistă a personalului feminin de la birouri. „Ce mai, aici totul se rezumă la cafele, bîrfă, dezbateri despre modă şi telefoane interminabile „cînd ne vedem?", „cînd ne întîlnim ? unde ?" Sînt nişte bucăţele. Ehee !"

Interlocutorul asculta cu interes cele spuse de Filipescu care, vorbind, tot întorcea capul spre colegul de serviciu şi gesticula. Acesta tăcea şi încuviinţa doar, dînd aprobator din cap. Într-un tîrziu, îşi spune şi el părerea : „Vederile noastre coincid, da, aşa este. „Peştele de la cap se împute". Dacă nea Brujan bate berbunca toată ziua, învoiri, plecări d-astea misterioase, sprîturi, 7, 21, pe mize nu chiar mici, nopţi pierdute... Toate îs lăsate pe seama şefilor de compartimente care fac ce pot şi mai ales ce vor". După un scurt răgaz, convorbirea reîncepu pe altă temă : comparaţii între unităţi. „Sînt autobaze bune şi chiar foarte bune. Unde şefii îs ca lumea şi unităţile sînt model. Uite la Vlaicu, totul la el merge ca ceasul, şi nimeni nu-i suflă în ciorbă. De cinci ani statistica lui n-a înregistrat nici măcar o zgîrietură la vreo maşină. Stau bine cu planul şi cu ceilalţi indicatori".

De cei doi se apropie un bărbat, cam aşa, de vreo 50 de ani, îmbrăcat într-un costum de pădurar. „Nu vă supăraţi, n-aţi putea opri aici, nu departe, unde se despart drumurile şi începe cel forestier ? „La zmeuriş", cum i se mai spune". Vădit iritat că a fost întrerupt tocmai cînd discuţia era mai interesantă, şoferul întoarce capul spre cel care a îndrăznit să-i deranjeze. „Măi, omule, mata crezi că asta-i maşina mea, ori e taxi, să opresc unde vreau ? Autobuzul ăsta are un mers fixat şi scris uite în cartea asta albastră", şi-i agită pe sub nas micul volum din care se degajă un nor uşor de praf. Omul se retrage puţin spre a se feri de pulberea fină care îi provoacă un zdravăn strănut. „Zi mai bine ce ai în găleata aia, sub ramurile de brad?", întreabă şoferul. „Păi... nişte păstrăvi. Vreţi cîteva bucăţi ?" „Ce întrebare, pune aici în ziarul ăsta cîte te lasă inima". Uitîndu-se din cînd în cînd la şosea, şoferul numără din ochi frumoasele exemplare pătate cu puncte roşii. „Mai pune doi, să fie o duzină, mata mai prinzi, dar eu... Drept e că nici nu-mi place peştele". Călătorul îşi face reproşuri în gînd pentru solicitarea făcută. L-a costat cam mult !

Autobuzul opreşte la „Zmeuriş" şi bărbatul coboară. „Drum bun şi să mai poftească pe la mine, dar nu uita căldarea şi, mai ales, să fie plină".

Încetul cu încetul, amurgul dispare, făcînd loc întunericului. O noapte frumoasă, cu lună plină. Se vede binişor chiar fără lumină.

„Cum se face, totuşi, că în asemenea condiţii dv. n-aţi observat pe şosea ruloul compresor ? Ce-i drept, lăsat de nişte inconştienţi pe asfalt şi, în plus, fără nici o semnalizare, fără nici o lumină".

„Aţi sesizat bine, adevăraţii vinovaţi sînt conducătorul ruloului şi şefii lui. A lăsat cîteva tone de fier pe drum, asta este într-adevăr inconştienţă. Eu, pur şi simplu nu l-am văzut. Am încercat să-l ocolesc, dar a fost prea în scurt, n-am reuşit!"

Şoferul încearcă, fără succes să se disculpe şi ocoleşte punctul cel mai critic al problemei : discuţia cu Vornicu, care i-a distras atenţia de la conducerea maşinii. Colegul său tocmai îl arăta fotografiile de la nunta Floricăi, fata sa. „Vino mai aproape Vornicule, că nu văd nimic. A... a, fotografii colorate, ce surpriză. Mă, da frumoasă s-a făcut Florica". În clipele cît a durat trecerea fugitivă a privirii peste poze, maşina s-a apropiat mult de obstacol. Cînd şoferul a revenit cu privirea la drum, era prea tîrziu. Virajul disperat la stînga, în extremis, n-a putut salva de la moarte viaţa celor patru muncitori care urmau să intre în schimbul trei la uzina mecanică. Autobuzului i-a fost smulsă toată partea dreaptă. Oamenii s-au amestecat cu tabla, cu bagajele. Un braţ amputat de la pasagerul care ocupa un loc pe primul fotoliu din dreapta, imediat lîngă uşa pliantă de intrare, a trebuit căutat ore întregi.

În timpul reconstituirii făcute în condiţii similare cu cele din seara accidentului, operaţie care arată fără putinţă de tăgadă că totul era perfect vizibil în faţa maşinii, la lumina farurilor, iar un obstacol similar a fost observat de la 300 de metri, şoferul a venit cu varianta orbirii pe care n-a putut să o susţină pentru simplul motiv că n-a existat în realitate. Şi chiar dacă lucrurile s-ar fi întîmplat aşa, Filipescu avea îndatorirea să reducă substanţial viteza, de aşa manieră încît să nu pună cu nimic în pericol viaţa pasagerilor.

„Adică, noi, ce trebuia să facem, unde să ducem ruloul compresor ? Dv. nu vedeţi că nu sînt drumuri laterale ? Doar nu era să-l cărăm pe cîmp, să se afunde un metru în pămîntul moale şi apoi să-l scoatem cu imensa macara care lucrează la viaduct? Şi la urma-urmei, namila asta de maşină se vede, doar nu-i un ac". Degeaba li se explică riscul lăsării, pe asfalt, mai ales nesemnalizate, a unor asemenea obstacole, maistrul şi omul care conduce utilajul respectiv, nu înţeleg ori se fac mai curînd că nu pricep despre ce-i vorba.

„Nici usturoi n-au mîncat, nici gura nu le miroase".

VICTOR BEDA ■

Serial Flacăra

Ne amintim cîteodată primele noastre performanţe, spaima, disperarea, dar şi speranţa cînd vedeam unde trebuie să ajungem pe plan internaţional şi mondial. De la 2:21,7 am ajuns, prin zăpezi, eforturi maxime şi sute de concursuri, la 1:57,8 pe 800 metri şi de la 4:40,4 la 3:57,22 la 1 500 metri, record românesc. Asta ca să nu mai vorbim de alergarea de 3 000 m (de asemenea record românesc 8:31,6), considerată suprem efort feminin pe stadion şi care, alături de maraton, vor deveni premiere olimpice la Los Angeles.

Titlurile naţionale şi unele victorii în concursurile internaţionale nu mai mulţumeau pe nimeni şi în primul rînd pe noi. Deşi poate că a stringe dîrz şi pe merit 25 de titluri, nu-i chiar atît de uşor, la îndemîna oricui... Dar ce puteam face ? În atletism, performanţele mari nu vin peste noapte. Ele trebuie pregătite, muncite, aşteptate. Sigur, aşa este, chiar şi în secolul nostru, căruia îi spunem, fără să greşim, secolul vitezei.

Am visat o medalie balcanică. Am cucerit-o şi apoi încă multe altele, douăzeci şi una, la cros şi pe pistă. Apoi, ne-am înverşunat pentru un titlu european. Am luat în două rînduri, la Milano şi Atena, argint, dar aurul a rămas un vis neîmplinit, ca multe din visele noastre omeneşti. A urmat lunga poveste a campionatelor mondiale de cros — Glasgow, Roma, New York — şi participările onorabile, succese depline în finalele Cupei Europei. Recordurile pe o milă şi pe 2 000 m, şi vis de aur împlinit, Los Angeles, cu medalii olimpice de aur şi argint.

Cum şi cînd au trecut aceşti ani de tinereţe năvalnică, incoştientă, superbă, nu mai ştim. Ştim doar atît : că am muncit imens, la nesfîrşit, zile şi ani, milioane de secunde pentru cîteva secunde mai puţin. Dar merită, a fost frumos !...

Nu pot privi în urmă — vorbeşte Maricica — fără să nu-mi amintesc de disputele mele cu Grete Waitz, atleta pe care o preţuiesc cel mai mult dintre adversarele mele, ca sportiv şi ca om. Cred că eu o înţeleg cel mai bine pentru munca ei titanică, statornică, necruţătoare şi performanţele ei într-adevăr excepţionale. Este femeia care a alergat de nenumărate ori cu bărbaţii, alături de ei, curse de fond şi maraton, pe mulţi, pe foarte mulţi învingîndu-i. Şi pe mine, în trei rînduri, ca şi eu pe ea, dealtfel...

Mă gîndesc că îţi trebuie mult caracter şi spirit de sportivitate ca să rămîi prieten cu cineva care te întrece într-o cursă pe care speri sau ai certitudinea că o vei cîştiga.

Este greu să spui, aşa cum ne îndemna scriitorul francez Paul Vialar : „Prietene, victoria ta este şi a mea ; să ne bucurăm de ea !" Dar trebuie să faci totul să poţi. Acesta este de fapt sensul sportului şi, dacă vreţi, al vieţii.

■

Privim în urmă, în anii care au alergat.

Ne reamintim de emoţii : temeri, calcule — infinite, nesfîrşite, obsedante calcule — victorii, eşecuri, speranţe. Oraşe, drumuri, competiţii, sportivi, mari campioni, serii şi finale, zile şi nopţi, anotimpuri şi ani. Şi puţine clipe de calm, bucurie, fericire.

Între care, strălucitoare, ca o stea, medalia de aur de la Los Angeles. Dacă-i întrebaţi pe soţii Puică ce a însemnat pentru ei această victorie, după ce vor rămîne o clipă pe gînduri, emoţionaţi, vă vor spune că... „A fost cursa vieţii noastre, visul cel mai înalt al «tinereţii» noastre atletice."

...Simţeam că vom cîştiga, că trebuie să învingem, că toţi ai noştri doresc acest lucru. Dar a cîştiga, cu adevărat, în cursă, pe stadion, este altceva şi niciodată nu se ştie ce se poate întîmpla. Aşa cum a fost cu Decker... Fiecare cursă, ca şi fiecare zi de viaţă, este unică, imprevizibilă, şi merită trăită cu tot ce avem mai bun în noi, cu toată fiinţa noastră. Ce a însemnat pentru noi acea victorie ? Răsplata tuturor anilor noştri de muncă, aurul cel mai de preţ cucerit tîrziu, în a treia olimpiadă, dar cu atît mai preţios, după ce am făcut pentru el de două ori ocolul Pămîntului !

Întrebată iscoditor nu demult, într-o zi însorită şi cu munţi ninşi, ce i-ar place să facă, Maricica a răspuns uimitor de simplu : „mi-ar place să fac o călătorie de plăcere, dar aşa, calm, visător, fără gînduri şi obiective de performanţă. Mi-aş dori să alerg la Iaşi într-un «cros al amintirii», pe aceeaşi distanţă şi cu aceiaşi parteneri — măcar în parte — de atunci, din septembrie '66. M-ar bucura mult, foarte mult, să se organizeze, tot la Iaşi (ce vreţi, oraşul copilăriei şi tinereţii mele), o alergare tradiţională, un fel de «Fifth Avenue». S-ar numi «Cursa Iaşului» şi s-ar alerga dinspre Ţicău spre Copou şi Piaţa Unirii, cam 3 000 metri, cît îmi place mie să alerg, distanţa care m-a consacrat. Şi m-ar copleşi ceva frumos scris despre mine, alergătoarea de cursă lungă — 31 500 km în 18 ani de atletism. O carte poate, dacă ar vrea Nelu, promisă de el, pe care s-o facem în dar mai ales fetelor cărora le place să alerge şi să se viseze campioane."

În fond, ce dă sportul omului care i se dăruie ?

Sigur, prietenia.

Bineînţeles, bucuria victoriei.

Fără doar şi poate, celebritatea, plătită însă din greu.

Totodată, cunoaşterea lumii, călătoria, o concepţie de viaţă.

Şi, înainte de toate, satisfacţia datoriei împlinite, a faptului că, alergînd şi învingînd, ai contribuit cu o părticică, cît de mică, la gloria ţării tale.

Merită ? Noi spunem, acum, la încheierea acestei evocări, cu tot sufletul că da ! Dumneavoastră ce credeţi ?

ION PUICĂ ■

Sfîrşit

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ În urmă cu cîtva timp, revista Flacăra revenea asupra excelentelor rezultate obținute de dr. Ladislau Elthes din Oradea în tratarea cirozelor hepatice decompensate. Suferind de această boală necruțătoare, m-am adresat printr-o scrisoare apreciatului doctor orădean care, binevoitor, mi-a răspuns că singura modalitate de a intra în tratamentul dumnealui este internarea mea în Spitalul județean Oradea și îmi făcea recomandarea de a trimite în acest sens o cerere către Direcția sanitară a județului Bihor spre a mi se aproba internarea în secția 3 interne, unde lucrează chiar dr. Elthes. Am făcut cerere precum am fost povățuit și, cu recomandata expres 634/6 decembrie 1985, am expediat-o direcției sanitare bihorene dar nici pînă azi n-am primit răspuns. Cum se poate oare explica tăcerea unei asemenea onorabile instituții ? Vă rog din suflet dați-mi o mînă de ajutor. **(Georgeta Ciobanu, Ploiești, str. Crizantemelor nr. 4, bl. 10, sc. A, ap. 7, telefon 3 27 80).**

■ **Întreprinderea de anvelope Caracal,** ca răspuns la scrisoarea tov. Mihai Mudric din Bacău, care reclama calitatea necorespunzătoare a unei anvelope auto cumpărată din comerț : Cu avizul de expediție nr. 3054/2.XI. 1985, petentului i s-a trimis o anvelopă nouă. Vă mulțumim pentru sprijin și vă asigurăm că întregul nostru colectiv are și va fi mereu în centrul atenției realizarea unei producții de calitate, în măsură să satisfacă exigențele tuturor cumpărătorilor, astfel încît să eliminăm complet întîmplările de asemenea natură.

■ Mai mulți cetățeni din Poiana Micului, comuna Mănăstirea Humorului, județul Suceava, în numele cărora semnează **Ileana Stodelița, Ghizela Symanski, Adoly Jinașec, Gheorghe Sfaițer, Ioachim Sfanțar, Rozalia Orosceac și Iosif Drozdec,** ne sesizează că gestionarii Valerian și Veronica Moroșan de la Magazinul mixt din sat se poartă foarte urît cu cumpărătorii, vînd produsele la prețuri mai mari decît cele oficiale, oferă tot ce e mai bun doar pe sub mînă, prietenilor și cunoscuților preferați. Pe scurt, au transformat magazinul într-un fel de proprietate personală, dau lipsă la cîntar, închid și deschid magazinul după bunul lor plac. Toate sesizările făcute pe plan local n-au dus la nici un rezultat, cei doi continuînd nestingheriți comportarea lor necorespunzătoare.

■ **Direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară a județului Timiș,** referitor la scrisoarea noastră nr. 10444/24.09.1985, prin care ni se semnalează unele deficiențe în activitatea Trustului horticol Timiș : Din cercetarea celor sesizate a rezultat că este vorba de o cantitate de aproximativ 1200 tone cartofi de sămînță aduși în cursul lunii mai 1985 din județul Suceava pentru a fi plantați în CAP-urile din județ, întrucît pe plan local nu s-a putut asigura necesarul de sămînță. Deoarece cartofii au fost expediați nesortați, în vagoane deschise, fără prelată, pe drum au fost surprinși de ploile puternice din luna mai și au putrezit în bună parte. Situația aceasta a fost cercetată de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, în sarcina căruia cade stabilirea vinovaților și recuperarea pagubelor.

Așteptăm deci un răspuns complet din partea M.A.I.A.

■ O veste bună pentru locuitorii satului Cîșlița din comuna Somova : doleanța lor privind redeschiderea liniei de autobuz Tulcea — Cîșlița a fost satisfăcută. **Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă Tulcea** ne înștiințează că începînd cu luna decembrie 1985, traseul respectiv a fost acoperit cu autobuze corespunzătoare și se execută curse regulate între orele 6—8 și 13—18. Prin aceasta s-a rezolvat definitiv și problema deplasării copiilor la școlile din Tulcea, precum și a oamenilor muncii care fac naveta.

■ **Consiliul popular al județului Teleorman, Comitetul executiv :** Prin scrisoarea adresată revistei Flacăra cetățeanul Arsenie Ion din comuna Botoroaga reclamă că nu a primit drepturile de cereale cuvenite pentru un porc predat la fondul de stat. Din verificările efectuate a reieșit că, pe 20 februarie 1985, a primit cantitatea de 200 kg porumb boabe de la C.P.A.D.M. Botoroaga, reprezentînd cotă-parte cereale pentru porcul predat. Sub semnătură proprie confirmă că, într-adevăr a intrat în posesia cantității respective și nu mai are nici o pretenție.

■ Mă numesc **Nicolae Alexandrina din Craiova, cartierul Valea Roșie, bl. K, sc. 4, ap. 17,** și am expediat un colet și un mandat poștal fiului meu Nicolae Emil Cristian, ce lucra în cadrul I.A.S. Dudești, ferma 7 Bărăganul, județul Brăila. Avizele au sosit la Dudești în ziua de 20.XI.1985, conform ștampilei oficiului, și se returnează la Craiova cu mențiunea că destinatarul e plecat din localitate, ceea ce nu este adevărat, întrucît fiul meu a părăsit localitatea pe 25.XI ; deci, din 20.XI pînă pe 25.XI.1985, pachetul și banii au stat în poșta Dudești. Oare, nu-i revoltător ? Și mai revoltător : ca să pot ridica pachetul a trebuit să mai plătesc 24 de lei pentru returul coletului ; în total 48 de lei pentru un pachet plimbat din vina acelor funcționari care nu-și îndeplinesc constiincios atribuțiunile de serviciu încredințate.

■ Spicuim din răspunsul trimis de **Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă Tulcea,** la memoriul adresat nouă de Adrian Răileanu din Sulina, str. Deltei, bl. 51, sc. E, ap. 2 : Cele sesizate de ing. Răileanu Adrian sînt adevărate și pentru remediere s-au luat următoarele măsuri : 1. pînă la data de 6 decembrie 1985 s-au executat lucrările de revizuire a tîmplăriei apartamentului, s-a schimbat ușa de la bucătărie, s-a montat geamul de la fereastră, s-au refăcut vopsitoriile în ulei la tîmplărie și pereți și s-a schimbat linoleumul în sufragerie ; 2. pînă la 11 decembrie s-au înlocuit prizele duble, comutatorii și întrerupătorul defect. Urmare efectuării acestor lucrări, petiționarul s-a declarat mulțumit și a semnat procesul-verbal de recepție, fără a mai avea alte pretenții.

■ În satul Secuieni, centrul administrativ al comunei cu același nume din județul Bacău, s-au dat în folosință, spre bucuria multor specialiști, mai multe blocuri ; primul în 1976, apoi al treilea la sfîrșitul anului 1983. Toate bune, numai că locatarii întîmpină serioase dificultăți în privința alimentării cu apă, deși pentru aceasta s-a făcut ceea ce era necesar, adică : s-a săpat un puț la mare adîncime, s-a construit un bazin de retenție de mare capacitate, s-a executat canalizare etc. În pofida tuturor acestora, cele peste 20 de familii locatare sînt nevoite să care în continuare apă cu găleți de la fîntîni aflate la mare distanță. **(Vasile Leahu, comuna Secuieni, jud. Bacău).**

■ **Consiliul popular al județului Gorj** răspunde unui grup de oameni ai muncii din orașul Rovinari care ni s-a adresat prin memoriul nr. 9928 : Cele semnalate se confirmă în bună parte, pentru remedierea lipsurilor luîndu-se o serie de măsuri, între care : schimbarea din funcție a gestionarei de la magazinul GOSTAT, a intendentului de piață Vasile Boiansiu ; atenționarea conducerii unității GOSTAT asupra mai bunei aprovizionări ; repararea instalației sanitare vizate ; obligarea I.M. Urdari de a întreține în condiții de viabilitate drumul neasfaltat din Fărcășești, deteriorat de mașinile grele ale întreprinderii.

■ Mă numesc **Naghel Alexandru,** inginer mecanic la Întreprinderea „Neptun" din Cîmpina. Fiind posesorul unui autoturism Dacia 1300, anul trecut am achiziționat din comerț un turometru electronic și l-am montat la bord conform recomandărilor din cartea tehnică. La revizia tehnică anuală a autoturismului am fost obligat să demontez turometrul pe motiv că este „dotare suplimentară". L-am demontat și numai după aceea mi s-a efectuat revizia tehnică. În luna noiembrie a.c., revista „Tehnium" nr. 11 face reclamă Motortesterului 1 MT-o și 2 MT-o, recomandînd montarea acestuia pe bordul autoturismului. Aș vrea să știu dacă acest aparat este permis a fi montat pe autoturisme și care sînt condițiile legale.

■ Primim de la **Inspectoratul școlar al municipiului București :** Cei 4 elevi ai Școlii profesionale de pe lîngă Liceul industrial nr. 10, semnați pe scrisoarea nr. 2254 trimisă dv. (e vorba de Nicolae Pîrvu, Filip Stoica, Ion Sanda și Stan Ion — n.n.) nu recunosc că au semnat și trimis un asemenea memoriu. Din declarațiile lor rezultă că au efectuat orele de conducere auto pe simulatoare, deși le-au început pe autocamion. Unele ore s-au efectuat în vacanța de vară din cauza numărului mic de autocamioane de care dispune școala. Orele de conducere nu s-au putut desfășura cu regularitate pe parcursul întregului an școlar din cauza opririi circulației auto și a lipsei de combustibil. Se confirmă faptul că impegatul de mișcare Tudor Viorica a lipsit din unitate fiind în concediu medical de două luni de zile. S-au dispus conducerii școlii măsuri care să conducă la îmbunătățirea acestei activități.

■ Subsemnații **Constantin Murariu, Cojocaru Ion, Tărină Maria, Cojocaru Maria, Boltaru Silvia și Cenușă Vasile,** toți cu domiciliul în Suceava, aleea Nucului nr. 8, cu apartamentele la parter, etajele I—II, semnalăm dv. și, prin dv., celor în drept că, în fața blocului în care locuim, bloc aflat în plin centrul municipiului, încă mai există două clădiri dărăpănate și insalubre care ne fac viața amară. Pe lîngă faptul că strică întregul aspect al străzii, cele două clădiri aparținînd Liceului Ștefan cel Mare împiedică pătrunderea soarelui și luminii în apartamente, iar una dintre ele adăpostește și un circular de tăiat scînduri care, cît e ziua de mare, stîrnește un zgomot insuportabil, încît copiii noștri nu-și pot pregăti nici lecțiile pentru școală. Propunem ca, în locul celei mai insalubre dintre ele, după demolare, să se amenajeze un solar pentru copiii cartierului, care și așa pînă în prezent n-au unde să se joace.

■ **Întreprinderea balneară și de turism Băile Herculane,** referitor la scrisoarea tov. Ion Bordei din București, publicată în Flacăra din 4.I.1986, ne răspunde printre altele : Întîrzierea cazării s-a datorat suprasolicitărilor turismului internațional, dar și recepționerei de serviciu Cionca Elena, care nu a fost receptivă și destul de abilă să rezolve cazul. Din aceste motive recepționera respectivă a fost îndepărtată din turism și nu mai lucrează la întreprinderea noastră. Cazul ei a fost prelucrat în toate colectivele de muncă din cadrul unităților noastre de cazare și turism prilej cu care întregul personal a fost atenționat asupra respectării stricte a atribuțiunilor de serviciu ce îi revin la locul de muncă.

■ Prin intermediul unei cărți poștale, **Ioan Pavel din Oradea, str. Tractoriștilor,** bloc PB-80, ap. 10, ne aduce plăcuta veste că în municipiul de pe malul Crișului Repede funcționează, pe lîngă Casa de cultură a sindicatelor, prestigioasa formație corală „Camerata Felix". Această formație, condusă de inimosul și talentatul dirijor prof. Avram Geoldes, a cîștigat de-a lungul anilor numeroase premii la concursurile din țară, ani de-a rîndul s-a situat pe locul I la Festivalul „Cîntarea României". Continuîndu-și seria succeselor, anul trecut, în august-septembrie, ea a participat la Concursul internațional de la Gorizia — Italia, unde a ocupat locul II, întrecînd formații de renume.

■ Reținem din răspunsul **Consiliului popular al județului Călărași** la scrisoarea 7 691/1985, trimisă de noi spre competentă rezolvare, că, în vederea evitării neregulilor comise de unii cărușași, Direcția comercială a județului a transmis, prin adresa nr. 3950 din 20 ianuarie 1986, întreprinderii de resort (ICS Mărfuri Industriale Călărași), unele precizări printre care și aceea de a se încheia convenții de cărăușie cu toți deținătorii de atelaje cu tracțiune animală care efectuiază transporturi de combustibil de la depozit la domiciliul clienților. În momentul încasării contravalorii combustibilului, cumpărătorul va plăti de acum încolo, pe bază de chitanță, și transportul, conform prețului stabilit. De asemenea, cărușașilor li s-a atras atenția de a respecta tarifele stabilite. Nedîndu-se nume concrete în sesizare, nu s-au putut identifica acei cărușași care au pretins prețuri mai mari decît cele stabilite.

■ Referitor la răspunsul dv. din Flacăra nr. 27/5.VII.1985, în legătură cu repararea copertinei de la intrarea scării B a blocului 139 din str. Rapsodiei nr. 12, ICRAL Ploiești ne-a trimis un răspuns (pe care-l anexez în copie) prin care se angaja să efectueze reparația solicitată pînă cel mai tîrziu la sfîrșitul semestrului II al anului trecut. Mă simt obligat să vă informez că pînă azi (15.I.1986 — n.n.), ICRAL-ul împricinat n-a mișcat nici un deget, deci nu și-a respectat angajamentul nici față de dv. și nici față de noi, locatarii blocului. Ușa de la intrarea B este tot blocată în poziția deschis, caloriferul de pe hol este tot spart, iar noi trăim cu speranța că iarna va fi totuși mai blîndă decît cea de anul trecut. **(Alexandru Morarița, Ploiești, str. Rapsodiei nr. 12, bloc 138, ap. 21).**

■ Urmare scrisorii adresată nouă de către Zamfira Morut din Moldova Nouă, județul Caraș Severin, **Ministerul Sănătății** ne transmite că fetița petentei în vîrstă de 9 ani, aflată în evidență cu diagnosticul „Distrofie musculară progresivă tip Duchenne", a fost invitată pentru consult în vederea precizării stării de sănătate actuală și a măsurilor terapeutice ce vor trebui, eventual, luate în continuare.

■ Tot de-ale medicinii este vorba și în cele ce urmează. Pentru apărarea sănătății oamenilor, județul Bacău, asemenea tuturor județelor țării — ne informează colaboratorul nostru statornic, **ing. Ioan Stănciugel** — dispune de un puternic detașament de cadre medico-sanitare și de o solidă bază tehnico-materială. Între altele, în orașele și comunele județului moldovean există 8 spitale cu aproape 5000 de paturi, 13 dispensare cuplate cu policlinici, 153 dispensare sătești și de întreprinderi în care, pînă mai decurînd, lucrau 1 200 de medici și peste 3 300 cadre cu pregătire medie sanitară. Recent, efectivele de oameni în alb de la dispensarele medicale din comunele județului Bacău au sporit din nou prin prezentarea la posturi a aproape 100 de tineri medici care și-au încheiat anii de stagiatură.

■ Potrivit sarcinilor trasate de conducerea superioară de partid și de stat, în baza documentațiilor de sistematizare, în prezent se prevede o regrupare a gospodăriilor situate în localitățile mici și fără posibilități de dezvoltare în perspectivă în localitățile ce prezintă astfel de condiții. Din cele 10 localități care compun comuna Bulzești se vor menține astfel pentru etapa de perspectivă numai 3, și anume : Bulzești, Gura Racului și Înfrățirea. Cît privește localitatea Prejoi — la care se referă petentul —, avînd o populație sub 250 locuitori și fără o bază economică corespunzătoare, nu se justifică a fi menținută în perspectivă și, cu atît mai puțin, ca sat reședință a comunei Bulzești. Față de situația de fapt, comitetul executiv al Consiliului popular al județului Dolj are în vedere întocmirea unui proiect de decret pentru modificarea prevederilor Legii nr. 2/1986, în sensul schimbării reședinței comunei Bulzești din satul Prejoi în satul Bulzești. **(Din răspunsul Consiliului popular al județului Dolj, Secția arhitectură, sistematizare, tehnică și investiții, la scrisoarea lui Ilie Gavrilescu din Înfrățirea).**

■ Am două nedumeriri. Întreprinderea de antibiotice Iași produce medicamentul „Instamixt" granulat, în flacoane de 35 g, realizat din 4 plante medicinale autohtone : Anghinare, Păpădie, Rostopască și Sunătoare. Pe două din fețele ambalajului este imprimat cu litere cursive denumirea medicamentului, iar sub fiecare denumire sînt scrise plantele medicinale în limba latină. Cum nu toată lumea cunoaște denumirile latine ale plantelor medicinale, se naște prima mea nedumerire : de ce nu s-a tipărit pe una din fețele ambalajului denumirea respectivelor plante medicinale în limba română ? Mai departe, pe ambalaj scrie valibilitatea : 2 ani, iar pe prospectul din interiorul ambalajului... Termen de valabilitate : 1 an. Întrebarea mea : care este adevărul, 1 an sau 2 ani ? Mă numesc **Șerban Marin, Constanța, Bd. Tomis nr. 287, bloc T 12, scara C, ap. 89.**

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU ■

Poșta redacției

Radu Alexandru — sat Lunca, com. C. A. Rosetti, jud. Buzău : Adresați-vă Filialei Arhivelor Statului Brăila, str. Călărași nr. 16 ● **Vasiu Florica** — Sebeș, jud. Alba, **Popa Traian** — Cluj-Napoca, **Toma Claudia** — București : Informația publicată în revista noastră privind aparatul dr. Gavriil Ilizarov (pentru lungirea oaselor) a fost luată dintr-un articol apărut în nr. 17 al revistei Aurora, al cărei sediu este în Aleea Alexandru nr. 40, sector 1, București. ● **Lăscărache Ana** — sat Soci, com. Pincești, jud. Bacău : Ați fost căutată în mai multe rînduri la domiciliul declarat pentru a fi ajutată de către factori de conducere ai comunei și de la județ. ● **Nițu I. Ion** — sat Piatra, com. Ciofringeni, jud. Argeș : Conform Decretului 70/1984, puteți primi furaje concentrate pentru un porc predat sub greutatea de 110 kg viu numai dacă dovediți cu certificat eliberat de organele sanitar-veterinare că e un caz de excepție (boală, accident etc.) ● **Moldovan Anton** — sat Toldal, com. Voivodeni, jud. Mureș : Decretul 68/1976 nu prevede nici o excepție de la prevederile art. 4. ● **Lupan Lisimah** — com. Fulga, jud. Prahova : Acceptînd internarea în spital, poate ați fi ajutat mai mult decît prin dispensarul medical. ● **Petre Veronica** — Rovinari : Numai instanța de judecată poate rezolva problema la care vă referiți. Dacă vă veți recăsători, soțul va primi alocația de stat pentru copil. ● **Nicolae Valerica** — Băicoi : Conform Legii 3/1977, soțiile urmașe pot primi pensie de invaliditate numai dacă afecțiunile prezente se încadrează în gradul I sau II de invaliditate. ● **Szakacs Alexandru** — Turda : Mecanicii de locomotive cu abur de pe căile ferate uzinale au fost încadrați în grupa a II-a de muncă pînă la 16 martie 1969, iar după această dată se încadrează în grupa a III-a de muncă. ● **Ion Elena** — Tg. Jiu : Aprecierile și calificativele se acordă de către un colectiv stabilit de organul de conducere colectivă al unității căruia i se pot adresa și eventualele contestații ● **Mihalache Mihai** — București : Decretul 130/1985 se referă numai la repartizarea în producție a absolvenților instituțiilor de învățămînt cursuri de zi, promoția 1985.

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Comentariul săptămînii

Moartea „omertei"

Inceput zilele trecute la Palermo, procesul împotriva Mafiei siciliene va dura, după cît se pare, mai bine de un an. Acuzații, în număr de 474, sînt judecați într-o sală special construită în incinta închisorii Ucciardino. Au fost luate cele mai drastice măsuri de securitate cu privire atît la locul de desfășurare a procesului și la persoanele care participă la el, cît și la orașul Palermo, prin care patrulează peste 2 000 de polițiști și deasupra căruia zboară cu regularitate elicoptere ale poliției. La această mare acțiune judiciară, numită deja „procesul secolului", se folosește și tehnica de ultimă oră. Printre altele, un computer a memorat datele privitoare la proces, în frunte cu dosarul acuzării, care are circa 9 000 de pagini ; datele respective vor fi proiectate, la momentul necesar, pe un imens ecran instalat în sală. Vor fi audiați 415 martori, iar numărul avocaților va depăși o mie.

S-ar putea da, evident, o mulțime de alte detalii despre proces. Ele ar aduce un plus de culoare și de spectaculos, însă n-ar putea face ca evenimentul, oricît de răsunător ar fi el, să treacă dincolo de faptul divers. Ceea ce are o semnificație aparte este factorul care a declanșat vastele acțiuni, soldate cu un succes de seamă, împotriva Mafiei.

Scriind, cu cîțiva ani în urmă, despre Mafia siciliană, arătam că numărătoarea inversă a zilelor acestei organizații a crimei va putea începe cînd oamenii nu se vor mai supune așa numitei legi a tăcerii, cînd, prin urmare, îi vor divulga pe mafioți și vor da în vileag fărădelegile acestora. Și încălcarea amintitei legi a tăcerii (a „omertei"), impuse de mafioți, avea să se întîmple curînd. Nu că anumite revolte în contra „omertei" nu s-ar fi înregistrat și mai înainte. Atunci era vorba însă de cazuri izolate, de persoane provenite exclusiv din rîndul populației, al victimelor Mafiei, puțin informate, și ale căror mărturii erau, de aceea, insuficiente pentru a determina acțiuni de seamă anti-Mafia. Cei ce vorbeau sau rudele lor erau supuși aproape totdeauna represaliilor mafiote. Dar în ultimii doi ani încălcările „omertei" au devenit un fenomen de dimensiuni tot mai ample. Și, fapt deosebit de important, tăcerea a fost ruptă și de unii mafioți bine situați în ierarhia „onorabilei societăți", deci și bine informați. Relatările acestora, precum și ale multor cetățeni, hotăriți să nu se mai supună Mafiei, au permis arestarea și punerea sub acuzare a cîtorva sute de căpetenii ale sinistrei confrerii. Așa s-a ajuns la procesul de la Palermo.

Autoritățile italiene consideră — după cum a declarat premierul Bettino Craxi — că procesul de la Palermo este o dovadă a înfrîngerii Mafiei (evident, nu a desființării ei ; pentru lichidarea totală și definitivă a acestei organizații vor mai trebui date și alte bătălii). Dar ce a dus, în cele din urmă, la o astfel de înfrîngere ? Nimic altceva decît moartea „omertei", echivalentă cu înfrîngerea fricii de moarte, de represalii. Aceasta și este calea pentru ducerea la eșec și a altor confrerii și formații de tip mafiot, printre care organizațiile teroriste de orice nuanță. Pentru lichidarea oricărei mafii, numărătoarea inversă începe o dată cu renunțarea la tăcere.

ION D. GOIA ■

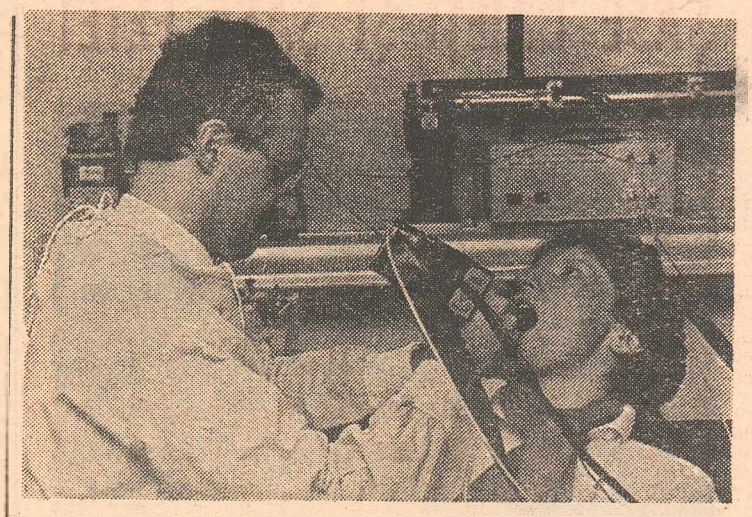

Prototipul unui echipament dentar, premieră mondială, care permite conceperea și fabricarea unei proteze fixe (punți) în decurs de mai puțin de o oră, fără mulaj. Aparatul a fost realizat de dr. François Duret (Franța).

Tinerețea Sofiei

Săpăturile adînci pe străzi, utilajele grele ale constructorilor, frecventele devieri ale traficului rutier, zgomotul de șantier au făcut ca vizitatorul străin să sesizeze mai greu, în ultimul an, farmecul specific al Sofiei, una dintre metropolele cu cele mai mari spații verzi din Europa. Însă, încă în cursul toamnei trecute, acest oraș ce are înscrisă în blazonul lui deviza „A crește fără a îmbătrîni", a început să-și dezvăluie noul său chip. În sectorul sudic al zonei centrale a capitalei — pe bulevardele Skobelev, Patriarh Eftimi și Tolbuhin — semafoarele au început să semnalizeze din nou liberă trecere pe o porțiune de peste doi kilometri. De asemenea, și Vitoșa, arteră cunoscută atît ca loc de promenadă, cît și ca mare aglomerare de magazine, este din nou plină de pietoni, pe această stradă tramvaiele circulă acum pe linii renovate, silențioase, iar traficul automobilelor a fost interzis. Noile cafenele și restaurante, magazinele de desfacere a mărfurilor, în special a celor furnizate de industria textilă și a pielăriei, dar și de industria articolelor din sticlă sau marmură, au făcut să apară, aici ca și pe alte străzi reconstruite, o nouă imagine cu trăsături mai moderne, mai tinerești.

Inginerii și constructorii sofioți se află în prezent abia la începutul unei ample și ambițioase „cure de întinerire" a Sofiei. Planificatorii, arhitecții și constructorii au în vedere realizarea unei armonii arhitectonice între construcțiile istorice și clădirile moderne, precum și asigurarea echilibrului ecologic al frumosului lor oraș. De pildă, deși pe magistrala sud vor fi scoși din rădăcini circa 180 de arbori, în aceeași zonă vor fi nou plantați 450 de alți arbori.

Activitatea constructorilor este îngreuiată îndeosebi de faptul că frumoasa capitală bulgară se află situată pe o adevărată comoară arheologică. Foarte frecvent, constructorii întîlnesc în cursul lucrărilor, importante vestigii ale istoriei orașului și îi cheamă pe arheologi. O parte din vestigiile istorice descoperite și restaurate au fost transformate, mai ales la poalele muntelui Vitoșa, în pasaje de nivel, magazine și restaurante. Capitala Bulgariei trăiește așadar un proces de înnoire, menit să facă din acest oraș un nou simbol al transformărilor de amploare vizînd ridicarea țării pe noi culmi de progres și civilizație.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Liviu Rebreanu la New York

După încheierea anului în care în întreaga lume a fost marcat sub auspiciile marilor aniversări înscrise în calendarul UNESCO centenarul Liviu Rebreanu, este firesc să ne punem și întrebarea care a fost și este ecoul operei sale în metropola americană.

Un prim răspuns l-a oferit însuși Liviu Rebreanu. Astfel, într-un interviu apărut în **„Gazeta Transilvaniei"** la 19 aprilie 1931 marele romancier informa că la New York și Londra a apărut simultan **„Pădurea Spînzuraților"** care „a fost primită favorabil de toată presa anglo-americană". Publicistul V. Milorian, care luase acest interviu, își exprimă la sfîrșitul convorbirii cu L. Rebreanu admirația sa față de „acest om ale cărui opere au început să ducă faima talentului românesc peste hotare, din Anglia, cea veșnic învăluită în ceață, pînă în America, cea plină de afaceri comerciale, de case de editură și de spirit practic."

Cu un an înainte, la 6 iunie 1930, L.Rebreanu nota în **„Jurnalul"** său : „Acum două zile mi-au sosit de la Londra 39 $ 10 ¢, constituind partea mea din avansul asupra onorariului de la New York pentru traducerea **Pădurii Spînzuraților.** Să fie într-un ceas bun. Dacă ar avea succes în englezește, un succes real, s-ar putea să-mi revie și un beneficiu bănesc mai însemnat. Fanny are multă încredere. Eu n-aș putea prooroci nimica. Depinde. Cărțile de război sînt iar la modă. Dar pentru mine **Pădurea Spînzuraților** nu e o carte de război, ci de suflet."

Pentru completarea răspunsului la întrebarea de mai sus vom investiga în aceste însemnări modul în care opera lui Liviu Rebreanu a fost tratată de critica literară americană la New York.

Într-un volum de aproape 1 300 de pagini intitulat **„The Book Review Digest"**, editat la New York în 1931, în editura The H. W. Wilson Company, sînt prezentate primele recenzii apărute în S.U.A. la romanul **„Pădurea Spînzuraților"**, publicat în traducere engleză la New York. Romanul poartă în engleză titlul de **„Forest of the Hanged"**, a apărut în editura Duffield în versiunea lui A.V.Wise, are 406 pagini și costa în 1930 suma de 2,50 dolari.

Cititorii sînt informați mai întîi despre conținutul romanului pe baza rezumatului apărut în publicația **„Boston Transcript"**, rezumat de 230 de cuvinte, inserat în numărul din 24 decembrie 1930 al revistei amintite. În continuare, sînt redate extrase din recenzia publicată în **„The New York Times"**, la 28 septembrie 1930, la p. 6 a suplimentului **„The New York Times Book Review.** Recenzia număra 650 de cuvinte.

Am consultat originalul suplimentului amintit, care are 40 de pagini format mare. Primele 5 pagini sînt ocupate de recenzii consacrate unor lucrări din afara beletristicii. La pagina 6 locul central îl ocupă recenzia la **„Pădurea Spînzuraților"**, publicată sub titlul **„Un roman românesc".** Recenzia, nesemnată, ca și toate celelalte recenzii, ceea ce permite atribuirea acestora echipei de critici literari de la **„The New York Times"**, se deschide astfel : **„Pădurea Spînzuraților"** introduce publicul cititor american în opera unui veteran român al romanului, autor al mai multor cărți și piese de teatru care s-au bucurat de succes." Romanul pune în lumină talentul, finețea și maturitatea romancierului, precum și o tehnică rafinată. Cu toate că acțiunea are loc pe fundalul războiului, **„Pădurea Spînzuraților"** nu este, strict vorbind, o carte despre război. Optica în care apare războiul în acest roman este nouă și interesantă. Această optică este prin ea însăși o reușită remarcabilă, dacă ținem seama de tratarea exhaustivă care s-a făcut problematicii războiului în ultimii doi ani. În general, războiul apare mai degrabă ca un motiv subsumat și nu ca un factor imediat în drama pe care o trăiește Apostol Bologa. Conflictul pe care se întemeiază romanul este un conflict care trebuie să se fi produs de nenumărate ori pe Frontul din Răsărit. Prin profunzimea și realitatea sa, un asemenea conflict oferă un material corespunzător pentru o scriere tragică în cel mai înalt grad."

În continuare autorul recenziei prezintă pe larg acțiunea romanului, stăruind asupra cuvintelor **„Nu uita niciodată că ești român"**, spuse lui Apostol Bologa de tatăl său, cuvinte care-i vor suna tot timpul în minte eroului romanului. După încheierea narațiunii, autorul recenziei subliniază că „Drama lui Bologa este povestită de Rebreanu în termeni mișcători. Rebreanu izbutește să atingă o performanță de supra-măiestrie în descrierea ororii, a execuțiilor și a „pădurii spînzuraților."

Revenind la informațiile pe care ni le oferă despre Liviu Rebreanu **„The Book Review Digest"**, se cuvine a semnala faptul că într-o altă recenzie de 150 de cuvinte, apărută în revista new-yorkeză **„Outlook and Independent"** la 15 octombrie 1930, recenzentul afirmă că „romanul este scris cu o mare sensibilitate."

La rîndul său, recenzentul aceluiași roman românesc scrie la 29 noiembrie 1930 în **„Saturday Review of Literature"** următoarele : „Pădurea spînzuraților" atestă o anumită intensitate. Dar aceasta derivă mai puțin din narațiunea propriu zisă. Opera este tulburătoare de la un cap la altul, de un exces emoțional și moralizator, care ajunge pînă la isterie."

Numele lui Liviu Rebreanu este prezent și în marile enciclopedii literare publicate la New York. Astfel, în **„Columbia Dictionary of Modern European Literature"**, New York, Columbia University Press 1930, la p. 658 este inserat un articol de 27 de rînduri consacrat lui Liviu Rebreanu. Se afirmă că în **„Ion"** autorul oferă o „caracterizare de neuitat care consacră în mod definitiv locul lui Rebreanu în literatura română." În articol sînt făcute trimiteri la studiile lui A. Piru și L. Raicu dedicate marelui romancier.

În **„Cassell's Encyclopaedia of World Literature"**, publicată la New York, în editura William Morrow and Co., Inc., la p. 391—392 este inserat un articol de 27 de rînduri despre viața și opera lui Liviu Rebreanu. Articolul este semnat de F.J. Barnett, care subliniază, între altele, că romanele lui L. Rebreanu „care demonstrează un înalt și permanent standard de măiestrie artistică, se numără printre cele mai bune din literatura română. Rebreanu excelează în zugrăvirea vieții satului și în mînuirea scenelor de masă".

În consens cu opinia criticii literare românești, încheiem aceste însemnări cu sublinierea convingerii că Liviu Rebreanu este un scriitor român cu adevărat universal. În anul în care a fost sărbătorit pe toate meridianele, în cadrul marilor aniversări UNESCO, opera sa este o nouă și puternică mărturie a capacității creatoare a poporului român, a contribuției sale la îmbogățirea tezaurului spiritual al umanității.

IOAN VOICU ■

Care, totuși, pe care ?

N-a fost în intenția mea să-mi sperii foștii colegi din Dorobanți sau Nufărilor, ștergînd roua de pe frunzele unde s-au chivernisit păreri atît de stimulatoare pentru Ziua de mîine a ziarului și a revistei. Dar nici nu pot să mă fac că nu bag de seamă zîmbetul înflorat din colțul gurii celor ce ne spun cu toată convingerea că, presa scrisă va rămîne încă mult timp axa universului comunicației, ea fiind un instrument ce permite organizarea și integrarea tuturor rețelelor și asigură astfel o mai bună depozitare, o mai bună circulație, o mai bună utilizare a informației. Autorul acestei păreri este Bernard da Costa și, deconspirîndu-i numele, o facem cu gîndul ca tot omul să știe de unde vine convingerea cu care ținem, în mînă, la ora dimineții, ziarul.

Și ca să îl credem, autorul lansează în direcția noastră cîteva rachete trasoare și ne invită să ne ținem după ele. Presa scrisă pretinde din partea cititorului efort și atenție. Radioul, televizorul sînt din acest unghi de vedere mai ușor de urmărit. În primul caz se cere participare, implicare. În al doilea se tolerează o stare pasivă, limitată la urmărire. Mai intervine dificultatea deprinderii lecturii, lipsa de spectaculozitate a cititului comparativ cu efectele sonore de pe banda de magnetofon, cu seducția cadrului de televiziune.

Cu toate acestea, afirmă da Costa, scrisul va rămîne, mult timp de acum încolo, forma de comunicare cea mai bogată în posibilități de expresie, cea mai suplă, mai surprinzătoare. El este capabil să ofere mai multă informație pe unitatea de timp, decît audiția radio sau emisiunea tv. Și nimic mai bine ca scrisul nu poate reda nuanțele gîndului, diversitatea realității. Iar eu, unul, auzind toate acestea, merg mai departe, fără să ating, de plăcere, pămîntul.

NEAGU UDROIU ■

ACCENTE ÎN LUME

Statuia lui „The King"

La 16 august, ziua morții lui Elvis Presley, la Harajuku, cartierul la modă din Tokio, va fi dezvelită statuia din bronz a cîntărețului, în mărime naturală și cu chitara în mînă. Pentru realizarea acestui proiect fanii Clubului „Elvis Presley", din capitala niponă au strîns unsprezece din cele cincisprezece milioane de ieni necesari. Responsabilii clubului prevăd organizarea permanentă de spectacole la picioarele statuii, mai ales că Harajuku este locul în care în fiecare duminică adolescenții din Tokio vin să danseze sub cerul liber.

„Familie" mărită

O familie care și-a sporit numărul membrilor este cea a spărgătoarelor de gheață cu propulsie atomică. Cel de-al patrulea membru al „familiei" se numește Rossia, a fost construit la Leningrad și a părăsit de curînd portul de reședință — Murmansk îndreptîndu-se spre Arctica pentru o cursă de probă. Deosebitele posibilități ale acestor nave permit navigația tot timpul anului, în sectorul arctic.

Peripețiile unui document

Un document din sec. IX a fost vîndut de curînd în cadrul unei licitații, la Londra, pentru suma de 1,43 milioane de lire sterline. Documentul este, de fapt, o carte cu conținut religios donată de împăratul Charlemagne unui nepot. Acest document este cunoscut sub numele de „pergamentul St. Hubert" și a fost scris de călugării unei abații de lîngă Valenciennes. Documentul dispăruse în timpul Revoluției franceze, cînd averile mînăstirești au fost secularizate. Acum în ce seif o să dispară ?

ELENA GRECESCU ■

ȘASE BĂIEȚI ȘI ȘASE FETE!

În fotografie, Maria Bădea din comuna Vulcana-Băi, județul Dîmbovița, împreună cu ultimul ei copil. O fetiță, o cheamă tot Maria, născută la Spitalul orășenesc Pucioasa. Este al 12-lea copil al Mariei Badea care are acum 6 băieți și 6 fete.

Fotografie de MIRCEA HUDEK ■

Noi nave românești

Flota maritimă comercială românească a primit recent în dotare trei noi nave : „Posada", un cargou multifuncțional de 15 000 tdw, „Nicorești", vas pentru transportul mărfurilor generale cu o capacitate de 8 750 tdw, ambele construite de navaliștii gălățeni și mineralierul „Baraolt" de 65 000 tdw.

Pentru cei care nu știu să schieze

Nu știm dacă se poate învăța schiul în șase zile. Pentru cei care însă doresc să încerce îi informăm că I.T.H.R. București organizează în colaborare cu O.J.T. Brașov astfel de cursuri la Predeal.

În turnul de control de la București-Triaj

Dacă ar fi puse cap la cap vagoanele care trec zilnic pe aici ar forma un tren lung de peste 5 km ; este una din cele mai mari stații de cale ferată din țară ; are peste 100 de linii ; aici se lucrează acum la modernizări de „ultimă oră"... sînt doar cîteva din argumentele care m-au determinat să cobor într-o dimineață cu cer senin în Stația de cale ferată București-Triaj. Nu mai văzusem niciodată un triaj. Tot ceea ce știam era că acolo se desfac și se formează garniturile

Primul contact. Paradoxal, cu o voce, nu cu mișcarea vagoanelor. Prin difuzoare sînt enumerate cifre și indicative într-o succesiune atît de alertă încît îmi sugerează finalul pasionant al unei curse. „Se anunță vagoanele și liniile pe care acestea vor fi îndrumate" — mi se spune. Imaginea despre triaj cu care coborîsem în stație începe să se destrame. După alte cîteva sute de metri, văd pentru prima oară vagoanele în mișcare. Au aceeași cadență cu vocea pe care o auzisem prin difuzoare cu cîtva timp înainte. Vagoanele sînt împinse în grupuri pe culmea unei ridicături de pămînt, o „cocoașă" cum o numesc feroviarii. De aici, se „reped" pe pantă, în plină viteză, pentru a se despărți, fiecare intrînd pe linia ce corespunde viitoarei direcții de mers. De aici, de jos, totul pare atît de simplu ! Te impresionează mai mult forța pe care o degajă vagoanele prinzînd o viteză aparent incontrolabilă. Și roțile care gem sub greutate. Ceva însă trebuie să controleze această forță, trebuie să dea un sens acestei mișcări, îți spui observînd că printre zecile de linii abia vezi, ici, colo, cîte un om.

Într-adevăr, există un „creier" al triajului, iar el se află într-un turn de control. Un turn asemănător cu cel al unui aeroport. Am urcat, deci, acolo și, pentru cîteva minute, am privit trierea de sus. Întreaga operație este controlată și dirijată de cîțiva oameni așezați în fața unui pupitru de comandă. Mișcarea vagoanelor și a macazelor se face mecanizat. Au dispărut acarii care mutînd o contragreutate de circa 10 kg mișcau acele macazelor. Întregul program de triere este memorat pe bandă perforată, macazele fiind manevrate automat, pe măsură ce sînt triate grupurile de vagoane.

Efortul de modernizare al feroviarilor bucureșteni nu se oprește însă la atît. Și cu aceasta am ajuns la noutatea de ultimă oră pe care vroiam s-o consemnez. Se lucrează acum la punerea în funcție a unui calculator electronic care va prelua pe un plan superior comanda și controlul trierii, în această stație aflată la doar cîțiva kilometri de Gara de Nord pe unde trec și sînt triate zi și noapte toate trenurile de marfă care intră și ies din București.

Întîmplare vînătorească

N-avem prejudecata că orice întîmplare vînătorească ieșită din comun e suspectă și, la urma urmei, puțină fantezie dă mai mult farmec acestui sport, învăluind cu o aură de mister măiestria vînătorului. Îndemnul din cunoscuta poezie „La vînătoare" a lui Topîrceanu, „Dumneata ești mai aproape / Ia-l de mînecă puțin !" nu trebuie exagerat și, în orice caz, nu se cuvine să fie rostit pe un ton acru, deoarece, în rețeta succesului de care se bucură vînătoarea, realitatea și imaginația nu sînt de neîmpăcat, ca focul și gheața, dimpotrivă coexistă foarte bine, spre gloria celor care povestesc și spre încîntarea celor care ascultă. Cu toate acestea, să fim sinceri, nu știm ce să credem despre o întîmplare relatată de colegii noștri de la Petroșani. Ion Negoi, electrician la I.M. Lonea, stînd la pîndă noaptea în Botu Piscului, a reușit cu **un singur** foc de armă să doboare **trei** lupi. Să fie de vină oare ignoranța noastră în materie cinegetică ?

Ce Aninoasă este în „Hora de la Aninoasa" ?

O controversă interesantă face obiectul unui articol publicat în paginile ziarului „Gazeta Gorjului". Este vorba de locul unde s-a inspirat Theodor Aman cînd a pictat „Hora de la Aninoasa". Controversa pornește de la faptul că există mai multe localități cu același nume în diverse județe. Pornind de la o presupunere făcută de prof. Virgil Cercelaru în lucrarea „Monografia comunei Aninoasa", conform căreia Theodor Aman ar fi vizitat această localitate gorjeană alături de alte personalități, colegii noștri din Tîrgu Jiu au întreprins o serie de investigații. Pentru început au solicitat părerea cîtorva specialiști, inclusiv din București. Nu vom repeta numele lor, dar vom reproduce cîteva din opiniile exprimate : „Deși ferestrele sînt cam mari, casa din tablou este specifică arhitecturii gorjenești". „După costumație, cu vîlnic, e sigur din Oltenia". „E sigur din Gorj". „Poate fi și din Dîmbovița". „Improvizație". După cum se vede, părerile au fost împărțite. Un amănunt descoperit recent pare totuși să încline balanța în favoarea Aninoasei din Gorj. Lîngă Aninoasa, la Poiana (sat care aparține astăzi comunei Turburea din județul Gorj), fratele pictorului, Alexandru Aman, a avut o proprietate. E foarte posibil, deci, susține articolul ca, vizitîndu-și fratele, pictorul să fi trecut rîul Gilort și să fi străbătut cei numai trei kilometri care despart cele două localități învecinate pentru a vizita Aninoasa. Poate vom auzi și alte opinii.

„Cameleonul"

Strict autentic. Din rubrica „Cu și fără comentarii" a acelulași ziar aflăm că în Tîrgu Jiu, pe strada Tudor Vladimirescu, există un magazin numit, cum credeți?, „Cameleonul". În prima clipă ne-am imaginat că este vorba de o eroare. Am recitit nota. Da, așa scrie : „Cameleonul". Să fi cunoscut oare sensul cuvîntului vreo modificare ? Am luat repede Dicționarul explicativ al limbii române. La pagina 113, în dreptul cuvîntului „cameleon" stă scris : „s.m. 1. Reptilă arboricolă și insectivoră din regiunile tropicale, cu gheare ca un clește, care o ajută să se prindă de copaci, și cu proprietatea de a-și schimba culoarea pielii potrivit mediului înconjurător (Chamaeleo vulgaris). 2. Fig. Persoană care-și schimbă purtarea și convingerile după împrejurări". Așadar nu există decît trei posibilități : 1. Cei care au botezat magazinul au vrut să facă o glumă. 2. Ei au vrut să atragă atenția că purtarea vînzătorilor din acest magazin se schimbă după împrejurări și clienți. 3. Nu există nici o legătură între firmă și magazin și, în acest caz, nu mai pricepem nimic.

Noi apariții în Editura Didactică și Pedagogică

Semnalăm cîteva din cele mai recente apariții în Editura Didactică și Pedagogică :

— „Fizica" — autori conf. univ. dr. Paul Sterian și șef de lucrări dr. Mircea Stan. (Lucrarea cuprinde într-o formă unitară și cvasicompletă principalele cunoștințe de fizică necesare viitorului inginer).

— „Chimie macromoleculară" de acad. Cristofor Simionescu împreună cu un colectiv. (Lucrarea realizează într-o formă sintetică problematica fundamentală a chimiei compușilor macromoleculari. Ea se adresează în primul rînd studenților facultăților de chimie, dar și specialiștilor fiind elaborată la nivelul ultimelor noutăți în domeniu).

— „Chimie generală" — autor Costin D. Nenițescu. (Lucrarea cuprinde principiile de bază și faptele esențiale ale chimiei fizice și chimiei anorganice, prezentate astfel încît cititorul să-și poată forma o viziune clară asupra ansamblului. Ea se află la a V-a ediție și reprezintă o reeditare a tratatului după care au învățat multe generații de studenți).

De șase ori distanța de la Pămînt la Lună

Taximetriștii îi concurează pe astronauți ! Da, căci taxiurile din județul Cluj au parcurs în anul care a trecut 2 200 000 de kilometri. Cu alte cuvinte, de șase ori distanța de la Pămînt la Lună.

La Operă

● Vineri, 14 februarie, ora 18 — Spectacol de balet cu **Anotimpurile** de A. Vivaldi, **Tristan și Isolda** de R. Wagner, **Simfonia clasică** de S. Prokofiev și **Secvență** de Doru Popovici. În distribuție : Alexa Mezincescu, artistă emerită, Ștefan Bănică, Maria Cumbari (debut), Cristina Teodorescu, Mihai Tugearu, Rose Marie Both, Luminița Dumitrescu.

● Sîmbătă, 15 februarie, ora 18 — **Răpirea din serai** de Wolfgang Amadeus Mozart. În distribuție : Marina Mirea, Silvia Voinea, Ionel Voineag, Pompei Hărășteanu, Ștefăniță Lascu, Ștefan Teodorescu. Conducerea muzicală : Lucian Anca.

● Duminică, 16 februarie, ora 11 — **Povestea micului Pan** de Laurențiu Profeta. Distribuția cuprinde pe Ștefan Teodorescu, Nicolae Constantinescu, Elvira Cîrje, Lucia Cicoară, Cristian Mihăilescu și corul de copii „Voces primavera". Conducerea muzicală : Claudiu Negulescu.

● Duminică, 16 februarie, ora 18 — **Giselle** de Adolphe Adam. Din distribuție notăm pe Cristina Teodorescu, Laurențiu Guinea, Doina Acsinte (debut), Mihaela Țigănuș (debut), Gabriel Opincaru. Conducerea muzicală : Carol Litvin.

● Marți, 18 februarie, ora 18 — **Madame Butterfly** de Giacomo Puccini, cu Sanda Șandru, Gabriel Năstase, Nicolae Constantinescu, Adriana Alexandru-Pop. Conducerea muzicală : Lucian Anca.

● Miercuri, 19 februarie, ora 18 — **Rigoletto** de Giuseppe Verdi. În distribuție : Florin Georgescu, Vasile Martinoiu, Victoria Bezetti, Ion Grigorescu. Conducerea muzicală : Carol Litvin.

● Joi, 20 februarie, ora 18 — **Scară vieneză.** În distribuție : Alexa Mezincescu, artistă emerită, Mihai Tugearu, Cristina Teodorescu, Gheorghe Anghelus, Anne Marie Vretos (debut), Mihai Spiridonescu. Conducerea muzicală : Lucian Anca.

Umor involuntar

Un confrate constănțean redă, catalogîndu-l drept „umor involuntar", conținutul unor etichete care însoțesc bibelourile raionului de porțelanuri al magazinului „Tomis". Iată ce stă scris pe aceste etichete : „Beți vi calitatea I". „Pirandă calitatea I". „Cai calitatea IV". Avem o singură nedumerire. Cum or fi arătînd „Beți vii calitatea III ?".

„Alo, București ? Aici Bucurescii Bradului"

Ne-a frapat acest titlu în ziarul care apare la Deva. O nouă localitate a fost racordată la sistemul telefonic automat interurban, ne-am spus. Continuînd lectura articolului, am avut însă surpriza să aflăm că nu acesta era de fapt scopul lui. Desigur, s-a realizat și racordarea, dar altceva reprezenta elementul inedit care l-a determinat pe colegul nostru să-și intituleze articolul așa. În această localitate din județul Hunedoara a fost montată în premieră o centrală telefonică de întreprindere modificată după un proiect propriu al specialiștilor din județ și transformată astfel într-o perfectă centrală telefonică pentru localități din mediul rural. Ca dovadă că ideea specialiștilor din Deva este extrem de valoroasă citățm și faptul că întreprinderea „Electromagnetica" din București a solicitat proiectul pentru a produce asemenea instalații în serie.

● Un fenomen ecologic mai puțin obișnuit. În lacurile de acumulare de la Bîtca Doamnei și Pîngărați, în județul Neamț, și-au făcut apariția, în miezul iernii, pe luciul apei cîrduri de rațe sălbatice și chiar o lebădă !

● Încă o surpriză pentru sezonul estival ? La Delfinariul din Constanța se anunță lansarea unei noi „stele". Foca Peggy care acum, în timpul repetițiilor, dă dovadă de un real talent. Ea va apărea în spectacole alături de deja consacrații delfini Marina, Tommy, Cristi și George și de simpaticul pinguin Bobiță.

Pagină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN ■

Ultima oră

Revenind la reportajul din numărul trecut

Un mesaj tulburător din preistoria planetei Pămînt

Descifrarea a început

Reportajul nostru a incitat lumea științifică. Au reacționat, cum era și firesc, specialiști de la Muzeul „Antipa" iar reputatul paleontolog Costin Rădulescu, de la Institutul de speologie, s-a oprit din mersul activității sale (descoperirea surprinzîndu-l într-un moment

cînd era foarte acaparat de o altă lucrare), aplecîndu-se, cu luciditatea, cum ne spune, absolut necesară cercetătorului. Muzeograful Costin Șova n-a mai avut răbdare să-i aștepte sosirea la Bacău ; luni, 10 februarie, a pornit spre București, aducînd într-o servietă cîteva dintre piesele descoperite (și posibil de transportat) — o mandibulă, maxilarul, a cărei imagine a apărut în articolul anterior, alte cîteva fragmente — poposindu-i în pragul laboratorului din str. Frumoasă. Ajunse sub „lupa" competenței sale recunoscute — dovedite în peste 30 de ani de experiență, concentrați în numeroase studii și lucrări de referință în literatura de specialitate din țară și de peste hotare —, după primele observații confirmă că ne aflăm în fața unor descoperiri importante pentru paleontologie, pentru istoria vieții pe Pămînt. Încă nu se poate pronunța asupra speciilor — pentru asta mai e nevoie de timp și de cercetări comparate —, dar din probele aduse la București rezultă că este vorba de un dinte de mastodont din familia pahidermelor și de un maxilar de proboscidieni (strămoși ai elefantului) nu chiar așa de impresionant ca **Dinotherium gigantissimum** aflat la „Antipa" posibil să fie însă contemporan cu acesta și, prin urmare, să fie chiar dintr-o epocă și mai străveche față de prima datare și prima ipoteză emisă de profesorul băcăuan. Vă vom informa pe parcurs, pe măsură ce demersul științific va pune în lumină date noi.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă F.O. Box 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei : 3 lei

41 505